

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1999.
SZEPTEMBER

CXXXIV. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

CXXXIV. évfolyam 9. szám

(szeptember)

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

A Szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai:
dr. Bartha Dénes, Bartha Pál, dr. Bondor Antal,
Dévai Péter, Genszi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc,
dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó,
Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán,
Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-9715-255
Internet: http://larix.efe.hu/oe

Tervezőszerkesztő:
SÁGI MARGIT
Telefon/fax: 351-7253

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1999. augusztus 25.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.) Megjelenik havonta.

A címlaphoz: **Viharkár a Monostorapáti erdőkbén**

Fotó: **Pápai Gábor**

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Októberi számunk tartalmából

WOOD-TECH – 1999.

Kosztka Miklós: Útépítés és környezetvédelem

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

- Dr. Verbay József: Az erdőtelepítés és fásítás nemzeti programjának jelentősége a vidék állapotának, eltartóképességének javításában 265
Dr. Papp Tivadar: Még egyszer a természetszerű erdőgazdálkodásról 269
Borbényi Józsefné: Az egyéni erdőgazdálkodók aktuális gazdálkodási és adózási kérdései 1998. évben (II. rész) 271
Dr. Várhelyi István: Az MTA-VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság június 23-i üléséről 278

MAGÁNERDŐ-GAZDÁLKODÁS

- Dr. Kapusi Imre: Akác-energiaerdőkről mezőgazdasági kistermelőknek, földtulajdonosoknak 276

TERMÉSZETVÉDELEM

- Dr. Bartha Dénes: Veszélyeztetett erdőtársulásaink XVIII. Sziklai és pusztai cserjések 278
Szodfridt István: Az erdő és ültetvény kérdéséhez 280
Varga Sz. – Partali Z.: A gyomirtó szer megválasztásának szempontjai az erdőgazdálkodásban 281

AZ ÉV FÁJA

- Frank Norbert: A hegyi szil erdőművelési tulajdonságai 283

FÓRUM

- Kopátsy Sándor: Az erdő mindenekelőtt 284
Oláh Tibor: „Az erdők hidrológiai szerepe a Tisza vízgyűjtőjén” – vízügyi konferencia 285
Dr. Tompa Károly: Az útfásítás is mostohagyermek lett 286
Horváth József: A Zselic rovarvilága 286
Mészáros Gyula: Ünnepejünk-e 2001-ben? 287

ERDŐKERÜLŐBEN

- Bakó Csaba: Tanulmányút Skóciában – Angliában 288
Dr. Horváth Béla: Gépesítési tanulmányút Dél-Tirolban 290
Példaképeink: dr. Firtás Oszkár 291
KÖNYVESPOLC 294
EGYESÜLETI HÍREK 296

CONTENTS

- Kapusi, I.: On the Balck locust (Robinia pseudoacacia) energy forests 276
Frank, N.: The silviculture of mountain elm (Ulmus glabra) 283

INHALT

- Über den Energiewald von Robinie (Robinia pseudoacacia) 276
Der Waldbau der Bergulme (Ulmus glabra) 283

E havi számunk szerzői

Bakó Csaba	Erdészeti Rt.	Szombathely
Bartha Dénes	FVM	Budapest
Firtás Oszkár	erdőmérnök	Sopron
Frank Norbert	Egyetem	Sopron
Horváth Béla	Egyetem	Sopron
Kapusi Imre	vállalkozó	Püspökladány
Mészáros Gyula	erdőmérnök	Veszprém
Oláh Tibor	Nyírerdő Rt.	Nyíregyháza
Papp Tivadar	MEFA Rt.	Pécs
Szodfridt István	Egyetem	Sopron
Várhelyi István	MTA-VEAB	Sopron
Verbay József	FVM	Budapest
Tompa Károly	Egyetem	Sopron

DR. VERBAY JÓZSEF

Az erdőtelepítés és fásítás nemzeti programjának jelentősége a vidék állapotának, eltartóképességének javításában

A vidék környezeti állapotának, eltartóképességének javítása az erdőterület növelését sürgeti. Az erdővagyon bővítése érdekében több országos és regionális erdőtelepítési és fásítási program kidolgozására került már sor ebben az évszázadban. Az első komoly, konkrét, nagyobb területre vonatkozó erdőtelepítési javaslat már jóval korábban, 1795-ben született, amikor az Alföld fásításának megindítására irányuló javaslatában *Vedres István*, Szeged város kultúr-mérnöke 10 000 k. hold sovány homokterület beerdősítését indítványozta. **Jelenleg az 1991. évi kormányhatározattal (3224/1991.) indított tízéves erdőtelepítési program végrehajtása folyik. „A Magyar Kormány a 3153/1992. számú határozata** mellékletében nyilatkozatot tett, amelyben többek között kimondta, hogy a Magyar Köztársaság Kormánya figyelembe véve a környezetvédelmi szempontokat és ezek sorában az erdőnek a szén-dioxid megkötésében jelentkező fontos szerepét is, megerősíti azt az 1991-es kormányhatározatban foglalt tervet, amely **2000-ig 150 ezer hektár új erdő telepítését tűzi ki célul, hosszabb távon pedig összesen mintegy 1 millió hektár erdősítésének lehetőségével számol**; ez a megoldás – egyéb kedvező hatásai mellett – a hazai nettó szén-dioxid kibocsátást évente 5-6 millió tonnával csökkentené”.

Sok újságcikk, nyilatkozat foglalkozik ezen igen fontos társadalmi-gazdasági igénnyel, vagyis az erdőterület növelésének kérdésével. Mivel ezek közül több azt sugallja, hogy az országnak nincs is erdőtelepítési koncepciója, programja, röviden kitérek a 150 ezer hektár új erdő létesítését előíró, szakmailag jól megalapozott program előkészítésére is. Az Állami Tervbizottság 1987-ben hozott határozata (5029/1987.) szerint 1991-től 2000-ig legalább 150 ezer hektár új erdőt kell telepíteni. Ez a határozat az akkori MÉM Erdészeti és Faipari Hivatal által a különböző illetékes intézményektől bekért alapadat-sorok felhasználásával 1986-ban összeállított megyénkénti és szektoronkénti, valamint célállomány-típusonkénti részletezésű, konkrét területi javaslaton alapult. Az erdőtelepítési program részletes irányelveit („A mezőgazdasági hasznosítás felhagyása után erdőtelepítésre szánt termőhelytípus-változatok és az ezeken telepíthető faállománytípusok jellemzése”) az Erdészeti Tudományos Intézet dolgozta ki a program 1991. évi beindítását megelőzően. 1990-ben a minisztérium megbízásából.

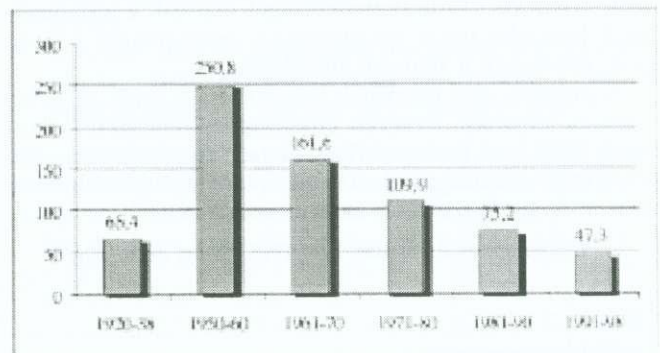
A Nemzeti Agrárprogram keretében 1997-ben az Erdészeti Hivatal irányításával és támogatásával kidolgozott hosszú távú Nemzeti Erdőtelepítési Program első ütemének tekintjük az 1991-ben beindított 150 ezer ha új erdő telepítését előíró program 2004-ig történő befejezését. Második üteme, 20005-től 2035-ig további 623 ezer ha új erdő telepítését tervezi. A program megvalósításával **773 ezer hektár új erdő létesülne, az ország erdősültsége ezzel 26,8%-ra növekedne**. Az új erdők elsősorban a gyenge minőségű mezőgazdasági területeken valósulhatnak meg, ami azt jelenti, hogy ezzel az ország mezőgazdasági összterülete 12,6%-kal csökkenne. Az Országos Területrendezési Terv

1999. márciusi egyeztetési anyaga összesen 778 ezer hektár erdőtelepítési lehetőséggel számol.

Óriási feladat ez. Rövid történeti visszatekintés megerősíthet céljainkban, elhatározásunkban, erőt adhat a megvalósításban.

A honfoglalás idején – egyes kutatók szerint – a mai Magyarország területének minimum 40%-át boríthatták erdők a jelenlegi 19%-os erdősültséggel szemben. Hazánk mai területének erdősültsége az első világháborút lezáró békeszerződések után nem érte el a 12%-ot. Az ország területének háromnegyed, erdeinek kilencetized részét veszítette el. A jelentős faexportőr Magyarországból faimportőr ország lett. Ez a helyzet új erdészeti politika kialakítását tette szükségessé, amelyet *Kaán Károly*, az erdészet akkori vezetője indítványozott. Az általa megfogalmazott erdészeti politika több cél elérésére irányult. Ezek közül az egyik célkitűzés szerint meg kell oldani az Alföld összetett problémáját, hogy életlehetőséget lehessen biztosítani az ott élő, és a magyarság értékes részét képező lakosságnak. Ennek érdekében növelni kell az erdők területét, és ezzel hozzá kell járulni a népegészségügy, a mezőgazdasági termelés feltételeinek jobbításához és a fakitermelés lehetőségeinek növeléséhez. Kaán Károly az alföldfásítási feladat megvalósítását törvénnyel kívánta (1923. évi XIX. törvény) elősegíteni. Intézkedésének hatására megindult nagyléptékű erdőtelepítési program eredményes végrehajtását az ábra szemlélteti.

Erdőtelepítés és fásítás 1920-1998 között

1920-től napjainkig 710 ezer hektár erdőt telepítettünk. Ezzel az erdősültség 19%-ra nőtt. Különösen az 1950-1990 közötti négy évtized mintegy 600 ezer ha-os teljesítménye szembetűnő. E négy évtized alatt az ezer év során eltűnt erdőterületnek mintegy kétharmadát visszapótoltuk. Ez a magyar erdészet történelmi mértékű, elévülhetetlen érdeme. Ez a teljesítés bizonyítja, hogy pénzügyi források biztosítása esetén az előttünk álló erdőtelepítési feladatokat az erdészeti ágazat képes sikeresen teljesíteni.

Más európai országokhoz viszonyítva a mezőgazdasági-lag hasznosított területünk rendkívül magas, az összes terület 65%-a, míg az erdőgazdálkodási célú az összesnek csu-

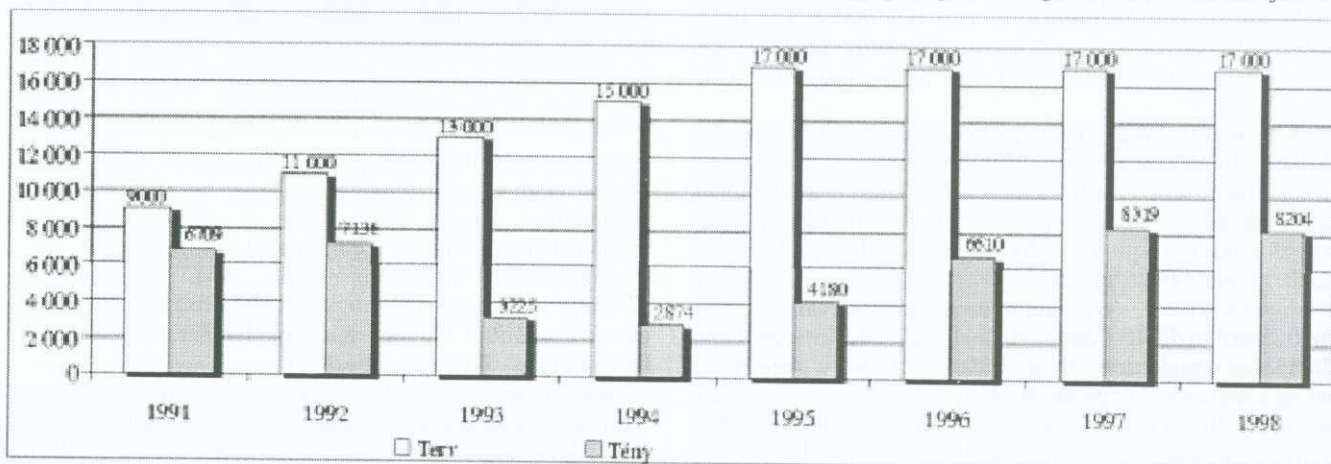

pán 20%-a. A kettő együtt 85%-ot tesz ki. Ha a két ágazat területi kiterjedését 100%-nak vesszük, a **mezőgazdaság területi részaránya 77%, az erdészeté 23%. Ezzel szemben a két ágazat állami támogatottsága (97,7% és 2,7%) között nagyságrendi különbség van.** Az agrárgazdaság támogatására 1999-ben a 127,085 milliárd Ft az előirányzat, melyből **csupán 3 milliárd Ft, vagyis 2,3% jut a kifejezetten erdészeti célú támogatásokra.** Az 1999-ben erdőtelepítésre, erdőszerkezet-átalakításra és fásításra rendelkezésre álló 2,0492 milliárd Ft összegű állami támogatás a tervezettnél még a felét sem teszi ki, nem elég az igények kielégítésére. Ebből kell fedezni a korábbi években elkezdett és még folyamatban levő erdőtelepítések ápolási, pótlási költségeit, a befejezésre kerülő erdőtelepítések értéknövekedését, az erdők közjóléti funkcióit növelő műszaki létesítmények fejlesztési költségeit, a leromlott szerkezetű erdőterületek erdőszerkezet-átalakítási és a gazdaságtalan, talajvédelmi rendeltetésű erdőterületek felújítási költségeit is. Az erdészeti ágazat jól gazdálkodik a pénzben ki sem fejezhető immateriális szolgáltatásokat is nyújtó erdőállományok fenntartására, javítására és bővítésére rendelkezésre álló szűk pénzügyi kerettel, az agrárgazdasági támogatások 2,3%-ával.

Az 1991. évi kormányhatározat előterjesztése szerint az erdőtelepítés célja az erdők iránt egyre növekvő **gazdasági igény** (ipari felhasználás, újratermelhető energiaforrás stb.), a fokozódó **környezetvédelmi igény** (defláció, erózió, víz- és légszennyeződés stb.), valamint a növekvő **társadalmi elvárások** (közjóléti, üdülési, szociális szolgáltatások) teljesítése az erdőnek a jelenleginél nagyobb mértékű gyarapításával, minőségének javításával. Prognózisok szerint a racionális földhasználat során a szántó művelési ágból 15-16% más művelési ágban történő hasznosításával lehet számolni. Az új erdők telepítése, a mezőgazdasági termékek túltermelése, korlátozott piaca miatt, segítene a **földterületek hasznosításában** és a keletkező feszültségek levezetésében. Hozzájárulna a **belvítől veszélyeztetett területek** hasznosításához. A vidéki lakosságnak (elsősorban az elmaradt térségekben) **munkalehetőséget biztosít**, a termőterületek hosszabb távon hasznosulnak, csökkenthető a faimport, **növekszik a nemzeti jövedelem.**

A program első ütemének megvalósítása során az 1991-1998-as időszakra tervezett erdőtelepítés teljesítése a kormány 1991. évi határozatával elfogadott eredeti ütemezésről, a szűk pénzügyi lehetőségek miatt jelentősen elmarad. A terv és tény alakulását az ábra szemlélteti.

Erdőtelepítés és fásítás 1991-1998. között (terv-tény)

Az 1991-ben megkezdett program végrehajtása a társadalmi-gazdasági rendszerváltást követő földtulajdon-rende- zés elhúzódása és a csökkenő állami támogatás miatt lelas- sult, a kezdeti évi 6-7 ezer hektárról 3-4 ezer hektárra esett vissza annak ellenére, hogy a regionális és a helyi erdőte- lepítési programtervek egy része elkészült és rendelkezésre állt. Sajnos az 1999. évi 11 300 ha erdőtelepítési igényre benyújtott költségvetéseket a területileg illetékes igazgató- ságok a szűkös pénzügyi keret miatt nem fogadhatták el, pedig 1999. évre a költségvetésben 10 000 ha új erdő te- lepítésével kalkuláltunk. A 2000-ig tervezett 150 000 hektár erdőtelepítésnek 1998-ig (8 év során) közel az egyharmada (47 259 ha) valósult csak meg, a hátralevő feladatot (102 741 ha erdőtelepítést) 2004-ig tervezzük befejezni.

Amennyiben a program első üteme 2004-ig megvalósul, akkor 2005-től az ország éves teljesítőképessége 20 ezer hektár körül állandósulhat és ebben az ütemben a hátralevő 623 ezer ha előirányzat 2035-ig befejeződhetne.

Az erdősítésre figyelembe vehető területek 55%-a az Al- földre, 30%-a a Dunántúlra, 15%-a Észak-Magyarországra esik.

Erdőtelepítési javaslatunkban

- nincsenek erdősítésre alkalmatlan, azaz legrosszabb mi- nőségű mezőgazdasági területek (szikek, pangóvízes te- rületek stb.);
- kimaradtak a természetvédelem alatt álló területek azzal, hogy a részletes tervezés során a természetvédelmi ha- tósággal való egyeztetés döntse el az erdősítés lehetősé- gét;
- nem szerepelnek az erdősítésre figyelembe vehető te- rületek között a jobb minőségű szántókon telepíthető rövid vágásfordulóú faültetvények, energetikai faültetvények, amelyek valójában a szántóföldi termesztés speciális for- májának tekinthetők és nem kerülnek át erdőművelési ág- ba.

Az Országos Területrendezési Terv 1999. márciusi egyez- tetési anyagában előirányzott erdőtelepítés a mezőgazdasági földhasznosítási zónarendszer alapján került meghatározásra. Az erdészeti javaslatot a mezőgazdasági földhasznosítási zónarendszer alapján levezetett javaslattal összehasonlítva az összterületben nincs lényeges különbség, de annál na- gyobb eltérés tapasztalható az előirányzott művelési ágvál- toztatásokat illetően, azaz milyen arányban kerüljenek ki- vonásra az erdősítendő területek a szántó és gyepek művelési ágakból. A gyenge termőképességű, kedvezőtlen termőhelyi adottságú szántók alternatív hasznosítási lehetőségei az er- dősítés és a gyeptelepítés. Végső soron a földtulajdonos

dönti el, melyik megoldást választja. Döntésében a gazdaságosság lesz a meghatározó, amely differenciált állami támogatásokkal befolyásolható.

A legrosszabb minőségű mezőgazdasági területeket a védelmi célú földhasználati zónába célszerű áthelyezni. E területek egy része erdőtelepítésre nem alkalmas (pl. a szikkek), másik része erdészeti hasznosítással a földtulajdonos számára ráfizetéses. Az erdősítés abban az esetben indokolt, ha az elsődlegesen olyan védelmi célokat (talajvédelem, vízmossáskötés stb.) szolgál, amely társadalmi érdek is.

Az erdőtelepítések tervezett elsődleges rendeltetése 75%-ban gazdasági, 25%-ban védelmi rendeltetésű lehet, de a kedvezőtlen termőhelyeken a gazdasági cél mellett a többcélú erdőgazdálkodás elvének megfelelően mindenütt nagy szerepet kapnak az erdők talajvédelmi, környezetvédelmi, valamint táj- és élővilág-védelmi funkciói is. A különböző véderdők között főleg az Alföldön fontos szerepe lehet a különböző fásításoknak, a mezővédő erdősávoknak, a közlekedési utakat védő hófogó sávoknak és leginkább a dombvidéken előforduló gazdaságtalan, ún. küszöb alatti erdőknek, amelyek telepítéséhez fontos környezetvédelmi közérdek fűződik.

Az erdőtelepítési program sikeres végrehajtása nyomán számos kedvező hatás jelentkezik, amelyek nemcsak a magyar viszonyokat javítják, hanem kihatnak a tágabb európai régióra is.

A következő társadalmi-gazdasági eredmények várhatók.

- Az erdőtelepítés kedvező hatással lesz az ország mezőgazdasági struktúrájának kialakítására.
- A kedvezőtlen adottságú alföldi térségekben kedvezően változik a művelési ágak szerkezete, a mezőgazdasági művelésű földek erdősítésének kétharmada az Alföldön várható.

- Az erdőtelepítés és ápolás kiegészítő munkalehetőséget és jövedelmet biztosít elsősorban a képzetlen munkaerő számára. Az erdőtelepítés során a legmunkaigényesebb szakasz a talaj-előkészítés és az ültetés, amely idényhez (tavasz és őszi) kötött. A további folyamatos ápolások rendszeres foglalkoztatási lehetőséget teremtenek a vegetációs időben. Idővel az évenként belépő új telepítésekkel a halmozott ápolási terület jelentkezésével a foglalkoztatási idő egyre jobban széthúzható és az éves munkacsúcsok erőteljesen csökkenthetők. Egész éves foglalkoztatásra csak később, 10-15 év múlva, a fahasználatok beindulásakor lehet számítani. Ekkor már a téli időszakban is biztosított lesz a foglalkoztatás.
- A telepített új erdőkben való gazdálkodás több tízezer vidéki mezőgazdasági földtulajdonos számára fog kiegészítő tevékenységet és ebből származó kiegészítő jövedelmet adni. Gondoljunk csak pl. arra, hogy 1 hektár közepes szántón létesített nemes nyáras egy évre eső hozama és gazdaságossága magasabb, mint 1 ha közepes minőségű szántón termelt gabonáé.
- Hosszabb távon kedvező hatása lesz az ország fa-nyersanyagellátására, és a megtermelt faanyag feldolgozása újabb lehetőség a vidékfejlesztésben, foglalkoztatásban, különösen a struktúraszegény térségekben.
- Az erdőtelepítés tájformáló hatása kedvezően hat a falusi turizmus fejlesztési térségeiben, bővül az erdők rekreációs funkciója, a vidéki térségek idegenforgalmi vonzereje.

A következő eredmények várhatóak a vidék, a környezet állapotának javításában.

- Az új erdők csökkentik a deflációs károkat, megakadályozzák az eróziót. Ez a telepített erdők tágabb környezetében lévő mezőgazdasági területekre is kedvezően hat.
- Mérséklik a hazai nettó szén-dioxid-kibocsátást, és jelentős mennyiségű oxigént termelnek. Ennek hatása a tágabb európai régióra is kedvező lesz.
- A létrehozott erdei életközösségek (ökoszisztémák) növelni fogják a vidéki térségek biodiverzitását, ökológiai értékét.
- A belvív által veszélyeztetett területeken létesített erdő párolgatásával szárítja a talajt, ezáltal segít a belvizek csökkentésében és emellett még faanyagot is ad.

Az erdőtelepítési, fásítási pályázatokat az Állami Erdészeti Szolgálat 10 regionális igazgatósága bírálja el, nyújtja be éves keretigényét az Erdészeti Hivatalhoz, majd a Hivatal éves keret előirányzat kihelyezését követően az igazgatóság bonyolítja a támogatást. A Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről szóló 1998. évi XC. törvényben az erdőtelepítés, erdőszerkezet-átalakítás és fásítás kiemelt előirányzatú agrár-beruházási támogatás, amelyért a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter felhatalmazása alapján az Erdészeti Hivatal, a finanszírozási alapokmányban rögzített előirányzatért és az erdőtelepítési program teljesítéséért viszont illetékességi területén az erdészeti hatóság a felelős.

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény (a továbbiakban Evt.) szerint az erdőtelepítés, valamint a fásítás szakszerűségének, valamint a talajra és környezetre gyakorolt hatásának biztosítása érdekében az erdőgazdálkodó erdő telepítését csak jóváhagyott telepítési-kiviteli terv alapján végezhet. Ahol a termőhelyi viszonyok lehetővé teszik, a telepítési-kiviteli terv készítésénél ösho-

nos fajok alkalmazásával előnyben kell részesíteni a természetközeli erdőtürsülások létrehozását.

Az erdőtelepítéseknek alkalmazott fajokokat elsősorban a termőhelyi viszonyok határozzák meg, másodsorban az erdőt telepítő földtulajdonosoknak az az igénye, hogy viszonylag gyorsan jövedelemhez jussanak.

Az Evt. szerint közérdekből erdőtelepítés, illetőleg fásítás rendelhető el

- városok, községek, lakótelepek, ipartelepek, hulladéklerakó-helyek, kórházak, üdülőhelyek körül;
- ahol a termőtalaj pusztulása vagy eltávolítása folytán várható károk csak erdőtelepítéssel vagy fásítással mérsékelhetők, vagy szüntethetők meg;
- ahol a felszíni és a felszín alatti vizek védelme ezt indokolja;
- árvízvédelmi töltések védelmére.

Közérdekből az erdőtelepítést, valamint a fásítást a települési önkormányzat képviselőtestülete, a környezetvédelmi, a természetvédelmi, az építésügyi, a közegészségügyi, a talajvédelmi, valamint a vízügyi hatóság határozatában rendelheti el az erdészeti hatóság előzetes szakhatósági hozzájárulásával.

A tervezést illetően **különös figyelmet fordítottunk** a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló XXI. törvény 1996. évi hatálybalépése előtt is **a helyi, kistérségi és megyei kezdeményezésekre**. E kezdeményezések alapján, az Erdészeti Hivatal támogatásával, az illetékes hatóságok és önkormányzatok bevonásával, a hosszú távú erdőtelepítési előirányzat figyelembevételével **kistérségi és megyei erdőtelepítési programok** készültek. Ilyen megyei program, pl. a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye erdőtelepítési és fásítási programját megalapozó tanulmány (Natourplan, 1994) és ilyen kistérségi terv, pl. a Túrje térségi erdőtelepítési program (Natourplan, 1994). A területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény hatálybalépését követően (figyelembe véve azt, hogy a törvény szerint a területfejlesztési önkormányzati társulás által készített területfejlesztési koncepciót, programot a területileg érintett megyei fejlesztési tanács véleményének kikérése után a társulás hagyta jóvá) **az Erdészeti Hivatal csak azokat a térségi erdészeti-fejlesztési, tájfejlesztési tervezési munkákat, programokat támogatta**, amelyekre vonatkozóan a pályázó társulás nyilatkozott, hogy az erdészeti terv beleillik a társulás területfejlesztési koncepciójába, része területfejlesztési programjának és azt a településrendezési tervekbe is fog-

ja építeni. Ilyen kistérségi erdészeti fejlesztési terv, pl. a 25 önkormányzatot összefogó Koppányvölgyi Térségfejlesztési Társulás területére kidolgozott erdészeti tájfejlesztési program (Natourplan, 1997).

A Nemzeti Erdőtelepítési Program megvalósítása uniós támogatás nélkül nehezen képzelhető el. Az erdőtelepítési program első öt évi teljesítménye alapján egyértelmű volt, hogy a kormányhatározatban rögzített tíz éves feladatot – tekintettel a szűkös nemzeti forrásra – nem lehet teljesíteni.

Az Európai Unió Mezőgazdasági Stratégiai Tanulmánya nemzeti program előkészítését javasolta az erdőtelepítés növelése érdekében. Ennek alapján a 150 ezer hektáros kormányprogram uniós forrásból való megsegítése, teljesíthetősége érdekében **pályázati anyagot** állítottunk össze, amely **1996. júniusában, Brüsszelben benyújtásra került**. Erdőtelepítésre uniós támogatást sajnos nem kaptunk. Magyarország 2000-2006 között **SAPARD EU előcsatlakozási agrár- és vidékfejlesztési támogatásban** részesülhet. Sajnos az erdőtelepítés egyelőre nincs a SAPARD forrásból támogatandó prioritások között.

Az **Erdészeti Hivatal** hat magyar erdészeti részprojekttel **részt vesz az EU által kezdeményezett** és Ausztria által vezetett „Transznacionális együttműködés a természeti erőforrások védelmére és tartamosságának javítására vonatkozó regionális tervezésben Közép- és Délkelet-Európa gyéren erdőszült alföldjein” című, **az erdőterület növelését is szolgáló INTERREG IIC (97.005/A természeti erőforrások) tervezési projektben**. 1998-ban a munkát beindítottuk, egy erdőtervezési körzetre az osztrák és a németországi erdészeti funkciótervezéssel harmonizáló mintaterv készült „Az erdőművelési tervezéshez szükséges erdészeti térségfejlesztési tervek minimális közös követelményei a Pannon térségben” című magyar részprojekt keretében.

Befejezésül elmondható, hogy a vidék állapotának, eltarthatóságának javítása érdekében az erdészeti ágazatnak továbbra is következetesen kell folytatni a megkezdett munkát. Ezt szolgálja a Nemzeti Erdőtelepítési Program jelenleg folyó első ütemének végrehajtása és a második ütemre való felkészülés. Ha a szükséges pénzügyi forrás az ütemezésnek megfelelően több évre előre biztosított lesz, akkor a támogatás ismeretében az erdőtelepítés ösztönözhető, üteme is tervezhető. Ezáltal a szaporítóanyag-termeléssel 2-3 év alatt fokozatosan fel lehet készülni arra, hogy akár az 1959-ben elért csúcstól, a 25 ezer hektáros évi teljesítést is megközelítsük.

Joglesen

Magyar Közlöny 65. szám
9/1999. (VII. 16.) NKÖM r. A régészeti feltárásokról és az engedélyezési eljárásról

Magyar Közlöny 66. szám
62/1999. (VII. 21.) FVM r. A földhivatalokról
63/1999. (VII. 21.) FVM-HM-PM c. r. A földmérési és térképészeti állami alapadatok kezeléséről, szolgáltatásáról és egyes igazgatási szolgáltatási díjakról
6/1999. (VII. 21.) KöM r. A környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvény végrehajtásáról szóló 10/1995. (IX. 28.) KTM rendelet módosításáról

Magyar Közlöny 70. szám
119/1999. (VIII. 6.) Korm. r. A kézilőfegyverekről és lőszerekről, a gáz- és riasztófegyverekről, valamint a légifegyverek-

ről és a lőterekről szóló 115/1991. (IX.10.) Korm. rendelet módosításáról

120/1999. (VIII. 6.) Korm. r. A vizek és a közcélú vízállásmentések fenntartására vonatkozó feladatokról

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési értesítő I. évfolyam 14. szám, 1999. július 15.

1999. évi XLVIII. törvény A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény módosításáról

1999. évi XLIX. törvény A földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény módosításáról

56/1999. (VI. 16.) FVM r. Az erdészeti hatósági eljárásban fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakról

58/1999. (VI. 18.) FVM-HM rend. A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 21/1997. (III. 12.) FM-HM együttes rendelet módosításáról

Még egyszer a természet-szerű erdőgazdálkodásról

1997. január 30-án az MTA erdészeti fórumán, a többi felszólaló társunkhoz hasonlóan csak korlátozott időben volt módom a természet-szerű erdőgazdálkodás általam fontosnak vélt feltételeivel foglalkoznom.

Ezek az alábbiak:

- szemléletváltás,
- élőhelyi egyensúly,
- erdészeti finanszírozás újragondolása,
- erdészeti szakigazgatás korszerűsítése,
- az érintett tárcák (ma FVM-KM) kapcsolata.

A következőkben nézzük meg, mi történt azóta.

Szemléletváltás

Tetten érhető mind a gyakorlati gazdálkodás, mind a szakhatóság területén. De miről is van szó? Egy új erdőkép kialakításáról, annak szakmai megalapozásáról és gyakorlati végrehajtásáról. Még konkrétabban, a dr. Madas László kitűnő fordításában megjelent *Herman Krutsch: Az erdők megújítása* című alapmű természetes erdőképéről, amely:

- kis-, közepes-, nagycsoportos felépítésű,
- vegyeskorú,
- elegyes, termőhelyálló (lehetőleg őshonos) fafajú, ezért ökológiailag stabil,
- optimális élőfakészletű,
- természetes úton önmegújulásra képes.

A vágásos erdőkhöz szokott erdészek számára ennek kialakítása elméleti és gyakorlati bemutatásokon keresztül valósítható meg.

Ez történt a Mecseki Erdészeti Rt. valamennyi erdészete területén április 15-e és május 25-e között. Részvevői: az erdészet műszaki stábjá, a DDNP és az AESZ képviselői voltak.

Program: A kiválasztott, általában (még) 25-30 ha-os, 60-80 éves, legtöbbször három-négy állománytípusba tartozó erdőrészekben több órás helyszíni bejárás eredményeként „helfedezni” a természet-szerű erdőgazdálkodás egyértelműen szembetűnő lehetőségeit, majd továbbgondolni a gyakorlati megoldás szakhatósági lehetőségeit, módosítandó korlátait (erdőrészek mérete, vágáskori eltérések, finanszírozás).

Ugyanez a szellem vezérelte az AESZ-t a május 10-e és 20-a közötti zamárdi továbbképzésen, ahol megtisztelő módon, gyakorlati tapasztalatcserén volt módom előadást tartani.

Fontosságát hangsúlyozva, a Pro Silva Hungaria tevékenysége már nem alkalmakat, hanem szisztematikusan felépített, folyamatos szemléletalkitást jelöl.

Élőhelyi egyensúly

A vad védelméről szóló törvényt követően, a vadászterületek kialakítása révén az Rt.-k már nem bújhatnak ki az élőhelyi egyensúly megteremtésének felelőssége alól. A ter-

mészetszerű erdőgazdálkodás alapját képező több száz felújult kis csoport védelme, az újulat megtelepedésének biztosítása csak radikális állományszabályozással oldható meg. Ez az éves feladatok szempontjából a Mecseki Erdészeti Rt.-nél azt jelenti, hogy 2003-ra nem a maximum, hanem a minimum felé közelítő, azaz az élőhelyi egyensúlynak valóban megfelelő állománylétszám alakuljon ki valamennyi vadfaj tekintetében. Ez, a későbbi évek csökkenő trófeaszáma miatt, törvényszerűen együtt jár a vadászati ágazat jövedelmezőségének romlásával.

Következésképpen tényként leírható, hogy többmillió pozitív eredményű ágazati elvárás látványos önbecsapás. Ennek csak akkor van „realitása”, ha ugyanazon személy minősíti a vadgazdálkodást is, mint az élőhelyet, továbbá eltekintünk a vadkárok, vad elleni védekezések költségeitől.

Erdőfenntartás finanszírozásának újragondolása

Az erdészeti ágazat gumifala. Egy beton már összedől volna ennyi észrevételtől, javaslatától és mondjuk ki, támadástól. Ez az a téma, amelynek kapcsán joggal vetődik fel a kérdés: Nem tudunk, vagy nem akarunk változtatni? Az előbbi a tehetetlenség bevallása, az utóbbit fel sem tételezem. Akkor hol a hiba?

Az egymás melletti elbeszélés és demokrácia itt ér csúcspontjára. Mert kérdezni lehet, javasolni lehet, javaslatot mérlegelni a döntés veszélye nélkül lehet, sőt a túl sok kérdéstől megsértődni is lehet.

De nézzük az „eredményeket” a másik oldalról. *A minden magyar erdők jövedelemelvonáson és -átcsoportosításon alapuló finanszírozási rendszere összedől!* Ide jutottunk! Kérdés: Meddig támogatja még a kényelem a közép-szerűt? Egy biztos, így az Erdő szempontjából a megnyugtató megoldás veszélye fel se merülhet. Nagy felelősség ezt is vállalni!

Tudom, folyamatban van az újragondolása. Ami viszont él, az a napi gazdálkodás és korlátozás. A Pro Silva szellemében művelhető 70-90 éves természet-szerű (B, KT-B, GY-T-B) állományokban hatósági ellenőrzés mellett el lehet kezdeni olyan hosszú felújítási ciklust, amelynek során nem vonunk el erdőfenntartási járulékot, nem fizetünk az újulatért, de visszaforgatjuk a hozamot az új, színesebb, ökológiailag gazdagabb erdőre. Azaz az ökonómiát az ökológia segítőjévé tesszük. A Pro Silva és Európa ezt az utat választotta! Az elmúlt évek sikertelen kezdeményei láttán úgy tűnik, mi továbbzáguldunk a pusztán – visszafelé!

Miért félünk „helyzetbe” hozni a gazdálkodót (állami vagy magán), ha van egy kemény felügyeleti kontroll?

Azon meg mindenképpen el kellene tűnődni, ha egyesek nem tudják elhelyezni a részvénytársaságokat a palettán, akkor minden energiájukat, politikai kapcsolataikat ennek az áldatlan állapotnak a felszámolására fordítsák.

Legyen végre világos, mi valójában a részvénytársaság. Jelenleg az állami tulajdon kezelője, több gazdát szolgál, ezért hamis szlogen, hogy azért nem fizetünk kártérítést, mert az állam nem rakja a pénzt egyik zsebéből a másikba. Várunk!

Erdészeti szakigazgatás korszerűsítése

A szemléletváltásról már szóltam. legalább olyan izgalmas a gyakorlati Pro Silva szellemű gazdálkodást követő, de még inkább tervezési és felügyeleti szinten is megalapozó elvek mielőbbi bevezetése.

Ismereteim szerint még nem tekinthető általánosnak az elmúlt évek örökségét jelentő 20-30 ha-os erdőrészeket megbontása. Fiatal korban nem is indokolt.

A véghasználati korban ez alapvető, a nevelővágások korában elsősorban a makktermések várható időpontjától viszont aktuális, a természetes úton önmegújulásra képes állományokban. Kinek a feladata ez a régi-új részletalakítás? Egyértelműen a gazdálkodó. Őneki kell ismernie a területet úgy, mint a tenyerét (kerületvezető erdész), tudnia kell, hogy szakmailag mit akar.

A terepen ki kell jelölnie és ezzel a koncepcióval várni a tervezőt, aki a továbbiakban a tervezés játékszabályainak ismeretében formába önti.

Több éven, évtizeden át tartó belenyúlás esetén óhatatlanul is kialakul egy többkorú és szintű erdőkép, amelyet a tervezésnek főként a növedék oldaláról tudnia kell kezelni. Ezzel párhuzamosan az ilyen felépítésű állományokban a felügyelőnek már nem az évjáratokkal (egyéves, többéves, befejezett), illetve készütségi fokokkal, hanem a természeteshez közeli, fakészlet-hiánytól mentes, csoportos felépítésű erdei életközösséggel kell foglalkoznia. Ennek finanszírozását az el nem vont járulék fedezheti, inspirálva ezzel a természetes felújítás lehetőségeinek maximális kihasználását.

Tervezés szempontjából, a jövő állományai és a jelenlegi értékek megmentése céljából alapvető kérdés a vágásérettségi korok valóban termőhelyhez és egészségi állapothoz történő igazítása.

Több ezer különböző korú bükktrzs vizsgálatára, nem utolsósorban hallgatói diplomatervek ijesztő – de valós – adataira hivatkozom, amikor határozottan kijelenthetem, hogy a fatermesztési ciklus végtermékét veszélyeztetjük a sablonosan alkalmazott vágásérettségi korokkal, a beteg álgeszt kialakulása miatt. Ez már több mint hiba.

Ne feledjük, a már hivatkozott alpmű is a legértékesebb műszaki állapotú faanyagtermelést tartja egyetlen elfogadható célnak a gazdasági erdőben! Váltani kell, de nem évekig húzva a megvalósulást. A gyakorlat ehhez mindenkép-

29 éves, erdő- és vadgazdálkodási technikus munkát keres, az ország bármely területén. Minden megoldás érdekel.
Telefon: 06-20-9937-908.

pen partner, s nehezen viseli el egy lassan mozduló rendszer késlekedését.

Az érintett tárcák (ma FVM-KM) kapcsolata

Sajnos még mindig üresen áll az az erdei tisztás, amelyre 1997-ben invitáltam az említett tárcák vezetőit. *Mert nem a kerületvezető erdész és a természetvédelmi őr szakmai presztízs-csatája dönthet egy-egy korlátozásról.* Nekik a végrehajtás a feladatuk. A szakértőborok ezért alakultak ki. A korlátozások életbe léptek, a törvényi háttér adott, kezelési tervek nincsenek, ellentételezés nincs! (Ekkor állam az Rt.)

Több mint elgondolkodtató az ÁPV Rt. felmérése a korlátozások várható pénzügyi hatásairól. Ezek nem felülértékelték. Enek alapján büszkén kijelenthetjük, hogy Európa leggazdagabb állama vagyunk! *Egyetlen nyugat-európai állam nem engedheti meg magának, hogy szakmailag indokolt, jóváhagyott üzemtervben megtervezett fahasználatokat ne végezzen el és ezzel évi másfélmilliárd forintnyi kárt, hozamkiesést okozzon saját nemzetgazdaságának.*

A biológiai vágáskorok egyoldalú indokolatlan emelésével az állományok önmegújuló képessége vesz el. Újabb gátja a természetszerű erdőgazdálkodásnak.

Jelen pillanatban minden esély megvan arra, hogy e látványos távolságtartás miatt az egész Európát átfogó, szellemiségével mindenképpen újat mutató természetszerű gazdálkodás mintaterületekre korlátozódjék azért, mert a legérintettebbek óvakodnak látszólag tő melletti problémákkal foglalkozni. Ezt akarjuk?

A magyar erdészet nemzetközi tekintélyének ismeretében, vállaljuk?

Dr. Papp Tivadar
erdőállománygazd. igazgató

Idéző végzés

Országos Erdészeti Egyesület felperes a Magyar Állam alperes ellen eredeti állapot helyreállítása iránt indított perében a bíróság a mellékelt keresetlevél folytán felhívja a feleket, hogy

1999. évi december hó 2. napján 13.30 órakor

e bíróságnál (Bp. V., Markó utca 27. házszám II. emelet 7. ajtószám alatt) személyesen vagy az 1952. évi III tv. 67. §-a szerint képviselőre jogosult és igazolt meghatalmazott által a per első tárgyalására a tulsó oldalon ismertett törvényes következmények terhe mellett jelenjenek meg.

Felhívja a bíróság a feleket, hogy a tárgyalásra az ügyre vonatkozó okirataikat hozzák magukkal.

Figyelmezteti a bíróság alperest, hogy a kereseti kérelemre legkésőbb a tárgyaláson nyilatkozni kell és elő kell adnia a védekezésének alapjául szolgáló tényeket és ezek bizonyítékait. Az ügyre vonatkozó okiratait pedig be is kell mutatnia. Az alperes nyilatkozatát már a kitűzött határnap előtt is benyújthatja vagy jegyzőkönyvbe mondhatja ennél a bíróságnál.

Felhívja a bíróság az alperest 3 nap alatt ellenkérelmet írásban 3 példányban terjesszen elő.

Budapest, 1999. év július hó 15. napján.

A kiadmány hitelül:

P.H.
irodavezető

dr. Barbél Lászlóné sk.
a tanács elnöke

BORBÉNYI JÓZSEFNÉ

Az egyéni erdőgazdálkodók aktuális gazdálkodási és adózási kérdései 1998. évben (II. rész)

Az erdőgazdálkodási tevékenységet végző magánszemélyek személyi jövedelemadó megállapítása
(őstermelői igazolvány birtokában)

Jelmagyarázat:

IGEN

NEM

Megnevezés	Összevonás alá eső jövedelmek ⁽¹⁾				Elkülönülten adózó jövedelmek				
	Önálló tevékenységből származó jövedelem		Mg.-i őstermelésből származó jövedelem		Mg.-i kistermelésből származó jövedelem meghatározása			Egy évi vállalkozásból származó jövedelem	
A jövedelem meghatározása	Bx0,9=J J:(+).v.(0)	B-K=J J:(+).v.(0)	Bx0,9=J J:(+).v.(0)	B-K=J J:(+).v.(.)	Bevallási nyilatkozat	Speciális tételes elsz.	Mg.-i kist. átalányadózás	VSZJA ⁽²⁾ szabályai szerint	Átalányadózással
					Bevétel < 250 eFt ≥ 4 millió Ft			Döntés alapján kv. 1991. évi XXV tv. 24 § (1) bek.	
					B ≤ 1,5 mFt Bx 20%-ról ktg. számla kell	B-K = J. K: Bx 40% biz. nélkül elsz.	növény + egyéb Bx15% = J állat + termék Bx 6% = J	Bevétel – Kiadás = ± Jövedelem	B ≤ 3,5 mFt B x 20% = J
						B-K = J (+/0)	Szankciók		Szankciók
Erdei haszonvételek									
a) fakitermelés									
b) erdészeti szap. anyag gyűjtése									
c) vadászati jog hasznosítása ⁽³⁾									
d) elhalt fekvő fa és gally gyűjtése									
e) kidöntött fárol történő fenyő-, gally, toboz és diszitolomb gyűjtése									
f) gomba, vadgyümölcs, moha, virág, ill. gyógynövény gyűjtése									
g) bot, nád, sás, gyékény termelése, fű kaszálása									
h) méhészeti tevékenység									
i) fenyőgyanta gyűjtése									
l) erdősisítés									
új erdő telepítése			Kizárólag saját tulajdonú erdejében végzi						
kitermelt erdő felújítása									

(1) Önálló tevékenység esetén:
B = bevétel - Sza tv. 2. sz. mell. szerint
K = költség - Sza tv. 2. sz. mell. szerint

(2) VSZJA – vállalkozói személyi jövedelemadó esetén:
B = bevétel - Sza tv. 10. sz. mell. szerint
K = költség - Sza tv. 11. sz. mell. szerint

(3) Lásd: a termőföld, erdő és vadászati jog bérbeadásánál

A fakitermelésből származó jövedelem meghatározása

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. tv. 60. § (2) bek. alapján a fakitermelés módja lehet:

a) **ápolóvágás:** az erdősítés befejezését követő tíz éven belüli fakitermelés;

b) **tisztítóvágás:** a fiatal erdő nevelése céljából végzett fakitermelés;

c) **gyérítés:** az erdő faállománya minőségének javítását és a fahozam növelését szolgáló fakitermelés;

d) **véghasználati fakitermelés:** a természetes úton magról történő felújulásra nem alkalmas vagy nem a termőhelynek megfelelő faállomány letermelése (továbbiakban: tarvágás), valamint a termőhelyek megfelelő és magról történő természetes felújulásra alkalmas faállományban végzett fakitermelés (a továbbiakban: felújító vágás);

e) **szálaság:** folyamatos borítottságot és készletgazdálkodást biztosító fakitermelés;

f) **egészségügyi fakitermelés:** az elhalt, súlyosan sérült, vagy a veszélyes károsítók elszaporodását előidéző beteg fák kitermelése.

Erdei fatermékek és melléktermékek jegyzéke

	Erdei fatermékek és melléktermékek	ÁFA kulcs %
METJ	94-21 Lemezipari rönk	25
	94-22 Fűrészipari rönk	25
	94-23 Egyéb fűrészipari alapanyag	25
	94-24 Bányafa	25
	94-25 Pillerfa	25
	94-26 Bányadorong	25
	94-27 Papírfa	25
	94-28 Rostfa	25
	94-29 Sarangolt szerfa	25
	94-30 Cölöpfa, állványfa	25
	94-31 Vezetékoszlop	25
	94-32 Rudfa	25
	94-33 Kivágás	25
	94-34 Egyéb ipari fa	25
	94-35 Apríték	12
	94-36 Vastag tűzifa	12
	94-37 Vékony tűzifa	12
	94-38 Tuskó	12
	94-39 Erdei melléktermék	12

Az egyéni erdőgazdálkodónak a fenti fakitermelések közül a saját vagy bérelt tulajdonú erdejében az erdővéghasználattal kitermelt, vagy lábón álló faállomány, valamint az őstermelői termékek körébe nem tartozó erdei fatermékek és melléktermékek értékesítéséből származó jövedelem meghatározására döntése alapján:

- az egyéb önálló tevékenységet folytató magánszemélyek-re, vagy
- egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályok szerint állapítja meg jövedelmét.

Mindkét adózási módban változott az erdőkitermeléshez kapcsolódóan a személyi jövedelemadó törvény 20. § (1) bek. alapján járó kedvezmény, valamint az erdőről és az erdő védelméről szóló törvény 101. §-a szerinti erdőfenntartási járulék fizetési kötelezettség mértéke.

Kedvezmény igénybevételének feltételei: a kedvezmény az „erdő véghasználatlalt érintett” kitermelt vagy „lábón álló” faállomány értékesítéséből származó bevételre vonatkozik.

- Az erdő faállományának véghasználatáról akkor beszélünk, amikor az erdőt alkotó faállomány megérett a kitermelésre (véghasználatra) és az erdészeti hatóság erre engedélyt ad. Az engedély egy határozat, amely rögzíti az adott terület felújítási kötelezettségét is.
- Az erdő véghasználatlalt érintett lábón álló faállomány értékesítéséről akkor van szó, amikor az erdőt alkotó faállomány kivágható, de a tulajdonos ezt a fát nem maga vágatja ki, hanem a földterület eladása nélkül még „lábón álló” állapotban értékesíti. Természetesen ebben az esetben is fennáll a tulajdonosra vagy erdőgazdálkodóra vonatkozó felújítási kötelezettség.
- **Kedvezmény mértéke:** A magánszemély a fatermékek és melléktermékek, vagy a lábón álló faállomány értékesítéséből származó bevételeit akkor csökkentheti a „befejezett állományra” igényelhető „normatív erdőfelújítási támogatási érték” legfeljebb 80%-ának megfelelő összeggel, ha a levont összeget – az Erdőfelügyelőség által az erre a célra nyitott – elkülönült számlára befizeti.

A normatív erdőfelújítási támogatási érték alatt az agrártámogatásokról szóló 109/1997. (XII.30.) FM rendelet mellékletében célállományként meghatározott hektáronkénti támogatási összeg értendő.

Fontos további változás, hogy az előzőekben említett normatív erdőfelújítási támogatási érték összegével szemben – amit az erdőgazdálkodó az erdőfelújítás teljesítésének arányában kap meg – igazolás nélkül számolhat el költséget, míg az elkülönített számlára befizetett összegből visszautalt bevétellel szemben kizárólag számlával igazolt költség érvényesíthető. Erre a költségérvényesítésre

- akác és lágy lombos fafajokkal történő felújítás esetén a felújítás megkezdését követő ötödik év végéig,
- más fafajoknál a nyolcadik év végéig van mód,
- a fennmaradó, az előzőekben említett határidőn túl visszautalt összeg teljes egészében az adott adóévben bevételnek számít.

Az erdőfenntartási járulék fizetési kötelezettség

Az erdőgazdálkodó az erdészeti hatóság engedélye alapján kitermelt bruttó fatérfogat mennyisége után a véghasználatok – tarvágás, felújítóvágás – és a növendékfahozó gyérítések, valamint egészségügyi fakitermelés bizonyos esetében az 1996. évi LIV. törvény mellékletében tájegyiségenként és fafajonként meghatározott mértékek szerint erdőfenntartási járulékot köteles a külön jogszabályban meghatározott – az erdészeti hatóság, illetve minisztérium által meghatározott – számlára befizetni.

Szankció!

Amennyiben az erdőgazdálkodó az erdőfenntartási járulék fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, az erdészeti hatóság határozata alapján

- az erdőgazdálkodási tevékenységhez kapcsolódó állami támogatást nem vehet igénybe,
- fakitermelésre engedélyt nem kaphat, vagy
- a fakitermelési engedély hatálya meghatározott feltétel bekövetkezéséig felfüggeszhető.

Az erdőfenntartási járulék mértéke pl. II. Nagyalföld–Budapest Esz., Debreceni Esz., Kecskeméti Esz. tájegyiség területén (Esz: állami erdészeti szolgálat területi neve) :

Fafajok	Ft/bruttó m ³
Tölgy és bükk	800
Akác	500
Cser	400
Többi keménylomb fafajcsoport	600
Lágy lomb	600
Fenyőfa	400

Nem kell erdőfenntartási járulékot fizetni a növedékfahozó gyéritek és véghasználatok során a kitermelt, elhalt faanyag után, ha annak mennyisége az erdészeti hatóság részéről a fakitermelés engedélyezése vagy ellenőrzése során egyértelműen megállapítható volt és mennyisége meghaladja az erdőrészlet élőfakészletének öt százalékát.

Mikor célszerű a fakitermelési tevékenységet egyéni vállalkozóként folytatni?

- ha egyidejűleg mezőgazdasági és erdőgazdálkodási tevékenységet is végez;
- ha az erdőgazdálkodás bevételeihez csak a következő adóévben jut hozzá – az üzleti partner likviditási problémája miatt –, ugyanis költségek továbbvitelére csak ezen adózási mód ad lehetőséget (vesztéselhatárolás);
- ha az adott adóévben beszerzett nagy értékű erdészeti erőgépeinek, mezőgazdasági munkagépeinek az adott adóévre vonatkozó értékcsökkenési leírását elszámolni, majd a fennmaradó – az adóévben elszámolt értékcsökkenési leírást meghaladó – összeggel (tárgyi eszköz nettó értékével) osztalékalapját csökkenteni kívánja (tőkefelhalmozás);
- ha a kitermelt faállományt tárolással – esetleg feldolgozott formában – kedvezőbb piaci feltételek mellett a következő években értékesíti, valamint
- ha saját munkájának ellenértékét – vállalkozói kivét címen – érvényesíteni kívánja, akár veszteséges gazdálkodásának terhére is, továbbá
- ha a kárpótlási törvény és annak végrehajtásáról szóló kormányrendelet kötelezi e gazdálkodási és adózási formára.

A termőföld, ideértve az erdőterület és a vadászati jog bérbeadásából származó jövedelem meghatározása

1998. évben megváltozott a termőföld – ideértve az erdőterület és a vadászati jog hasznosításából származó – személyi jövedelemadó megállapítás feltételrendszere. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvényben meghatározottak szerint állapítja meg továbbra is az egyéni erdőgazdálkodó a jövedelmét, de az APEH helyeit a föld fekvése szerinti illetékes önkormányzati adóhatóságnál vallja be és fizeti meg annak személyi jövedelemadóját. Amennyiben több önkormányzati (illetékességi) területen szerez bevételeket az e tevékenységeire tekintettel, úgy a termőföld bérbeadásából az adóbevallást és az adófizetést önkormányzati adóhatóságoként külön-külön kell teljesítenie.

• A termőföld bérbeadásából származó jövedelem kiszámítása

A termőföld bérbeadásából származó bevétel egészét jövedelemnek kell tekinteni – vagyis e bevétellel szemben költséget elszámolni nem lehet –, és a megszerzett jövedelem után 20%-os lineáris adót kell fizetni. A földjáraadékból megszerzett jövedelmekre is a föld bérbeadásából származó jövedelmekre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Nem kell viszont az adót megfizetni akkor, ha a magánszemély

az adóév egészében 3 hektárt meg nem haladó nagyságú termőföldtulajdonnal, illetőleg ennek hasznélvezeti jogával rendelkezik, és e termőföldet bérbe adja. Ha azonban a termőföldtulajdon (hasznélvezet) az említett mértéket év közben meghaladja, akkor az összes termőföld bérbeadásából, hasznóbérbeadásából származó jövedelem után meg kell fizetni az adót.

• A jövedelem bevallása

Az adókötelezettség teljesítése szempontjából eltérő rendelkezések vonatkoznak, ha a bérlő kizárólag kifizető vagy ha magánszemély (pl. őstermelő vagy egyéb önálló tevékenységet végző magánszemély):

- *ha a bérlő kifizető:* akkor a föld bérbeadásából származó jövedelemből levont adóról adóbevallást a bérlő az illetékes önkormányzati adóhatósághoz az adóévet követő év február 15-ig nyújtja be, míg
- *ha magánszemély:* akkor a föld bérbeadásából származó jövedelem adójáról az adóbevallást a bérbeadó az illetékes önkormányzati adóhatósághoz az e célra rendszerezett nyomtatványon a jövedelem megszerzésének évét követő év március 20-ig teljesíti.

Nem kell adóbevallást tenni annak a magánszemélynek, akinek termőföld bérbeadásából származó jövedelme kizárólag kifizetőtől származik és a kifizető az adót levonta, illetőleg a tulajdonába lévő földterület nagyságára tekintettel az adót nem kell megfizetni.

• Az adóelőleg megfizetése

- Ha a termőföld bérbeadásából származó bevétel kifizetőtől származik, az adót a kifizető állapítja meg, vonja le, vallja be és fizeti meg. A kifizetőnek az általa kifizetett bérleti díjról adatot kell szolgáltatni az adóhatóságnak, a magánszemélyt pedig igazolással kell ellátnia.
- Ha a magánszemélynek a termőföld bérbeadásából olyan bevétele, jövedelme keletkezik, amely nem kifizetőtől származik vagy a kifizető a jövedelem juttatáskor az adót levonni elmulasztotta, vagy a kifizető a bérleti díjat természetben fizette meg, a vagyoni érték (forgalmi érték) után az adót a magánszemély a jövedelem megszerzése negyedévét követő hó 12-ig fizeti meg.

A **kifizető** fogalma alatt a személyi jövedelemadó törvény alkalmazásában az adózás rendjéről szóló, módosított 1990. évi XCI. tv. 97. § j/ pontban leírtakat kell alkalmazni.

- *Kifizetőnek minősül:* az egyéni vállalkozóként adózó erdőgazdálkodó, míg
- *nem minősül kifizetőnek:* az őstermelőként, kistermelőként vagy egyéb önálló tevékenységet végző magánszemélyként adózó egyéni erdőgazdálkodó.

Vadászati jog mint vagyoneértékű jog jogosultja: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény 3. § (1) bek. szerint a földtulajdon elválaszthatatlan részeként a vadászterületnek minősülő terület tulajdonosát illeti meg. (Önálló vadászati jog.)

A kárpótlásról szóló törvények alapján árverés útján szerzett termőföld bérbeadásával kapcsolatos speciális szabályok

A termőföldárverésen – személyesen, meghatalmazott útján – a vételi jogot csak az a jogosult gyakorolhatta(ja), aki kötelezettséget vállalt(t) a termőföld mezőgazdasági hasznosítására (fertőzésmentes és gyommentes állapotban tartására), és arra, hogy a termőföldet a mezőgazdasági termelésből öt éven belül nem vonja ki. Amennyiben a vállalt kö-

telezettséget a tulajdonszerzéstől számított öt éven belül megszegi, a termőföld kártalanítás nélkül állami tulajdonba kerül, és árverés útján értékesítik (lásd: az 1994. évi LV. tv. 81. § (5) bek.-ben foglaltakat). A tulajdonjog elvesztése szempontjából eltérő szabályok vonatkoznak a vételi joggal és a mezőgazdasági vállalkozást támogató utalvánnyal megszerzett termőföldtulajdonosra:

- **a vételi joggal** árverésen megszerzett termőföld bérbeadása esetén a magánszemély a földterületet még nem vonja ki a mezőgazdasági művelés alól, vagyis ezzel a tulajdonjogot nem veszíti el, míg az
- **utalvánnyal szerzett termőföld haszonbérbe adásával elveszti a tulajdonjogot**, mivel a kárpótlásról szóló törvény a támogatás igénybevétele feltételeként a megszerzett termőföld egyéni vállalkozási tevékenység keretében való megművelését írja elő. A termőföld haszonbérbe adása ugyanis nem minősül mezőgazdasági tevékenységnek, továbbá ez esetben a kárpótolt nem az egyéni vállalkozásról szóló törvényben foglaltak szerint végzi a tevékenységét (saját nevében és kockázatára). Ebből következően a haszonbérbe adási szerződés fenntartása esetében a támogatás igénybevitelét jogosulatlanok kell tekinteni, vagyis az utalvánnyal rendelkező jogosult nem ruházhatja át a hasznosítás jogát és kötelezettségét.

A termőfölddel kapcsolatos fogalmak a személyi jövedelemadó rendszerében

A termőföld fogalmát a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 3. § a/ és f/ pontjában, valamint az erdő védelméről szóló LIV. törvény 5. § és 8. §-ában meghatározottak szerint kell értelmezni.

a/ a termőföld az a földrésztlet, amelyet a település külterületén az ingatlan-nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, gyeperdő és erdő művelési ágban vagy halastóként tartanak nyilván, továbbá

f/ az a mező-, erdőgazdasági művelés alatt álló belterületi föld, amelyet a rendeltetésszerű felhasználásig (az Országos Építési Szabályzat szerinti építési telekké, építési területté, illetőleg területté alakításáig) az a belterületi földrésztlet, amelyet szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, gyeperdő, erdő művelési ágban vagy halastóként tartanak nyilván.

Erdőnek kell tekinteni az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 5. § és 8. §-ának, valamint a 29/1997. (IV.30.) FM 3. §-ának együttes értelmezése alapján, valamint e rendelet 1. mellékletében felsorolt meghatározott fajú fás növényekből és társult élőlényekből kialakult életközösséget annak talajával együtt – amennyiben az erdő által elfoglalt ezeröttszáz négyzetméter, vagy annál nagyobb kiterjedésű földterület – függetlenül attól, hogy a faállomány vagy életközösség valamelyik más eleme átmenetileg hiányzik. Az új erdő telepítése esetén a művelési ág változásának átvezetését akkor kérheti az erdőgazdálkodó, ha az erdőszeti hatóság igazolja az erdőtelepítés első kiviteli munkáinak sikeres elvégzését – erdei fák magjának elvetését, a csemete- és dugványültetés végrehajtását –, ami egyidejűleg a telepítés befejezését is jelenti.

Összefoglaló következtetések

Az erdő fenntartását és védelmét, tekintettel a speciális biológiai és ökológiai gazdasági tevékenységeire, eltérő közgazdasági sajátosságait is figyelembe vevő – gazdálkodási, adózási és agrártámogatási – törvények és rendeletek

szabályozzák. Ezen újságcikk megírásával szerettem volna felhívni az egyéni erdőgazdálkodók figyelmét

- az erdőgazdálkodás törvényi kötelezettségeire, és
- választható személyi jövedelemadózási módokra, kiemelve azokat a lehetőségeket, ahol a választás és a törvények betartása jelentősen befolyásolhatja az erdőgazdálkodás sikerét.

Megállapítható az, hogy az egyéni erdőgazdálkodó csak széles körű jogszabályismeret mellett tud eleget tenni valamennyi törvényi kötelezettségének. Ehhez kívánok további segítséget nyújtani a melléklet szerinti jogszabálymutató elkészítésével is.

Alaptörvény rövidítése	Megnevezés	1997. és 1998. évi módosításai
1. Gazdálkodásra vonatkozóan: Kárpótlási törvény Kpt.	Kárpótlásról szóló 1991. évi XXV. törvény és végrehajtásról szóló 104/1991. (VIII.3.) Korm. rendelet	1. 1992. évi XXIV. törvény 2. 1994. évi XLII. törvény 3. 1995. évi XXXVIII. törvény 4. 1997. évi XXXIII. törvény
Erdőtörvény Evt	Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény és módosításai	1. 1996. évi CXXIUV. törvény 2. 1997. évi CLIX. törvény 3. 37/1996. (XII.29.) FM rend.
Erdőtörvény végrehajtási rendelete Evt.	Az erdőről és az erdő védelméről szóló 29/1997. (IV.30.) FM. rendelet	31/1998. (V.6.) FVM rendelet
Erdőbirtokossági társulat Ebt.	Az erdőbirtokossági társulat, mint gazdálkodó szervezetekről szóló 1994. évi XLIX. tv. és módosításai	1. 1997. évi CXLIV. törvény 2. 107/1997. (XII.20.) FM rend. 3. 1998. évi XXXIII. törvény
Egyéni vállalkozói Ev.	Az egyéni vállalkozásról szóló 1990. évi V. tv. és módosításai	1. 1991. évi LXXXV. törvény 2. 1994. évi XVI. törvény 3. 1995. évi XII. törvény 4. 1995. évi XCIV. törvény 5. 1996. évi LX. törvény 6. 1997. évi CXXXVII. törvény 7. 1997. évi CXLIV. törvény
2. Adóztatásra vonatkozóan: SZJA törvény	A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. tv. és módosításai	1. 1997. évi CV. törvény 2. 1998. évi XXXIII. törvény 3. 1998. évi LXV. törvény
ÁFA	Az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. tv. és módosításai	1. 1997. évi CVII. törvény 2. 1997/173. APEH iránymut. 3. 1997/271. APEH iránymut. 4. 1998. évi XXXIII. törvény
ART.	Az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. tv. és módosításai	1. 1997. évi CX. törvény 2. 1998. évi XXXIII. törvény
HA	A helyi adóról szóló 1990. évi C. tv. és módosításai	1. 1995. évi CXVIII. törvény 2. 1997. évi CIX. törvény 3. 1998. évi XXXIII. törvény 4. 1998. évi LXIII. törvény
3. Egyéb kötelezettségekre: Munkaadói és munkavállalói járulékok Ft.	A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. tv. és módosításai	1. 1996. évi CVII. törvény 2. 1997. évi CXX. törvény
Szakképzési hozzájárulás Szh.	A szakképzési hozzájárulásról szóló 1996. évi LXXVII. törvény	
4. Kormányrendeletek: östermelői igazolvány	A mezőgazdasági östermelői igazolványról szóló 168/1995. (XII.27.) Korm.rend.	1. 1997. évi CV. törvény 2. 1997. évi XVII. törvény
5. Támogatásokról szóló törvény és végrehajtási rendelete	Ágrárgazdaság fejlesztéséről szóló 1997. évi CXIV. tv. és 273/1997. (XII.22.) Korm.rendelet és a 109/1997. (XII.30.) FM rendelet szabályozzák általános feltételeit.	1. 3/1998. (VII.16.) FM rendelet 2. 5/1998. (VII.23.) FVM rendelet 3. 39/1998. (V.28.) FM rendelet 4. 42/1998. (X.28.) FVM rendelet ...stb.
6. Szakirodalom	Egyéni vállalkozók kézikönyve 1998. Östermelői (újság)	Kiadó: Kor-tax Kft. Primon Sz.Sz.B. Megyei V.F.A.
7. Kapcsolódó törvények: Társadalombiztosítási törvény	A társadalombiztosítás ellátásaira és magánnyugdíjra jogosultakról, valamint a szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. tv. és módosításai	1998. évi LXVII. törvény
Egészségbiztosítási törvény	A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény és módosításai	1998. évi LXVIII. törvény
Egészségügyi hozzájárulásról	Az egészségügyi hozzájárulásról szóló 1998. évi LXVI. tv.	új törvény

Az államalapítás és első királyunk, Szent István ünnepe alkalmából Göncz Árpád köztársasági elnök, Orbán Viktor miniszterelnök, illetve miniszterek állami kitüntetések, díjakat adtak át, ismert és kevésbé ismert személyiségeknek kimagasló szakmai tevékenységük, illetve életpályájuk elismeréseként.

A Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje kitüntetést kapott

DR. SOLYMOS REZSŐ
erdőmérnök, a Magyar Tudományos Akadémia
levelező tagja.

SZULYOVSZKY LÁSZLÓ
erdésztechnikus, a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt.
kerületvezető erdésze

Ritkán adódik meg szakmánknak az az öröm, hogy egyszerre ketten is kimagasló elismerésben részesüljenek. Életútjukról részletes beszámolót jelentettünk meg az Erdészeti Lapok 1999. januári és az 1999 áprilisi számában. A kitüntetettek közös vonása, hogy már-már fanatikus szakma- és hazaszeretet vezérelte lépéseiket. Sajnálatos, hogy e tudósítás megjelenését Szulyovszky László nem érthette meg. Solymos Rezső példaértékű életútja és frissessége erőt adhat a csüggedőknek. Szívből gratulálva erőt, egészséget kívánok valamennyi olvasó nevében.

Pápai Gábor

Az MTA-VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság üléséről

A Veszprémi Akadémiai Bizottság (az MTA Észak- és Nyugat-dunántúli szerve) keretében működő – a címben megnevezett – munkabizottság a legutóbbi tudományos ülést Mosonmagyaróváron tartotta a tagoknak közel 70%-os (23 fő) részvételével.

Napirenden az alábbi kérdések szerepeltek.

Bevezetőként a munkabizottság elnökének tájékoztatója hangzott el az MTA és a VEAB-nál történt tudományos jellegű eseményekről (pl. konferenciákról), az MTA megválasztott tisztségviselőiről, a területi szervek, bizottságok közelgő beszámolósi és választási események forgatókönyvéről, valamint az MTA májusi közgyűlésének határozatairól. A bevezető tájékoztatás további részében többek között a VEAB egyes pályázati lehetőségeiről, újabb pályázati kiírásokról, a területi szerv bizottsági struktúrájának áttekintéséről stb. volt szó. Az elnök köszönetét fejezte ki a bizottság tisztségviselőinek (Veszeli T., Héjj B., Mészáros K.-nak), akik helyettesítették őt betegsége idején, és a két bizottsági ülést önállóan megszervezték. Az alelnök pedig köszöntötte a születésük kerek évfordulóját ünneplőket (Márkus L., Somkúti E.) és gratulált a professzori kinevezéseikhez (Szabó I., Kardos Z.-né, Lett B.) és a PhD keretében az eredményes doktori védés alapján a docensi kinevezéshez (Börzseiné Závori M.).

Fő témaként elsősorban és nagy érdeklődéssel a nyugat-magyarországi egyetem szervezésének helyzete szerepelt.

Az integrációról referátumot tartott prof. dr. he. Ivancsics János dékán (M.óvár) és dr. Mészáros Károly intézeti igazgató, rektorhelyettes (Sopron). Nevezettek előadásaiiban a napirendi pont fontossága szempontjából is részletesen tájékoztatták a bizottságot a 2001. év ele-

jén életbe lépő térségi felsőoktatási integrációról, annak előzményeiről, aktuális tennivalóiról, azok forgatókönyvéről, továbbá az új egyetem szervezeti tagolódásáról, felállításáról, az egyes problémákról. A karok, az intézetek, a speciális bizottságok megőrzik, illetve növelhetik önállóságukat. A kimerítő tudományos igényű előadások után felvetések, megjegyzések, kérdések, javaslatok hangzottak el és véleményt nyilvánítottak a helyzetről, a problémák megoldásairól is.

A vitában heten kértek és kaptak szót. (Somkúti E. prof., Sikos L. igazgató, Szőke E. oszt. vez., Veszeli T. prof., Várhelyi I. prof., Ivancsics J. dékán és Mészáros K. rektorhelyettes. A két utóbbi kolléga válaszolt a felvetett kérdésekre, a problémák megoldásának lehetőségére is, pl. a pénzügyi kihatások, a kutatás-oktatási tevékenység együtvé tartozása, egymásra utaltsága, a Szombathelyi Főiskola további helyzete, a székesfehérvári intézmény szorosabb kapcsolódása stb.)

Az integráció tárgyalását követően harmadikként bemutató tájékoztató hangzott el Nagy Jenő vezérigazgató részéről a Lajta-hansági Mg.-i Rt.-ről, amely a mosonmagyaróvári egyetemi karnál, mint tangazdaság is szerepel. A gazdaság jól prosperál. Igen dicséretes az együttműködés az oktatás gyakorlati részét illetően. A gazdálkodás feltételei eléggé közismertek.

Végül kötetlen beszélgetés keretében áttekintettük az Egyetem Munkaszervezési Tanszékének tevékenységét, kapcsolódását a Lajta-hansági Mezőgazdasági Rt.-vel. A találkozó baráti beszélgetéssel és közös ebéddel fejeződött be Mosonmagyaróváron.

Dr. Várhelyi István
ny. egyetemi tanár, m.biz. elnök

DR. KAPUSI IMRE

Akác-energiaerdőkről mezőgazdasági kistermelőknek, földtulajdonosoknak

A hagyományosnál rövidebb vágásfordulóban kezelhető erdők (faültetvények) telepítése már régen foglalkoztatja a szakembereket, nálunk és külföldön egyaránt. Előbb a cellulózyártás alapanyagául szolgáló papírfá, majd a falemezgyártás alapanyagául szolgáló farostfa, forgácsfa, újabban pedig a tüzelőanyag-ellátásban egyre nagyobb szerephez jutó tűzifa tömegtermelése céljából. (Lásd cellulózyár-program, fenyő-célprogram, biomassza-program.)

Az energiaerdőt a nagy olajválság idején találták ki külföldön. Magyarországon a 80-as években történtek először ilyen irányú kísérletek a biomassza-

mazzák. (A könnyebb kezelhetőség miatt az aprítékot brikketálni is szokták.) A legbonyolultabb az a módszer, amikor a kivágott fát felaprítják, elgázosítják, és a fagázt speciális fagáztüzelésű kazánokban elégetik.

A hagyományos tüzelőanyagok (energiahordozók) között ma a tűzifa a legolcsóbb. Egy 100 m²-es lakóház fűtéséhez évente 5,9 t kemény (pl. akác) tűzifa szükséges. Ugyanaz az épület 8,7 t barnaszénrel, vagy 2741 l gázolajjal, vagy 2695 m³ földgázzal, vagy 21 700 kWh villamos energiával fűthető. Mai árakon számolva a tűzifa ára 29 736 Ft, a barnaszéné 68 208 Ft, a gázolajé 238 359

Ugyanazt az akácot legfeljebb háromszor szabad sarjaztatni. A harmadik sarj után ismét magcsemetéket kell ültetni. A magcsemetékből származó állományt 12-13 éves korban, az első sarjat 10, a másodikat 12, a harmadikat 13-15 éves korban célszerű kitermelni. Ahhoz, hogy egy falusi háztartás tűzifa-szükséglete (8-10 m³/év) minden évben biztosítva legyen, legfeljebb 2 ha energiaerdőt kell telepíteni. A telepítés 0,1-0,2 ha-os parcellákra felosztva 12-13 évig tart. A telepítések utolsó évében az első parcella már kitermelhető, és azt követően minden évben a telepítések sorrendjében újabb parcellákban nyílik fakitermelési lehetőség. Közben a már kitermelt parcellák újból (maguktól) felsarjadnak és kezdődhet minden előlről. Ezzel a módszerrel a 0,1-0,2 ha-os parcellák kitermelését 35-40 évig lehet ismételtetni úgy, hogy a kitermelésen kívül mást nem kell csinálni. A rövid vágásfordulójú akác-energiaerdők telepítési hálózata 2,5x2 vagy 2,5x1 m. Jó termőhelyeken az előbbi, közepes termőhelyeken az utóbbi. (A 2,5x2 m-es hálózatot a jobb növekedés kihasználása végett, háromszögkötésben célszerű elrendezni.)

Ültetés előtt az agyagos-vályogos talajokon 35-40 cm-es mélyszántást, a homoktalajokon 60-70 cm-es mélyforgatást célszerű végezni. (A talajfelszín elmulkálása minden esetben kívánatos.) A csemeték kiültetése kézzel vagy géppel történhet, ezek a módszerek általában ismertek. Ültetés után a csemetéket a talaj felszínéig vissza kell vágni, hogy tőlük egészséges új száruk nőjenek. (Egy szárazást csak abban az esetben kell végezni, ha a hagyományos erdővé történő átalakítás lehetőségét is fenn kívánjuk tartani.)

Nagyon fontos az ültetvény talajápolása, amit az ültetés után az állomány teljes záródásáig (3-6 éves korig) rendszeresen el kell végezni. Ez évente három-négy sorközművelést (tártszását, talajmarózást) jelent, de az első évben a csemeték sorát is legalább kétszer ajánlatos megkapálni. (Ha a gyomosodást 3-6 évig sikerül megakadályozni, akkor a következő forduló sarjállományait valószínűleg nem kell ápolni, tehát megéri!)

Az akác-energiaerdőben nevelővágást vagy törzsápoló nyesést nem kell végezni. (Nevelővágásra csak akkor van szükség, ha energiaerdőket hagyományos erdővé akarjuk átalakítani.)

program keretében. (Az energiaerdőt 1986-ban szabadalmaztatták. A szabadalom jelenleg is érvényes.)

A fa energia célú felhasználásának (forgalomba hozatalának) sokféle módja ismeretes. Legismertebb a hagyományosan sarangolt vagy felfűrészelt tűzifa, amit az erdőgazdaságok és a tűzép-telepek forgalmazznak. Ezt a tűzifát a hagyományos tüzelőberendezésekben (vegyes tüzelésű kályhákban vagy kazánokban) minden különösebb nehézség nélkül el lehet égetni. Ennél bonyolultabb (emiatt drágább is) az a módszer, amikor a kivágott fát (a teljes fát) faaprítógéppel felaprítják és apríték (forgács) formájában, konténerekben, vagy ömlesztve forgal-

mat, a földgázé 45 815 Ft, a villamos energiáé (éjszakai árammal) 97 223 Ft. Tehát a fa valamennyi tüzelőanyagnál lényegesen olcsóbb.

Akác-energiaerdők telepítése és fenntartása

Akác esetében az energiaerdők rövid vágásfordulójú változata javasolható, főleg kistermelőknek. (Rövid vágásforduló alatt értendő a 10-15 éves vágáskor.) A rövid vágásforduló előnye, hogy az energiaerdő egy nevelővágás beiktatásával – akár még véghasználati korban is – hagyományos erdővé alakítható. (A minirotaációs energiaerdők esetében ilyen lehetőség nincs.)

Az akác termőhelyi igénye

Magyarországon hagyományosan 113-féle termőhelyre érdemes akácot telepíteni. A termőhelyváltozatok elkülönítése (jellemzése, minősítése) a klíma, a hidrológiai viszonyok, a genetikai talajtípusok, a fizikai talajfeleségek és a hőmérséklet-vastagságok alapján történik. A termőhely minősítése nagy gyakorlatot és komoly szakudást igényel, ezért célszerű termőhelyfeltáráshoz értő szakemberrel végeztetni.

Termőhelyfeltáráskor az ültetvény várható növekedése (fatermő képessége) is megállapításra kerül, aminek ismeretében tervezhető a vágáskorban kitermelhető tűzifa mennyisége, méretmegoszlása, minőségi összetétele stb.

Az akác termesztésre leginkább alkalmas talajtípusok: humuszos homok és kombinációi; barna föld; rozsdabarna, kovárányos barna, csernozjom barna erdőtalajok; réti csernozjom, öntés csernozjom; csernozjom jellegű homok és ezek kombinációi.

A kavicsos-törmelékenes vázlatajok, a durva szemcséjű homok- és az erősen kötött vagy szikes talajok akác termesztésre nem alkalmasak. Az akác-energiaerdőket piaca termelési céljal csak a jó akác termőhelyekre érdemes telepíteni, mert a hagyományos erdőkből kikerülő tűzifával csak a jó termőhelyeken álló energiaerdők tudnak versenyezni. Mezőgazdasági kistermelőknek (földtulajdonosoknak) saját felhasználásra a közepes termőhelyekre telepített energiaerdők is kifizetődők lehetnek. (Gyenge termőhelyekre nem érdemes energiaerdőket telepíteni, ezeket a termőhelyeket célszerűbb hagyományos erdőkkel és nem csak fatermesztési céllal hasznosítani.)

Az akác-energiaerdők szaporítóanyag-ellátása

Magyarországon jelenleg több mint 230 olyan csemetekert van, ahol akác-csemetét is termelnek. (Akác-csemetét csak engedélyes csemetekertből vagy szaporítóanyag-kereskedőtől szabad vásárolni.) A forgalomba kerülő csemetéket magból vagy az akác valamelyik növényi részéből (szárból, gyökérből) nevelik. A magcsemeték az üzemi magtermelő állományok magoncutódai és általában egyéves magági csemeteként kerülnek forgalomba. (Ezenkívül kapható még egyéves válogatott és kétéves iskolázott csemete is. A magcsemetékből általában túlkínálat van, ezért érdemes több csemetekertben is érdeklődni.) A vegetatív úton nevelt csemeték az államilag minősített akác fajták utódai, és általában egyéves gyökeresdugványként kerülnek forgalomba. (Előfordulhat még

kétéves gyökeresdugvány vagy valamilyen oltványcsemete is.) Energiaerdők telepítéséhez a kétéves gyökeresdugvány vagy az egyéves válogatott magcsemete a legalkalmasabb. (Üzemi kísérleteimben a válogatott magcsemeték 10-30%-kal nagyobb fatermést adtak, mint a válogatás nélküli magcsemeték. 1983 óta már 23 község határában, összesen 40 ha területen telepítettem olyan akác-erdőket, amelyekben a válogatott csemeték mindig gyorsabban nőttek, mint a kommersz akác.)

Válogatott csemetéim térfogat-növekedését Hajdúhadház határában, jó akác termőhelyen, részletesen is vizsgáltam. A kísérlet 1985 tavaszán indult egyéves csemetékkel. Kontrollként ófehértói magtermelő állományokból származó kommersz magcsemetéket ültettem. (Ehhez hasonlítottam a válogatott csemetéimet és az akác fajták egyéves gyökeresdugványait.) Válogatott csemetéim átlagos térfogat-növekedése (9 éves korban) 21%-kal volt nagyobb, mint a válogatás nélküli kommersz akácé.

1989-ben (5 éves korban) ebben a kísérletben már törzsfákat is jelöltem. (A 3000 db válogatott csemete közül 28 db kiugró növéssű egyedet törzskönyveztem.) Hajdúhadházi törzsfáim öt éves korukra már négyszer akkorára nőttek, mint a kommersz akác átlagfája. A méretkülönbségek még kilenc éves korban is több mint kétszeresek voltak. Utóvizsgálatok céljára már harmadik éve gyűjtöm a törzsfák magjait és az utóvizsgálatok nagyon biztatóak. (Ezek a törzsfák hamarosan a rövid vágásfordulóban ke-

zelhető energiaerdők nemesített szaporítóanyag-forrásai lesznek.)

Az akác-energiaerdők támogatottsága

Az energiaerdő nem erdő, az erdőtörvény illet még nem ismer. Emiatt az erdőfenntartási alapból vagy az erdőtelepítésre szánt állami költségvetési pénzekből nem támogatható. (Ha erdő lenne, akkor 40 vagy 70%-os állami támogatásban részesülhetne.) Szerencsére az energiaerdő nem csak erdőgazdálkodási téma. A környezetvédelemben, az energiaellátás racionalizálásában, a vidéki lakosság foglalkoztatásában, az elmaradott térségek fejlesztésében is legalább olyan fontos lehet, mint a földhasznosításban vagy a vidéki lakosság tüzelőanyag-ellátásában. A nem fatermesztési hasznóvétel lehetőségei közül a következőket érdemes külön is hangsúlyoznunk:

Az energiaerdők a mezőgazdasági művelésből kikerülő földterületeket hasznosítják, a vidéki (falusi) lakosság jövedelemszerzési lehetőségeit bővítik, a talajt és a levegőt javítják, általában a környezetüket is védik.

Az energiaerdőben felhalmozódó napenergia villamos energiává is átalakítható és az ország villamos hálózatába betáplálva bármely fogyasztóhoz eljuttatható. (A kisebb lélekszámú, hátrányos helyzetű vidéki települések körülfűtésével és megfelelő tüzelőberendezések odatelepítésével az energiaerdő – legalábbis a helyi lakosoknak – olcsó és biztos villamosenergia-forrást is jelenthet.) Az energiaerdő beruházási tőkeigénye kicsi. (A rövid vágásfordulójú akácültetvények estében ez legfeljebb 100 000 Ft/ha.) Egyszeri beruházással több évtizedig funkcionáló, három-négy alkalommal kitermelhető és magától megújuló (felsarjadó) faállomány jön létre.

Az energiaerdők kitermelése teljes mértékben gépesíthető, de hagyományos módon, egyszerű kézi szerszámokkal is elvégezhető. Az energiaerdők legfőbb támogatói az állami pénzforrások (fejlesztési alapok) lehetnek. Ilyenek pl. a mezőgazdaság-fejlesztési alap, a környezetvédelmi alap, a térségfejlesztési alap, a munkaerő-foglalkoztatási alap stb. (Az energiaerdők telepítésében, finanszírozásában, hasznosításában az önkormányzatok és az energiaszolgáltatók is érdekeltek lehetnek!) Az állami fejlesztési alapokból támogatás pályázati úton kérhető. A pályázatokat célszerű szakemberrel (bejegyzett szaktanácsadóval) készíttetni!

A fentiekkel kapcsolatban bővebb felvilágosítást ad dr. Kapusi Imre szakértő, Akác-Nyár Menedzser Iroda, Püspökladány, Erdő u. 1.

DR. BARTHA DÉNES

Veszélyeztetett erdőtársulásaink XVIII. Sziklai és pusztai cserjések

Korunk egyik legszomorúbb és leglátványosabb jelensége természeti környezetünk pusztítása. A fajok eltűnése gyorsuló ütemben halad, s vészesen zsugorodnak a természetes, természetközeli élőhelyek területei is. A védett és veszélyeztetett fajok listája mellett most készült el hazánkban a veszélyeztetett, védendő élőhelyek, társulások összeállítása, mely várhatóan a közeljövőben jogszabály formájában nyilvánosságra kerül. Ebben a sorozatban a veszélyeztetett erdőterületeken végbemenő degradációt csak az erdészek állíthatják meg és fordíthatják vissza.

Sziklai cserjések

Sziklás gerinceken, éleken, csúcsokon, börcökön, bérceken általában 3 m tszf. magasság felett alakulnak ki a sziklai cserjések. A mezoklíma a makroklimánál szárazabb és melegebb, az alapkőzet dolomit, mészkő, andezit vagy gabbró lehet. Talajtípusuk a köves-sziklás váztaalaj, mely sekély termőrétegű. A rendkívül extrém termőhelyen fafajok egyáltalán nem tudnak megélni, a cserjék közül is csak néhány kisebb termetű, igénytelen faj sikeres itt, mint a szirti gyöngyvessző (*Spiraea media*), fanyarka (*Amelanchier ovalis*) és a madárbirsek (*Cotoneaster* spp.). Ezek a cserjefajok gyepfoltokkal váltakozva sajátos mozaikkomplexet alkotnak, a cserjés foltokban a gypszint borítása alacsony. A lágy szárú fajok közül elsősorban a xerofil jellegűek dominálnak, mellettük xeromezofil fajok is megjelenhetnek. Fel tűnőek a szaxikol mohok és zuzmók, melyek helyenként jelentős borítást érhetnek el.

A sziklai cserjéseknek hazánkban két típusa különíthető el, a kontinentális jellegű gyöngyvessző cserjés (*Waldsteinia – Spiraeetum mediae*) és a szubmediterrán jellegű fanyarka – madárbirsek cserjés (*Cotoneastro – Amelanchieretum*). A gyöngyvessző cserjés uralkodó cserjefaja a polikormon-képző szirti gyöngyvessző (*Spiraea media*), sarjtelepében megjelenhet még a pannon madárbirsek (*Cotoneaster matrensis*), csepleszmegegy (*Cerasus fruticosa*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*). Gypszintjének értékes elemei a kontinentális karakterű fajok, mint a Waldstein-pimpó (*Waldsteinia geoides*), méregölő sisakvirág (*Aconitum anthora*), magyar zergevirág (*Doronicum hungaricum*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), bugás veronika (*Veronica paniculata*), bársonyos tüdőfű (*Pulmonaria mollis*), mérges sás (*Carex brevicollis*), magyar bogács (*Carduus collinus*), színeváltó kutyatej (*Euphorbia polychroma*), magas és tarka gyöngyperje (*Melica altissima*, *M. picta*). A gyöngyvessző cserjést az Északi-középhegységben (Zempléni-hg., Bükk, Mátra, Börzsöny, Medves, Naszály) és a Dunántúli-középhegység északi részén (Visegrádi-hg., Pilis) mészkő, andezit és gabbró alapkőzetben lehet megtalálni. A fanyarka-madárbirsek cserjés do-

mináns cserjefaja a fanyarka (*Amelanchier ovalis*) és a nagylevelű madárbirsek (*Cotoneaster tomentosus*). Esetleg fölbukkanhat a cserszömörce (*Cotinus coggygria*) is. Gypszintjében sziklagyepi fajokat találunk, ilyen a szürke gurgolya (*Seseli osseum*), napvirágok (*Helianthemum* spp.), varjúhájak (*Sedum* spp.), nyalábos kőhúr (*Minuartia fastigiata*), prémes gyöngyperje (*Melica ciliata*). Ez a társulás a Dunántúli-középhegység (Vértes, Bakony, Balaton-felvidék, Keszthelyi-hg.) dolomitján fordul elő.

A sziklai cserjések kis kiterjedésű, reliktum jellegű társulások, melyek sok védett fajnak adnak otthont. Az élőhelyeiket gazdaságilag nem lehet hasznosítani, az erdőteleptés sikertelenségbe vezet, valamint károkat okoz a betelepített muflon is.

Pusztai cserjések

Alföldi hátságainkon, peremhegyeink lábainál, általában alacsony tengerszint feletti magasságnál, lösz alapkőzetben található a pusztai cserjések. A száraz csernozjom talajok, a száraz mezoklíma és sok esetben a domborzat miatt erdőállományok itt nem alakulnak ki, változó borításban az alacsonyabb termetű xerofil cserjefajok a sikeresek. A cserjefajok többsége az extrém termőhelyen gyökérsarjaival szaporodva nagyobb polikormon telepeket is alkothat. Ilyen faj a törpe mandula (*Amygdalus nana*), csepleszmegegy (*Cerasus fruticosa*), jajrózsa (*Rosa pimpinellifolia*), parlagi rózsza (*R. gallica*), kökény (*Prunus spinosa*) és veresgyűrűsöm (*Cornus sanguinea*). Megtalálható továbbá az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) és a tatár juhar (*Acer tataricum*) is. A felnyíló foltokon és szegélyeken nagyobb a gypszint borítása, a polikormonok alatt alacsony. A gypszintben a xerofil, főleg erdőssztyepp fajok dominánsak. Jellemző faj a macskahere (*Phlomis tuberosa*), magyar repcsény (*Erysimum odoratum*), selymes peremizs (*Inula oculus-christi*), borzas peremizs (*I. hirta*), nagyzezerjőfű (*Dicamnum albus*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), kökörösinek (*Pulsatilla* spp.), sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), piros gólyaorr (*Geranium sanguineum*), pusztai meténg (*Vinca herbacea*), deres tarackbúza (*Agropyron intermedium*), szakállas tarackbúza (*A. pectinatum*), tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*).

Pusztai cserjéseket az Alföldön és a középhegységek alföldre néző lábainál lehet találni. A pusztai cserjéseknél két típust szokás elkülöníteni, a törpemandulást (*Amygdaletum nanae*) és a csepleszmegegy cserjést (*Crataego – Cerasetum fruticosae*). Valójában fajkészletük nem különbözik, csupán a jellemző fajok dominanciája alapján tehető meg ez a szétválasztás. Rendszerint kis kiterjedésű, sokszor másodlagosan létrejött állományait az égetések, legeltetések, erdőtelepítések, parcellázások veszélyeztetik.

Budapestre helyezték a Nemzetközi Vadvédelmi Tanács (CIC) világközpontját

A Nemzetközi Vadvédelmi Tanács mintegy 70 évi párizsi székhelyű működést követően – érthető francia ellenvélemény mellett – Budapestre történő költözése Magyarország számára előnyökkel járhat.

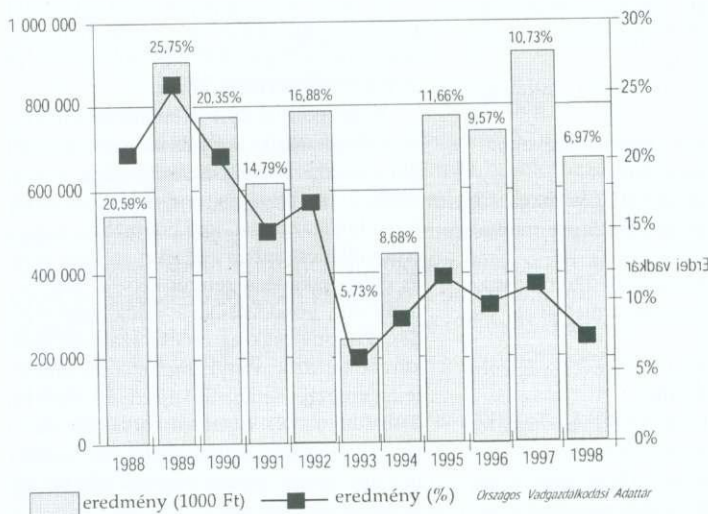
A CIC tagsága olyan üzletembereket tömörít, akik nemcsak az agrárium, hanem a nemzetközi gazdasági élet meghatározó személyiségei is.

A Nemzetközi Vadvédelmi Tanács új világközpontja a tervek szerint még ez évben megnyílik és megkezdí magyarországi működését.

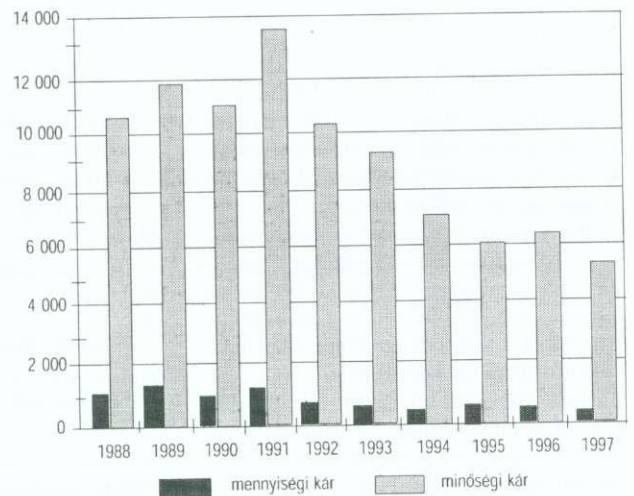
Irodának a Pilisi Parkerdő Rt. Budakeszi Erdészete egyik épületét választották.

A Nemzetközi Vadvédelmi Tanács központjának hazánkba települése a mintegy 10 milliárd forintos magyar vadgazdálkodási ágazat, a vadászati turizmus, a vadgazdálkodási tevékenység magas szintű szabályozásának nemzetközi elismerése. A vadgazdálkodás tudományos műhelyei, az agráregyetemek és a tárca által működtetett Országos Vadgazdálkodási Adattár olyan háttérintézményi struktúrát biztosít, amely méltán vívta ki a megbecsülést.

A vadgazdálkodás eredményessége

Az erdei károk alakulása (hektár)

Sajtótájékoztató a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságánál

Dr. Lubál László igazgató nyitotta meg a szép számmal összegyűlt újságírók előtt a rendezvényt. Néhány mondattal bemutatta a Nemzeti Parkot, majd Fűri András és Takács András Attila vetített képes előadást tartottak a parkban található legfőbb értékekről.

Ezután következett az együttműködési megállapodás aláírása a Duna–Ipoly Nemzeti Park és MÚOSZ Agrársztály, valamint a Duna–Ipoly Nemzeti Park és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat között.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1998-ban ünnepelte fennállásának 40. évfordulóját. A társulat vezetőinek sorát nagy tudású, természettudományokban elismert személyek fémjelezték, hogy csak a legkiemelkedőbbeket említsük: Kadic Ottokár, Cholnoky Jenő.

1926-ban megalakult a Magyar Barlangkutató Társulat. 1970-ben a társulatot felvették a Tudományos Egyesületek Szövetségébe, ezzel is elismerve tudományos tevékenységüket és társulati hasznosságukat. A társulat létszáma időközben megközelítette az 1000 főt.

1989-ben a társulat megkapta a Nemzetközi Barlangász Unió (USIS) Nemzetközi Kongresszusának szervezési jogát, melyet nagy elismeréssel rendezett meg.

1961-ben életbe lépett az első önálló Természetvédelmi Törvény, amelynek újszerűsége abban rejlik, hogy kimondja: hazánkban „minden barlang védelem alatt áll”.

Az együttműködési megállapodás célja, hogy a törvény társadalmi szintű végrehajtását hatékonyan elősegítsük, hiszen a társulat tömöríti azokat a személyeket és barlangkutatókat, akik tevékenységükkel és szaktudásukkal a legtöbbet tudják tenni közös értékeink védelmében.

SZODFRIDT ISTVÁN

Az erdő és ültetvény kérdéséhez

Az Erdészeti Lapok ez évi márciusi számában Csányi Sándor írása az erdő és ültetvény közötti különbségekkel, ezek fogalmi meghatározásának kérdésével foglalkozik.

Soraiból az erdőt rajongásig szerető és aggódó szakember hangját érzem. Írása arra mutat, hogy az erdészeti ültetvények szerepét, jelentőségét még mindig nem tudtuk közös megegyezéssel kijelölni, gazdálkodásunkban szerepeltetni. A természetes erdők megőrzése, működtetése iránti jogos igény egyre többször jelenik meg a szakajtóban, de azon kívül is. Az ültetvények viszont, mint valamely rövidebb távú gazdasági célt egyoldalúan szolgáló létesítmények, károsnak, néhol – szenvedélyes hangokból megítélhetően – hivatalból irtandóknak minősülnek.

A szélsőséges nézetek képviselőivel nincs miről vitakoznunk. Nézeteik legalább annyira egyoldalúak és diktátumszerűek, mint azok álláspontja, akik a haszonelvűség alapján csak a minél nagyobb haszonra és a pénzzel könnyen mérhető materiális javakra tudnak figyelni.

Mint mindenben, ebben is a mértéktartó és okos kompromisszum adhatja a megoldást. Ennek alapvető feltétele a kétféle kategória – erdő és ültetvény – pontos körülhatárolása. Utóbbihoz szeretnék talán használható adalékkal hozzájárulni.

Otthoni különlenyomat-rendeztetés közben akadt kezembe a hazánkból erdész-hallgatóként 56-ban elment és most Hessenben élő, de itthon gyakran megforduló L. Dimitri-nek, egyetemünk c. tanárának a Der Forst und Holzwirt. 1981. 20. számában megjelent írása. Ebben az ültetvények változatait rendszerezi. A bevezetőben említett viták megoldásához talán megállapításai segítenek, ezért tartom szükségesnek ezeket részletesebben bemutatni. Vagyis: Az ültetvény fogalmát a kertészek és mezőgazdák úgy határozzák meg, mint olyan területet, amelyen több-kevesebb kiterjedésben egyetlen növényfaj vagy fajta egykorú egyedei találhatóak és ezeket belterjes módon kezelik. Ez a meghatározás erdészeti célokra aligha felel meg, elsősorban azért, mert a megfogalmazásból kimaradt egyrészt az ültetvény szolgáltatta termék jellege, másrészt a vágásforduló (termelési ciklus) hossza. Ezért az ültetvények lehetséges osztályozása a következő:

1. Különleges termesztési célú ültetvények (ide sorolhatók a magtermesztő ültetvények, karácsonyfatelepek, nemesítési, takarmányozási stb. célú ültetvények).

2. Faanyag előállítását szolgáló ültetvények. Ezeket tovább lehet bontani rövid vágásfordulós ültetvényekre (mini-rotációs erdőgazdálkodás), valamint felnőtt fákból összetett ültetvényekre (a rövidség kedvéért nevezzük ezeket fás ültetvényeknek). A kettő közötti különbségtétel azért is fontos, mert közöttük nemcsak a művelési eljárások különbözősége ad választóvonalat, hanem a jogi szabályozottság is. Németországban pl. a rövid vágásfordulójú ültetvények létesítéséhez nem kell művelésiág-változást kérni, míg a fás ültetvények megtelepítésének az elengedhetetlen feltétele.

A rövid vágásfordulójú ültetvények ismertetőjegyei a következők:

- 2-10 éves vágásforduló,
- viszonylag szűk ültetési hálózat és ennek fenntartása a későbbiekben is,
- 3-8 m magasság,
- 10 cm-t meg nem haladó mellmagassági átlagos átmérő.

A fás ültetvények ismertetőjegyei:

- 10-40 éves vágásforduló,
- 10 m-t meghaladó átlagos magasság,
- 10 cm-nél vastagabb átlagos mellmagassági átmérő.

A rövid vágásfordulójú ültetvényeket Schereiner tovább bontja termelési cél szerint:

- rostfás ültetvény (2,5 éves vágásforduló, végtermék: rostfa),
- ipari fás ültetvény (2-5 éves vágásforduló, végtermék: rostfa és forgácsfa),
- rönkfás ültetvény (15-30 éves vágásforduló, végtermék: lemezipari rönk).

A bemutatott osztályozást elsősorban eukaliptusz- és nyárültetvényekre vonatkoztathatjuk, valamint a gyorsan növő fenyőfajok (*Pinus radiata*, *P. caribea*, *P. taeda*) ültetvényeire. Skandináviában még ide tartozónak tekintik a Leuce nyárák (rezgőnyár) és hibridjeik, valamint a nyírek és égerék ültetvényeit is.

Ezt az osztályozást hazai körülmények között közvetlenül nem alkalmazhatjuk, mert nem férnek bele azon állományok, amelyek valamely természetes erdőállomány származékai, vagyis természetes körülmények között is jelenlévő fafaj van csak az eredetileg ott tenyésző egyes erdők helyén (sok tölgyesünk, cseresünk tarthat ide). Ugyancsak nem illeszthetjük ebbe az osztályozásba a hazánk egyes tájain őshonos, de másutt ültetett egykori fenyvesállományokat, a honosított fenyőkből álló erdőket, és nem utolsósorban az akácok részére is helyet kellene még keresnünk.

Ennek ellenére a bemutatott osztályozás kiindulópontja lehet egy olyan felosztásnak, ami világos különbséget rajzol az egyes ültetvényfélék között.

Végezetül annyit mindenképpen meg kell állapítanunk, hogy az ültetvények – legyen bármi a működtetésük célja – nem erdők a szó biológiai értelmében, de erdők a szó közgazdasági, jogi értelmében, vagyis erdőművelési ágban kell őket szerepeltetni, és ebből fakadóan semmi kétség, hogy telepítésük, gondozásuk, a velük való törődés, kitermelésük az erdész szakismeretek körébe tartozik, vagyis biológiájuk ismerete az erdészlet feladatát képezi. Ezt kell tudatosítanunk és ezzel elkerülhetjük azt a veszélyt, amire Csányi Sándor utal – hogy ti. fameszternek, manipulánsnak stb. nevezzenek bennünket.

A gyomirtó szer megválasztásának szempontjai az erdőgazdálkodásban

Varga Szabolcs – Partali Zoltán

A szintetikus készítményekkel történő gyomirtás ma már történelmi hagyományokkal, és több évtizedes kutatási háttérrel rendelkezik. Ennek bizonyosságaként a XX. század végén seregnyi technológiából és készítményből válogathat a ma növényvédelmi szakembere. Publikációnk célja, hogy a készítménye, technológiák megválasztásában iránymutatót adjunk azoknak, akik azt szívesen fogadják, ill. eloszlasson néhány téveszmét.

Az erdészeti gyomirtás több tekintetben eltér a mezőgazdaságban végzett hasonló tevékenységtől. Teljes gyomirtást csak a csemetekertekben – amely intenzitásban azonos a kertészettel – várunk el, míg az erdőfészekben csak a csemete vagy újulat fejlődését biztosító mértékig szorítjuk vissza a nem kívánatos növényeket.

Az erdőterületek gyomirtásának feltételei még országon belül is változatosak a klíma, a talaj, a vegetáció összetétele, a növénykultúra, a gyomflóra, az élő munka elérhetősége és költsége tekintetében. E tényezőket mind számításba kell venni, amikor egy gyomirtó szer alkalmazását mérlegeljük. A mérlegelés során erdőállományok kezelése setén általában a gyomkorlátozás elvét kell szem előtt tartani, míg más, kisebb felületeken – mint pl. a kerítés nyomvonala, vízlevezető árok, tűzvédelmi pászta – teljes gyommentességet várunk el.

Az erdei gyom fogalmának tartalma is változott az utóbbi időben: az a növény fajra, mennyiségre, méretre való tekintet nélkül, amely az erdőfészek zavartalan fejlődését akadályozza. Ugyanaz a növényfaj tehát egy adott területen, bizonyos mennyiségbe gyomnak minősülhet, ezzel ellentétben más területen, más körülmények között nem gyom, esetleg a fiatal fácskák fejlődését még segítheti is. Az erdőfészekben jelen lévő lágyszárú növényzet gyakran segít a defláció megfékezésében, a biotikus károk kivédésében.

Erdősítéseinkben tehát általában nem törekszünk teljes gyommentességre, célunk a fő- és elegyfajok fejlődését korlátozó növények olyan mértékű visszaszorítása, hogy azok biztonságosan növekedhessenek.

Ha pedig ezek után gyomirtó szer használata mellett döntünk, a mai kor követelményei szerint, a következő négy tulajdonsággal kell rendelkeznie a készítménynek: alacsony környezetterhelés, rugalmas alkalmazhatóság, megfelelő hatástartam, költséghatékonyság.

Alacsony környezetterhelés. A növényvédő szer fejlesztők és gyártók az új hatóanyagok kialakításánál elsődleges feladatuknak tartják a környezetvédelem szempontjait. Ma már elfogadhatatlan alternatíva, hogy súlyos mértékben veszélyeztessük a kezelt terület melletti növénytársulásokat, az erdő állatvilágát, a talaj vízkészletét. Ezen túlmenően az alkalmazott készítmény nem lehet káros hatással sem a ki-

juttató személyzetre, sem a technikai berendezésekre. A mai gyomirtó szerek e követelménynek megfelelnek, ha a megfelelő technikával és technológiával juttatjuk ki azokat.

Rugalmas alkalmazhatóság. A megzélzott gyömnővénytől, az elérendő hatástól függően megválasztható, hogy a gyömnővények a gyomirtó szert levélen, gyökéren, esetleg mindkettőn keresztül vegyék fel. Az utóbbi esetben a szakember nincs kitéve a kötöttségnek, hogy a kezelést a gyomok kelése előtt, illetve után végezze-e el, sőt ki tudja küszöbölni az eső miatti bizonytalanságot, ha a kezelést követően rövid időn belül hullik le a csapadék. Rugalmasság várható el az alkalmazott permetlé mennyiség és a más készítményekkel történő keverhetőség tekintetében is.

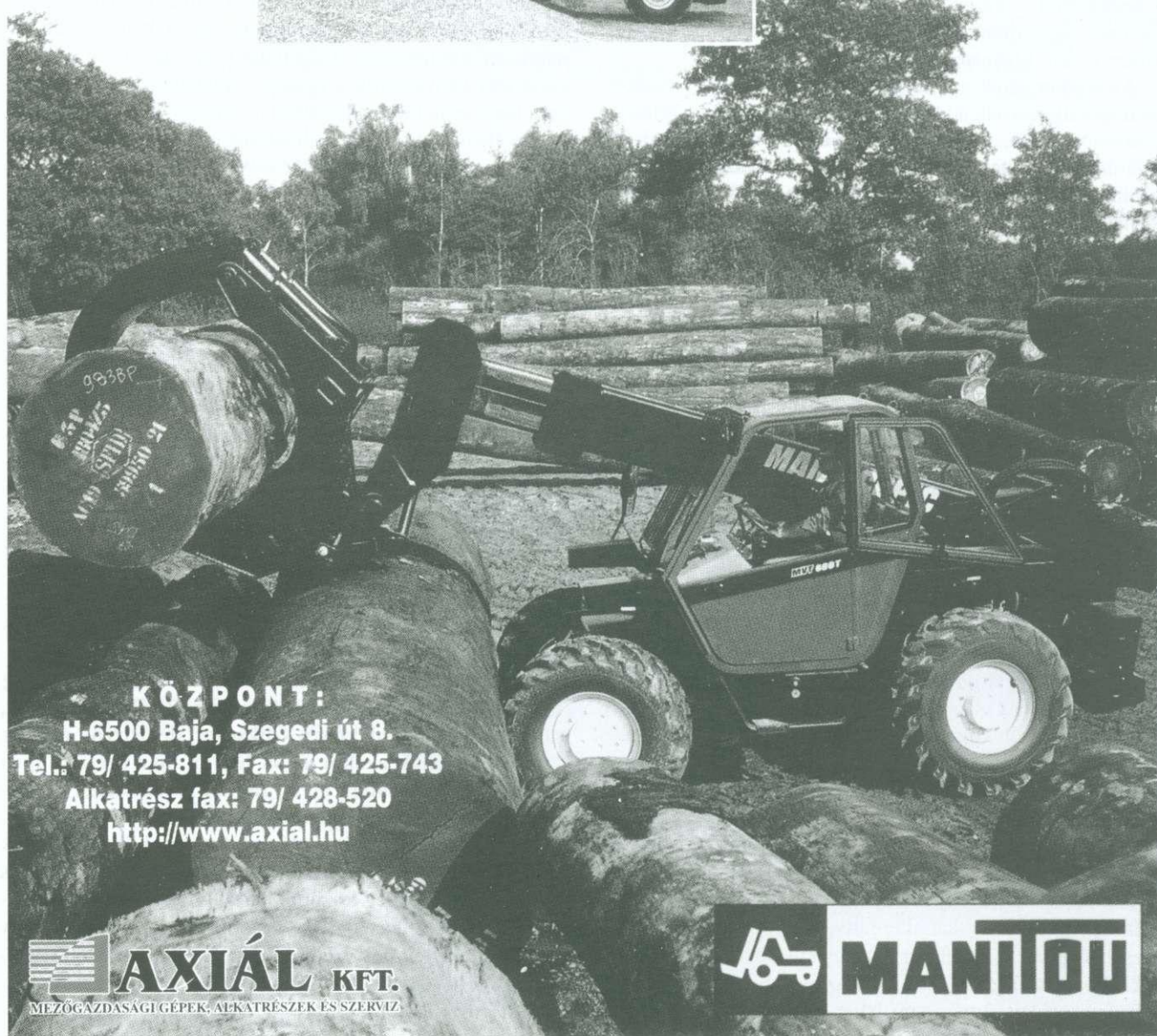
Megfelelő hatástartam. Bizonyos esetekben egyetlen tavaszi kezelésnek elegendőnek kell lennie mind a magról kelő, mind az évelő gyomok ellen. Más esetben levélen keresztül történő felszívódás után azt várjuk, hogy a hatóanyag a növényben transzlokálódva eljusson a hatáskifejtés helyére, ott fejtsse ki hatását, ezzel a teljes növény pusztulását okozza. A sarjak, nem kívánatos cserjék általában ősszel irthatók sikeresen az évszakhoz igazodó nedvkeréngés törvényszerűségei miatt, a lágyszárúak fejlődésük kezdetén, inkább tavasszal szoríthatók vissza könnyebben. A munkaerő elérhetősége, a kijuttatás és anyagköltség korlátai mind arra kényszerítik a gyakorló növényvédelmi szakembert, hogy csak indokolt esetben, bizonyos helyeken, és csak évente, kétevente, de az erdőállomány egész korát tekintve a felújítástól a véghasználatig csupán egy-két jól irányzott kezeléssel indítsa életútjára az erdőfészeket. A megfelelő biológiai hatás, hatástartam elengedhetetlenül fontos annak érdekében, hogy képesek legyünk ellensúlyozni az ökoszisztémába való beavatkozás következményeként a övnytársulásban bekövetkezett esetenként drasztikus változásokat.

Költséghatékonyság. A rugalmas alkalmazhatóság, a megfelelő hatástartam és az alacsony környezetterhelés jellemzők számbavételével a hatékonyság számolható. Ma még legtöbbször csak a gyomirtó szer anyagköltségét, a kijuttatás költségeit, a Ft/ha/év mérőszámot alkalmazva közelítik meg a kérdést. Véltetően e szokás mögött az éves mérlegkésztés kötelezettsége áll az eredményesség szükségesszerű követelményével együtt. A hatékonyság többi lehetséges mutatószámaira itt a hely hiánya miatt nem térhetünk ki.

Mint annyiszor az erdészeti növényvédelem oktatása során, itt is fontosnak tartjuk megemlíteni Újvárosi Miklós intelmeit, mint az erdészeti gyomirtás alapelvét:

„A gyomirtást (akár kémiai, akár mechanikai) mindig feltétlenül hajtsuk végre a legcélravezetőbb módon tt, ahol a termelés érdekében szükséges, de őrizzük meg az ősi vegetációkat azokat a sok helyen már egészen apró foltjait, sőt a flórának olyan tagjait is (termelési területen kívül, vagy azok között), amelyek nem károsítanak. A rendkívül bonyolult biológiai-ökológiai összefüggések közül ma még nagyon sok részletet nem ismerünk, és lehet, hogy ma még közömbösnek látszó növények valamilyen módon hasznosak, később hasznosíthatók vagy szükségesek lesznek számunkra. A legintenzívebb gyomirtás szükséglete sem indokolja az értelmetlen és oktatlan pusztítást.”

KÖZPONT:
H-6500 Baja, Szegedi út 8.
Tel.: 79/ 425-811, Fax: 79/ 425-743
Alkatrész fax: 79/ 428-520
<http://www.axial.hu>

 AXIÁL KFT.
MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK, ALKATRÉSZEK ÉS SZERVIZ

 MANITOU

FRANK NORBERT

A hegyi szil (*Ulmus glabra* Huds.) erdőművelési tulajdonságai

Elterjedése. A hegyi szil európai flóra-elem, északon a sík vidék fája, az erdős-tyepp tölgyeseinek kísérő faja; Dél- és Közép-Európában, az Alpokban, valamint a Kárpátokban 300-1200 tengerszint feletti magasságban főként bükkösök elegendő faja. Magyarországi előfordulásának súlypontjai főként a bükkösök, gyertyános-tölgyesek, szikla-, szurdok- és törmeléklető-erdők; területaránya mintegy 100 hektár (*Bartha-Mátyás*, 1995). A hegyi szil európai elterjedése az évezredek során is erősen változott; a mintegy 7 millió évvel ezelőtt kezdődött lassú felmelegedés következtében a mogyoró, a tölgyek, valamint a szilek jelentek meg Közép-Európában. Az ún. elegeyes tölgyes korszakban (4 millió évvel ezelőtt) előfordulásuk, a pollenanalízis-vizsgálatok alapján, mintegy 20% volt (*Otto*, 1994).

Törzsméret, alak, lombzat. Jó termőhelyen, megfelelő körülmények között 25-30 méter magasságot ér el, azonban a biológiai felsőmagassága a külföldi szakirodalom szerint mintegy 40 méter (*Rehder*, 1987; *Leibundgut*, 1970). Állományban egyenes, sudarlós törzset fejleszt. Terméséréskor lombosodik, őszi lombszíné sárga, sárgászöld. Lombja egy év alatt bomlik el, mely bomlás tavasszal és nyáron viszonylag gyorsan megy végbe (*Arbeitskreis*, 1984).

Gyökérzet. A vastag gyökerei jellegzetes íves lefutásúak, míg a hajszálgökerek „ostor” formájúak. Fiatalkorban karógyökeret fejleszt, mely 0,5-0,7 méter mélyre hatol – a felszínen futó gyökerei érzékenyek a fagyokra (*Griesche, é.n.*) –, később ez átformálódik karó-szív gyökérzetté, idős korban elérheti a 150-160 cm mélységet is (*Köstler-Brückner-Bibelriether*, 1968).

Mikorhiza-kapcsolat. A hegyi szil és a gombavilág kapcsolatáról igen kevés adattal rendelkezünk. *Lobanov* (1948) vizsgálatai alapján a faj ektoendotrof mikorrhizával nem rendelkezik, és csak kismértékben mikotrof.

Növekedés, fényigény, hőigény, páraigény. Fiatalkorban növekedése erőteljes, sőt az első tíz évben a gyors növekedésű fajok közé tartozik (*Leibundgut*, 1978); három éves korára elérheti az 1 métert is (*Tschermak*, 1950). Magassági növekedése 60 éves koráig erőteljes, utána azonban be-

lassul (*Mayer*, 1977). Rendszeresen sokat terem, azonban gyenge a mag csírázóképesége. Időjárástól függően április elején, közepén lombosodik. Fiatalon árnyéktűrő, sőt árnyékban jól is újul, azonban korosodásával fényigényessé válik. Hőigénye hasonló, mint a kislevelű hársé, kocsánytalan tölgyé, korai juharé. Páraigénye közepes.

Virágzás, termésérés. Szélbeporzású faj, időjárástól függően március elején, közepén virágzik. Az érett termése május közepén, június elején hullik. A szél terjesztette (*anemochor*) lependék termésének átlagos hullási sebessége 0,55 m/sec (*Rohmeder-Schönbach*, 1959). Az érett magmennyiség fele a fák közelében ér földet, másik része a szélirányban 2-4 méter távolságban, természetesen erős szél akár 50 méter távolságra is elszállíthatja a termést (*Burschel-Huss*, 1987). Sziklevelei föld feletti. Szabad állásban 15-20, állományban 30-40 (*Mátyás*, 1958), más szerzőknél (*Wagenknecht*, 1960) 30-35, illetve 40-45 éves kortól terem, és két-három évente van bőséges termése. A maggyűjtés történhet a fáról vagy a földről; közepes termés esetén egy fő 4 kg szilmagot gyűjthet 8 óra alatt (*Mátyás*, 1958).

Idős hegyi szil (*Ulmus glabra* Huds.) gyökérzet (Köstler-Brückner-Bibelriether, 1968)

Életkor. Közepesen hosszú életű faj (150-250/400 év) (*Mayer*, 1977), más szerzőknél 500-800 év, és a törzskerülete elérheti a 15-17 métert is (*Otto*, 1994).

Visszaszerző képesség. Jó minőségű és növekedésű tősarjakat hoz. Idős korban is képes koronáját fejleszteni. *Vadas* (1921) szerint a szilek jól tűrik a nyesést, ezzel

szemben más szerzők (*Majer*, 1982; *Kol-tay*, 1958) szerint a zöldnyesésre érzékenyek (levágható ágvastagság 3-4 cm); természetes ágtisztulásuk közepes. A nyesést 6-8 éves korban lehet elkezdni és 40-50 éves korban, illetve a nedvkeringés megindulása előtt be kell fejezni.

Társulásképeség. Mivel határozott klíma- és talajigénnyel rendelkezik, alkalmazkodóképessége gyenge (*Koloszár*, 1987). A hegyi szil természetes felújulása rosszabb, mint a juharoké, kőriseké, mert a lehullott termést a lágyszárú szintkonkurens növényei könnyebben elnyomják (*Tschermak*, 1950).

Erdőgazdasági jelentősége. A hegyvidéki erdőterületek spontán szukcessziójában fontos szerepe van. Viszonylag nagy lombosodásával jól árnyékolja a fiatal bükkjulatot, valamint hozzájárul a nehezen bomló bükkkavarral lebontásához.

Védettség. Magyarországon nem védett faj, azonban veszélyeztetett génkészletű, intenzív génmegőrzési módszereket igénylő faj (*Bach-Bordács-Mátyás*, 1998).

A hegyi szil (*Ulmus glabra*) ökológiai adatai (*Horváth et al.*, 1995): A *Borhidi-féle* szociális magatartástípusok (SZMT) beosztás szerint tág ökológiai stressztűrő (G – generalista) faj. A *Zólyomi-féle* TWR kategória értékei szerint hőigénye (TZ) megfelel az atlantikus lomberdei fajok hőigényének (5a), nedvességi igénye (WZ): 7 (nedves élőhelyű faj), talajigénye (RZ): 3 (semleges talajokon előforduló faj).

A hegyi szil *Borhidi-féle* ökológiai indikátor értékei a következők: TB: 5 – montán lomblevelű, mezofil erdők faja; WB: 7 – nedvességet jelző, nem vizenyős területeken előforduló faj; RB: 6 – neutrális talajokon előforduló, indifferens faj; NB: 7 – tápanyagban gazdag termőhelyen fordul elő; LB: 4 – árnyék-félfényű növény, fotoszintetikus minimuma 5-10%; KB: 3 – óceánikus-szubóceánikus faj, elterjedésének súlypontja Közép-Európa; SB: 0 – sókerülő faj.

„Mivel ezen értékes faj tenyésztése jó talajon oly könnyű és a növekedése is elég gyors, megéri a fáradozást és az igyekezetet azon erdőkben, ahol ezen feltételek megtalálhatók, mely tenyésztést ez idáig majd mindenhol elhanyagolták” (*Burgsdorf*, 1972).

Az Élet és Tudományban olvastuk

Tanösvény Zalaszántón. Tardy János helyettes államtitkár, a Természetvédelmi Hivatal elnöke Zalaszántón fölavatta az ország első önkormányzat által létrehozott természet- és környezetvédelmi tanösvényét. A hat kilométer hosszú ösvény a helyi építészeti értékeket – egyebek között kápolnát, régi borospincét –, valamint tájképi nevezetességeket érint. Táblák mutatják be a környék védett növény- és állatvilágát.

Védett a Keszthelyi tőzegláp. Keszthely önkormányzata természetvédelmi területté nyilvánította az ország egyik legnagyobb települési tözeget övezetét, az 1330 hektáros tőzeglápot. A Keszthely, Hévíz, Alsópáhok és Sármellék által határolt ósláp tőzgekkészlete szerves szűrőként védi nyugati-délnyugati irányból a hévízi gyógyító és a Balaton vízminőségét. Számos ritka növény- és állatfaj otthona, s szabályozza a körzet mikroklímáját.

Barlai Ervin születésének 100. évfordulóján

sírnáján emlékeztek és hajtottak fejet az erdészek és a faipar képviselői. Az OEE és a FATE szervezésében tartott megemlékezésen dr. Madas András és Dessewffy Imre mint hajdani munkatársak emlékeztek a szakma karizmatikus egyéniségéről. (Lásd EL. 1999. július-augusztusi szám.) Kertész József a ma élő kollégák nevében méltatta Barlai nagyságát, példamutató emberségét, sajnálattal megjegyezve, hogy hivatalos részről nincs megemlékező. Az OEE nevében Káldy József elnök helyezte el a megemlékezés koszorúját.

(Fotó: Kertész József)

Nagy örömmel hallottam, hogy erdészek egy csoportja a sírnáján megemlékezett Barlai Ervin születésének 100. évfordulójáról, mivel ő számomra mintaképe volt azoknak a keveseknek, akik a lelkiismeretükből, szakmájukból és felkészültségükből rájuk háruló feladatok teljesítését akkor is vállalták, ha más volt politikai meggyőződésük. Barlai is úgy érezte, hogy minden rendszerben meg kell tenni azt, ami a választott szakmájának, az erdésznek az érdekeit szolgálja.

A háború éveit már az egyik legnagyobb magyar erdészeti vállalat vezetője. A háború után, még demokratikus viszonyok között, az államosított erdészeti összefogó vállalatnak lett a vezetője. A szakma őt tartotta a legjobbnak erre a feladatra. 1949-ben aztán politikai okokból fiatalon kényszer nyugdíjazták. Mégsem vonult teljesen vissza, hanem tudományos szakértőként dolgozott tovább. Ekkor hozott vele össze a sors. A mai nemzedék el sem tudja képzelni a Rákosi-kor önköltségen alapuló árrendszerét. Mindennek annyi volt az ára, amennyibe az előállítás került. Ez az ostobaság a faárakban érte el a csúcst. A tuskó drágább volt, mint a hámozási rönk, mert az előbbit sok munkával kellett kitermelni, felhasogatni, az utóbbi pedig szinte készen állt. Ennek az lett a következménye, hogy a hozzá nem értő káderekre bízott erdészeti területekben a nagyobb termelési eredmények érdekében egyre kevesebb lett az értékes termék, elsősorban az ipari rönk, szinte mindent felvágta tűzifának.

A probléma abszurditásával a Tervhivatalban találkoztunk. A külkereskedelmi adatokból kiderült, hogy a háború előtt a jelentős magyar bútortermelési export és a sokkal nagyobb belső minőségi bútortermelés ellenére jelentős mennyiségű diórönköket

Az erdő mindenekelőtt

exportálunk. 1952-ben pedig dollárért vásároljuk Törökországból a diórönköket. Kiderült, a meglepő jelenség természetes következménye annak, hogy a diófarönköt felvágják tüzelni, hiszen az alacsony árért nem kaptak volna annyi tűzifát sem, mint amennyi a felhasogatott rönkből kikerült. Ha jól emlékszem a számokra: az import diórönk 3 ezer devizaforintba került, a hazai felvásárlási ára pedig 200 forint volt. (Csak az azóta bekövetkezett áremelkedésre utalva, ma 300 ezer forintot ér a diórönk köbmétere.) Ezt Gerő is megértette, és elrendelte a diórönk árának felemelését. Akkor az ilyesmi is a legfelső szinten történt.

Ez bátorított fel néhányunkat arra, hogy ne csak a diórönk árát rendezzük, hanem a faárakat általában. Ehhez Vas Zoltán megbízásából Madas András és az erdészeti akkori vezetője, Tömpe István megszerezte Gerőtől az elvi engedélyt. Ezután a javasolt árak kidolgozására megfelelő embert kellett keresni. Így esett a szakmabeliek válassza Barlai Ervinre, aki nem játszotta a sértett szakember szerepét, hanem lelkesen hozzászólt a munkához. Elkészítette a megfelelő árképzési módszert és kidolgozta annak alapján a konkrét árakat. Ezeket meglepő gyorsasággal jóvá is hagyták.

Ma már kevés erdész tudja, hogy a magyar erdészeti rangját, a szakemberek megbecsülését és az erdőgazdaság viszonylagos gazdasági stabilitását mindenki másnál jobban Barlai Ervinnek köszönhetette, annak a szakembernek, akiről a hivatalosak igyekeztek megfeledkezni, akire már kevesen emlékeznek.

A következő évtizedekben az erdészeti gazdasági rangját, az erdészek anyagi megbecsülését ugyanis az általa kidolgozott árreform alapozta meg. Legalább utólag járna neki hivatalosan is az elismerés!

A szocialista önköltségi árképzési elv ezen első megdöntését magam is elvi jelentőségűnek tartottam. Rábészéltük Barlait, hogy írja meg egy tanulmányban az elvégzettet. Ez meg is jelent 1955 januárjában a Közgazdasági Szemleiben. Talán egyszer majd a gazdaságtörténészek is felismerik, hogy ez a tanulmány volt az első egyike azon az úton, amely a sztálini bigottériától a '68-as reformhoz, a kilencvenes évek békés átalakulásához, sőt a Kínában alkalmazott gazdasági reform módszereihez vezetett. Egy magyar, később világtörténelmi jelentőségű reformfolyamat elindítója közé így került Barlai Ervin. Ma nem divat értékelni a szocializmust felpuhítókat, az utókornak minden bizonnyal jobb lesz róluk a véleménye.

Barlai Ervin 1956-ban is jelesre vizsgázott. A Forradalmi Bizottság visszahívta, és őt nevezte ki az Erdészeti Főigazgatóság vezetőjévé. Ezt egy olyan nyilatkozat elfogadásától tette függővé, hogy az előző vezetőst nem fogják felelősségre vonni, nem lesz boszorkányüldözés. Természetesen a Kádár-rendszerben nem maradhatott ott, de bántódása ezen túl mégsem esett.

1955 óta nem találkoztam vele, de előttem azóta is egyik mintaképe maradt annak a háború előtti úri középosztályhoz tartozó értelmiséginek, akinek a mentalitásától ugyan nagyon távol állt a bolsevik rendszer, de akinek ennél mégis fontosabb volt a szakmája iránti elkötelezettsége.

Milyen kár, hogy ilyenek 1949 után nagyon kevesen voltak! Milyen bűn, hogy az ilyenekről szinte teljesen megfeledkeztünk!

Kopátsy Sándor (Magyar Hírlap)

„Az erdők hidrológiai szerepe a Tisza vízgyűjtőjén”

címmel magyar-ukrán erdészeti és vízügyi konferenciát tartottak Nyíregyházán, a Nyírerdő Rt. szervezésében

A konferencia aktualitását az 1998 novemberi rendkívüli felső-tiszai árvíz és annak következményei, valamint az ezzel kapcsolatban az elektronikus és írott sajtóban az erdők szerepéről elhangzott különböző vélemények adták. A tanácskozáson az alábbi előadások hangzottak el:

Dr. Sz. M. Sztójko, az Ukrán Erdészeti Tudományos Akadémia professzora, a Kárpátok Ökológiai Intézet vezető szakértője: „Erdőgazdálkodási és természetvédelmi tevékenység az árvízkatasztrófák elleni harcban”.

O. M. Ivanyeckij, a Kárpátaljai Vízügyi Igazgatóság vezetője: „Az árvizek előrejelzése és az árvízkarok megelőzése”.

V. Lednej, a Kárpátaljai Erdőgazdálkodási Igazgatóság vezetője: „A Kárpátaljai erdők ökológiai osztályozása és az erdővagyon ésszerű hasznosítása”.

V. I. Parpan, az Ukrán Erdészeti Tudományos Akadémia professzora, az Ukrán Hegyvidéki Erdők Tudományos Kutatóintézetének igazgatója: „A Kárpátaljai erdők ökológiai stabilizáló szerepe”.

V. Kicsura docens, az Ukrán Erdészeti Tudományos Akadémia levelező tagja, a Kárpátaljai Intézet vezetője: „Az erdők hidrológiai szerepének növelése a Tisza vízgyűjtőjén”.

Dr. Konecsny K. vízügyi főtanácsos, felső Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, Nyíregyháza: „A nagyvizek levonulásának hidrológiai-statisztikai elemzése a Tisza Tiszajútlak–Tokaj közötti szakaszán”.

Dr. Somogyi Z. tudományos osztályvezető, ERTI, Budapest: „A szigetközi monitoring vizsgálatok tapasztalatainak felhasználási lehetőségei a felső-tiszai vízgyűjtőben”.

Kovács Gábor vezérigazgató, tb. egyetemi docens, Nyír-erdő Rt.: „A regionális együttműködés lehetőségei a felső-tiszai lefolyás szabályozásában”.

Az elhangzottakból megállapítást nyert, hogy a hegyvidéki vízgyűjtőkben optimális kívánalom a 60-70%-os erdősültség, árvízi szempontból kritikus, ha 30% alá csökken. A Kárpátokban jelenleg az erdősültség 55-60%, mely erdőterület az elmúlt száz évben jelentősen nem csökkent. Az erdősültség megfelelő, tehát ez nem indokolja a rendkívüli árvizek keletkezését. Fontos szerepe van ezzel szemben az erdők korosztályviszonyainak, amely a Kárpátokban nem optimális – az erdők 40%-a 40 év alatti, és a 20 év alatti erdők árvízi hatása jelentéktelen.

Kerülni kell a nagy kiterjedésű tarvágásokat, mivel ezeken a területeken 1,4-szeresére nő meg a felszíni lefolyás – hóolvadás idején van jelentősége.

A rendkívüli árvizek kialakulását nem a meglévő erdőfenyészeti viszonyok befolyásolták, hanem több tényező együttes hatására – így elsősorban a talaj vízzel való telítettsége, az egyidejű, nagy területre kiterjedő, jelentős mennyiségű csapadék lehullása (volt olyan mérőállomás, ahol 24 óra alatt egy havi – 131 mm) – keletkeztek.

A jelenlévők rendkívül fontosnak ítélték a térség erdészeti és árvízi kérdéseivel foglalkozó kutatóinak, gyakorlati szakembereinek együttműködését, a tapasztalatok és kutatási eredmények cseréjét és alkalmazását, melynek eredményeként jó biztonsággal meghatározható, hogy mekkora valószínűségű árvizek ellen védekezünk, és ehhez milyen intézkedések megtétele szükséges erdészeti, vízügyi és közigazgatási vonalon.

Litauszki István, a KHVM főosztályvezetője hozzászólásában kérte az ukrán kollégák közreműködését a kutatásokban – hiszen a tudományos eredmények alapozzák meg a gyakorlati munkát –, melynek kereteit is megteremtették a magyar-ukrán határvízi egyezményben.

Oláh Tibor
osztályvezető, Nyírerdő Rt.

Erdészek a magyar nyelvért

A Szép Magyar Nyelvért Alapítvány támogatóinak névsora

Árkosi Gyula	Esztergom	Dobay Pál	Esztergom	Németh Kert Bt.	Bajna
Bakos Tibor	Vác	EKFM Kft.	Budapest	Ott János dr.	Szentmártonkáta
Balsay István	Székesfehérvár	GEOÖKOTERV Kft.	Budapest	Ősz Gusztáv	Eger
Balogh László	Visegrád	Gémesi József	Budapest	Pápai Gábor	Budapest
Barátossy Gábor	Budapest	Hibbey Albert	Visegrád	Sipos Sándor	Kecskemét
Bánó László	Visegrád	Hibey Alpár	Budapest	Széchenyi Géza	Kaposvár
Bánóné Rédei Anna	Visegrád	Hibbey Zsombor	Visegrád	Szikra Dezső dr.	Šzentendre
Brellas Tamás	Kismaros	Homoki Nagy István	Szokolya	Utilis Kft.	Visegrád
Bős Mária	Veszprém	Kertész József	Pilisszentlászló	Visegrádi Faipari Kft.	Visegrád
Csányi Sándor	Gödöllő	Ker.vez. Erdészek Szakszerv.	Szokolya	Vissi Géza	Zalaegerszeg
Csuport Sándor	Szentendre	Madas László dr.	Visegrád	Zalaerdő Rt.	Nagykanizsa
		Mátra Erdő Rt.	Eger		

Az adományok göngyöltett összege 1 353 000 Ft.

Csekket Balogh Lászlónál lehet igényelni. Telefon: (20) 984-6060

Adományozási véghatáridő: 1999. november 15.

DR. TOMPA KÁROLY

Az útfásítás is mostohagyermek lett

A sajtó, a rádió és a televízió még napjainkban is többször ad hírt törvénytelen föld- és erdőfoglalásokról, engedély nélküli fakitermelésekről nemcsak az erdőkben, de parkokban, templom- és egyéb kertekben, fasorokban is. Pedig utóbbiakat is kímélni kellene. Erre kötelez a környezetvédelem parancsa.

Az útfásítás céljai, előnyei

Hazánk úthálózata kerekén 30 000 km országos út a KHVM kezelésében és kb. 90 000 km út az önkormányzatok gondozásában, főleg a helyi közlekedés szolgálatában. A gépjárműforgalom rohamos növekedése nemcsak az utak kiszélesítését, új utak építését, hanem azok korszerű fásítását is megköveteli.

Bármennyire szakszerűen építik is meg az utakat, ezzel óhatatlanul megzavarják a táj harmóniáját. A diszharmóniát úgy lehet csökkenteni, ha a bevágási és töltési részsűk felü-letét szabálytalan foltokban elhelyezett lomb- és tűlevelű cserjékkel ültetjük be, a szabadon maradó részeket pedig gypesítjük. A sík vidéken futó útszakaszok fásítása akkor jó, ha a helyi körülményektől függően lígetes fásítással, facsoportokkal, változatos fasorokkal, erdősávokkal vagy élő-sövényekkel hajtjuk végre. A legjobb eljárás a laza, szabálytalan facsoportok és szoliterék ültetése. A fa- és cserjecsoportokat, egyes fákat, cserjéket szükség szerint fasorokkal, hó- és szélfogó sávokkal kombinálhatjuk, illetve az egyes elemek között 20-50 m hosszú üres, füves sávokat hagyunk ki. Az autoutakat övező erdőket az útkoronától számított 40 méterig védőerdőként kellene kezelnünk.

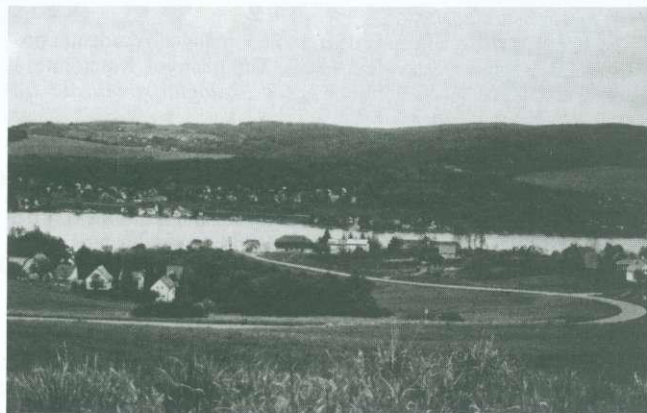
Az útfásítás fontos célja a közlekedés szolgálata, az, hogy vezesse az utast, változatosságával csökkentse a vezetés okozta fáradtságot, s nem utolsósorban újabb és újabb esztétikai élményt nyújtson. Az optikai irányítás céljait szolgáló fásítások, az átmeneti fásítások, a fényzáró fásítások és baleset-elhárító (pszichológiai) fásítások is a közlekedés biztonságát szolgálják. Telepítési szabályaikat szakmai utasításokban találjuk meg.

Az útfásítás céljai közé kell sorolnunk a hófogást, a pihenők, kilátóhelyek szélvédelmét és árnyékolását, a zajtompítást

(pl. egy 30 méter széles, sűrű, fenyő- és lombfákból álló erdősáv a zajt 80 dB-ről 50 dB-re tompítja), az ólomszennyezés elleni védelmet (az úthoz közeli területen tízszer annyi ólomszennyezést mérhetünk, mint az úttól 150 méterre) és a fatermelési hasznot is.

A juhar- és hársfasor például 40 éves korában 7 m-es tőtávolsággal kilométerenként 100-150 m³ fatömeget ad. A nyárák 20 évesen már ennek kétszeresét szolgáltatják.

Az esztétikai hatást változatossággal, helyes térhatással, szép formákkal és festői színhatással érjük el. Változatos a fásítás akkor, ha a kérdéses termőhelynek megfelelő, minél több fafajt alkalmazunk (ezt a sanyarú körülmények közötti városfásításakor nehéz megvalósítani), s külterületen azokat csoport-

tosan vagy egyenként váltakoztatjuk, cserjéket ültetünk önállóan vagy facsoportokkal, változatos habitusú vegyes fákkal. A tőtávolságot is változtatjuk a különböző fafajok igényeinek megfelelően és a fasorokat azokon a helyeken megszaktjuk, ahonnan szép kilátás nyílik a kísérő tájra. Az egyes útfásítási

A Zselic rovarvilága

Zselichez nemcsak a gyönyörű erdők, de a gazdag s ritka rovarvilág is hozzátartozik. Mint minden kutatásban, e téren is voltak megszállott, kiemelkedő egyéniségek. Így tudtak páratlan eredményeket felmutatni.

A lepkék elragadó színes világát Nattán Miklós (1910-1970) egyedülálló gyűjteménye tartalmazza. Vele egy időben s közel azonos értékkel Pazsiczky Sándor (1881-1955) gyűjtött. Pazsiczky középiskolai rajztanár, és nem utolsósorban országos híró, elismert festőművész volt. Novacsek Péterrel 1948-ban e két „lepkész” tanítványai lettünk. Önzetlen segítőkészségük, jó humoruk feledhetetlen.

Kaposvár számára sajnálatos, hogy Nattán – nem túlzás – Európa-híró, nagyjértékű magángyűjteménye a pécsi múzeumban van. Bizonyosan lenne mód a visszavásárlására! Ez növelné a Kaposvári Múzeum ismeretanyagát és nem kevésbé – több ezrek számára – látóközelsébe hozna egy „befoghatatlan” csodálatos világot.

Már unalmas és nosztalgizásnak tűnik a múlt idők erdeit, virágait és most a rovarvilágát keresni, siratni. Sajnos a tények aggasztóak. 1948-ban mi láttuk az utolsó „Nimphalis L.-albumot” Kaposváron a Nádasdi erdőben. Azóta sehol nem került szem elé az országban! De hasonlóan eltűntek vagy igen gyér számban léteznek fajtársai, a gyönyörű, nagy „tarka lepkék”. Ilyenek: *N. Xantomelas*, *N. Polycloros*, *Euuanessa antiopa*.

Az erdészek egyre ritkábban találkoznak a nagy hőscincérrel, gyászscincérrel, ormányos bogárral. Az azelött nem ritka szarvasbogár is védelemre szorul! Örvendetes a havasi cincér, mely a Zselic több pontján szem elé került. Ez, tudvalevő, a hűvös bükkös szurdokok kedvelője.

Horváth József

(A szerző, Horváth József, több évtizede Novacsek Péterrel együtt a lepkék gyűjtésével és a madarak megfigyelésével foglalkozik. Az utóbbi időkben kimondottan a Zselic növényeinek felkutatását vállalták fel! Feljegyzéseiket – az összes ritka növény adatait – szeretnék közzétenni az utókor számára! Detrich Miklós)

elemeket átmeneti fásításokkal kapcsoljuk össze. Ilyenkor mind vízszintes, mind függőleges vetületben a *homorú formák* kialakítására törekszünk. A kellemes színhatás eléréséhez különösen jól kell ismerni fa- és cserjefajaink vegetációs időszak alatti lombszínét, tónusát, őszi elszíneződését, kérgének, virágzatának és termésének színét. Hazánkban a korszerű útfásításnak szép példáit látjuk a Sopron-Balatonederics közti 84-es, a Nyíregyháza-Beregsurány közti 47-es, a Nyíregyháza-Nyírbátor közti 473-as útvonal, a 8-as főút egyes szakaszai mentén stb. Közútjaink mellett és a városokban azonban nemcsak esztétikus fasorok vannak, hanem szabálytalan, nem szakszerűen ápolott egyedekből állóak is.

Az ültetések gyakoribb hibái

Hiba, ha a fasort a padkákra vagy az árokba, azok rézsűjére ültetik. Ezzel balesetet idézhetnek elő, illetve akadályozzák a víz elfolyását, rongálják az út állagát. Hiba az is, ha a fasorokat egyforma tőtávolságra, hosszú szakaszokon azonos fajokból telepítik. Ilyenkor az oldalról vagy szemből sütő nap fénye – az ún. *rácshatás* következtében – vibrál, vakítja a vezetőt. Az ívekben, ahol nagy szükség van az előrelátásra, természetesen nincsenek jó helyen a mégoly szép fák sem.

Termőhelyi körülmények

A magános fa sokszor ki van téve a szél túlzott hatásának, a vegyszeres növényvédelem ártalmainak, a helytelen tarlóégetésnek, télen az éhes vadnak, amely különösen a fiatal suhángokat károsítja, ha nincs védőrács rajtuk. Rossz talajon, kedvezőtlen vízháztartású árokszéleken nem nő jól egyetlen faj sem.

Nagyvárosaink parkjaiban, útjai mentén különösen nagymértékben *felborul a vízháztartás*. Az aszfaltburkolat miatt a csapadék nagy része nem jut le a fák gyökérzónájába, hanem elfolyik a csatornákból. A városok *talajvízszintje* a közművezetékek, mélyépítmények, metróalagutak, aluljárók stb. miatt amúgy is *mélyen van*. A távfűtő vezetékek is kiszáríthatják a talajt. Ezenfelül a városi talaj annyira *összetömörödött*, hogy a vizet csak nehezen engedi át.

A fák vízháztartására kedvezőtlenül hat az is, hogy a városokban az évi *középhőmérséklet* 1-3 °C-kal *magasabb*, a *relatív páratartalom* pedig jóval *kisebb*, mint a szabad területeken. Különösen nehéz a helyzete azoknak a fáknak, amelyek déli fekvésű falak előtt élnek. Emellett kis tömegű talajukban kevés a humusz, a felvehető táplálék. Ennek a kevés tápanyagnak is csak kis része jut el a hajtásokba. Az ok: télen az utakat *sóval* kevert homokkal vagy más anyaggal *szórják*. A havat a fák tövére tolják, s a só nagy része a fák talajába szívárog. A kárt jobbra a tápanyagok felszívódását gátló *kloridionok* okozzák, bár káros a *nátriumion* felhalmozódása is. Az első látható hatás, a *sárgulás*, a *levélperzselés* akkor jelentkezik, amikor a kloridion aránya eléri a szárazanyag-tartalom 0,5-1,8%-át. A klórmérgezés következtében *fokozódik a szövetek turgornyomása*, csökken a levelek párologtatása. A nagyarányú *kloridion* gátolja a *többi anionnak*, pl. a nitrogénnek a felvételét, de erősen hat a *kationok* (kalcium) felszívódására is. A kloridhatás kiválthatja az idő előtti rügyfakadást, a hajszálgökörek csúcsbarnulását vagy a levél torzulását is. *Hasonló hatású a gépkocsi által kibocsátott kén-dioxid is*, amely vízzel kénessavat és kénsavat alkot.

A városi talajokban nagyon *kedvezőtlen a levegő-összetétel* is. A fák gyökérzónájában csupán 13-14%-nyi az oxigén a kívánatos 20% helyett. A szén-dioxid-tartalom 7-8%, holott a fák számára a 0,5%-nyi volna kívánatos. Sokszor a sérült vezetékéből *szívárgó gáz mérgezi meg* a fákat. A fák mellett parkoló gépkocsik *mechanikailag is károsítják* a fákat. Mindezek miatt lakott helyeken és a külterületi kedvezőtlen termőhelyű útszakaszok mentén a fák alig érik el a rendes életkor felét.

Ünnepeljünk-e 2001-ben?

Nagy figyelemmel olvastam Pápai Gábor főszerkesztő írását az Erdészeti Lapok 1999. júniusi számában *Ünnepeljünk-e 2001-ben?* címmel.

Ehhez a kérdéshez szeretnék egy-két adatot adni. Itt a Bakonyban a „Magyarországi Erdészegyletnek” élénk élete folyt a XIX. század közepén, amelyet bizonyít a napokban az egyik veszprémi padlásról előkerült irat is.

A Magyarországi Erdészegylet 1852-ben kelt Oklevelében *Jelinek Pált* felkéri „az egyesületi célok előmozdításában érélyes tevékenységre”.

A Magyarországi Erdészegylet 1863. évi veszprémi nagygyűlésén a Várpalota környékén dolgozó Ovecska főerdész számolt be az általa telepített erdeifenyő erdősítéseiről, miután előzőleg közölte, hogy fenyő még nem található a környező erdőkben.

Ovecska a fenyőültetést csak elegeesen képzelte el és javasolta. A Bakony déli lejtőjén feketefenyő, míg az északi oldalon az erdeifenyő ültetését javasolta.

Ovecska a további bakonyi eredményeiről az 1865-ös bázini gyűlésen számolt be. Megjelent az Erdészeti Lapok 1866. 5. évf. 444-450. oldalán. Megemlítette a gyérítések megindulását a Bakony keleti erdőiben, amikor is átlagosan a fakészlet 15%-át vették ki az áterdölések során, azok után, hogy a kiveendő fákat kijelölték előzőleg a gyérítés megindulása előtt. Beszámolt előadásában az erdőt ért károkról is, amely főleg szuzmara és szél károsításban nyilvánult meg.

Ovecska frásainak mondanivalója zömmel még ma is helytállóak.

Ugyancsak az Erdészeti Lapok 1866. évfolyamában számolt be az olvasónak Jeszó Gusztáv „Bakonyvidék erdészet gazdasági szempontból” című írásával.

Talán ez a néhány adat is elősegítheti annak a „kipuhatolozását” – régi erdészeti műszó a kitermelhető fatérfogat meghatározására –, hogy ünnepelhetünk-e 2001-ben jöjgosan.

Mészáros Gyula

Kutassuk a sanyarú körülményeket tűró fajokat

Szerény tapasztalati és kísérleti eredményeink már vannak, hogy melyek a legalkalmazkodóképesebb fajok. Természetesen ezek a genetikailag legváltozékonyabbak közül kerülnek ki. Szinte minden hazai nagyvárosban megtalálható az *akác*, a *hársak*, a *bálványfa*, a *csörgőfa*, a *japánakác*, a *nyugati ostorfa*, a *szivarfa*, *egyed juharcfajok*, a *platán*. Például a bálványfa és a hárs levele tízszer, az akácé kilencszer, a nyugati ostorfaé nyolcszor több sejtmérget jelentő nehézfém tartalmaz Budapesten, mint vidéken. Ezért avarjuk komposztálásra, illetőleg kertgazdasági felhasználásra nem alkalmas.

A fák közül azok válhatnak városutóvá, amelyek gyors vízszállításra képesek; főleg azok a gyűrűs pórusú fajok, melyeknek vízszállító csöveik tágasak.

A *kertészkatókkal együttműködve* keresnünk kell a szennyező anyagokat jobban tűró növényeket. Természetesen ez nem tehet feleslegessé egyetlen olyan intézkedést sem, amely azt szolgálja, hogy a levegőbe és a talajba ne kerüljenek szennyező anyagok.

Egyesek szerint az út menti fák és cserjék csupán romantikus közlekedési akadályok, az utak teljesítőképességének fokozásához semmi közük nincs; hozzájárulnak a közúti balesetek szaporodásához, súlyosbodásához. Ezt a statisztika megecfolta. A korszerű, szakszerű útfásítás segíti a közlekedés biztonságát és jól szolgálja a környezetvédelmet, a környezetfejlesztést.

Az útfásítást korszerűen csak a tájrendezés keretén belül lehet megoldani: a *fásítás* ugyanis az *út tartozéka*, s *együtt a környező tájjal való összekapcsolás eszköze*. Kíméljük tehát fasorainkat; ez az élet elkerülhetetlen parancsa.

Dr. Tompa Károly

Tanulmányút Skóciában – Angliában

Az elmúlt évben az erdészeti részvénytársaságok képviselőiből álló hús fő csoport indult a szigetországba szervezett tanulmányútra. A skót felföldön található Loch-Ness környékén kezdődött a körutazás, mely az Invernessi Erdészeti területén folytatódott. A közel ötvenezer hektáros erdészeti szakmai irányítását 9 erdész – köztük 2 erdőmérnök – végzi. Az állományalkotó fajok itt a szitka-lucfenyő (*Picea sitchensis*), hektáronként negyvenéves korra 3-400 köbméter faanyagot ad. Nevelővágást nem végeznek az állandó szeldöntés veszélye miatt. A véghasználatot nem annyira a vágásérettségi kor dönti el, hanem az állományok magassága. Hatalmas tarra vágott területek láthatók, melyek nagyságát törvény nem szabályozza. A szitkaluc-állományok helyett az őshonosnak számító kaledóniai erdeifenyővel (*Pinus sylvestris scotica*) hektáronként 2300 darab csemetével újítanak fel.

Lockerbie környékén újabb erdészettel ismerkedtünk. Itt 30 ezer hektáron gazdálkodnak, melyből 24 ezer hektár fatermesztési célú. A fakitermelés nyolcvan százalékban gépesíthető, ami alatt a kitermelő kombájnok alkalmazását kell érteni. Itt hektáronként 7500 db csemetével erdősítenek, amelyből öt év múlva a befejezéskor 2500-nak kell maradnia. A szezonális munkáknál szombaton is dolgoznak. Itt is gondot okoz az erdei munkások hiánya. Az erdészeti éves eredménye 360 millió forintnak felel meg.

Angliában meglátogattunk egy faüzemet. Carlesle-ben főleg fenyőt, a súlyra átvett gömbfából évente egymillió köbmétert dolgoznak fel, 14 cm-es vastagságtól. Angliában 57 ehhez hasonló üzem dolgozik. Felkerestünk egy gépjavító állomást, mely a hazai színvonalon működik.

A Hexhamban található Egger forgácslapgyár osztrák érdekeltégű. A cégnek van némi saját erdeje is. A 100 fő alkalmazott és a 300 fizikai munkás négy műszakban dolgozik.

Dél-Anglia felé menet megtekintettük Európa legnagyobb összefüggő mesterséges erdejét, melyet hetven évvel ezelőtt kezdtek el erdősíteni. A 60 ezer hektáros terület egy része az Angliát nyolcezer évvel ezelőtt borító erdőségekknek.

Röviden a brit erdők történetéről: 8 ezer évvel ezelőtt még a brit szigeteket teljesen erdő (EF-nyír-mogyoró) borította, amelyet lassan felváltottak a T-B lomberdők. Az erdők lassú pusztulását két fő tényező okozta:

Tinberjack forwarder a Kilderi Erdészeti területén

- klimatikus változás (boreális helyett óceáni éghajlat),
- andropogén hatások (erdőirtás).

Ráadásul Skóciát kétezer évvel ezelőtt még jégtakaró borította, amelynek visszahúzódása együtt járt a talajerózióval, tovább csökkentve az erdőtenyészet feltételeit. (2000 évvel ezelőtt még 20%-os volt az erdősültség.) Az első világháborúig nem volt fahiány, mivel a brit gyarmatbirodalom ellátta fával az anyaországot. A háború alatt egy többhetes tengeralattjáró-blokád döbbsentette rá az országot a saját nyersanyag (fa) előállításának szükségességére. Így megalakult a brit Államerdészeti kanadai szaktanácsadással. Fő feladatául a magánerdő-gazdálkodás segítségét és az új erdők telepítését kapta.

Itt Kilderben 1925-től indult meg a telepítés, amely aztán az 1950-1960-as években gyorsult fel. A hűvös esős klíma miatt főleg szitkalucaluc történt a telepítés, amelynek átlagos folyónövedéke 12 m³/ha.

Glangary: vágásterület kaledóniai erdeifenyő hagyásfakkal

A vadkár mérséklésére évente 1200 őzet és szarvast löknek ki.

Kilderben az erdészeti vezetőjétől részletes tájékoztatót kaptunk Nagy-Britannia erdőgazdálkodásáról is.

A következőket tudhattuk meg: jelenleg Nagy-Britannia 10,8%-a erdő, úgyhogy az erdőterület az Államerdészeti 1919-es megalapítása óta megduplázódott (1908: 4,6%).

Az Egyesült Királyság tagállamaiban az erdősültség a következő: Anglia 8%, Skócia 15%, Wales 12%.

Folyamatosan nő az erdőterület: az évi 15 ezer ha véghasználat-felújítás mellett 15-20 ezer ha erdőt telepítenek (70% lomb, 30% fenyő).

A legtöbb erdőtelepítést Skóciában végzik, míg a legerdősültebb megyék Dél-Angliában és Északnyugat-Skóciában vannak (20% feletti erdősültség). Az erdők területe az egészen kis 0,25 hektáros erdőfolttól a több mint 50 ezer hektáros – Európa legnagyobb mesterséges erdejeként ismert – kilderi erdőtömbig terjed. Előfordulnak a fenyő-lombelegyes erdők, de a monokultúrák is (szitka, luc, bükk stb.). A fajösszetételben mindig az elsődleges rendeltetés a meghatározó. Az elsődlegesen fatermesztési célú erdők zömmel fenyőállományok a fa- és papíripari igényeknek megfelelően.

A fenyőerdők fajajmegoszlása: szitkalucfenyő 48%, európai lucfenyő 6%, erdeifenyő 15%, kaledóniai erdeife-

nyő 10%, vörösfenyő 10%, egyéb 11%. A lombos erdők fajtamegoszlása: tölgy 24%, bükk 10%, kőris 10%, nyír 19%, juhar 10%, egyéb 27%.

Jellemzően Anglia erdei kisebb foltokban találhatók, míg Skócia erdei sokkal koncentráltabbak.

Nagy-Britannia 2 millió hektár erdejének 35%-át kezeli az Államerdészet (Forestry Commission = Erdészeti Bizottság), farmereké az erdőterület 20%-a, egyéb magánszemélyeké 35%, míg közösségi erdő 10%.

Az alapjaiban mindig is importfára alapozott faipar évente mintegy 50 millió m³ (!) fát használ fel, amelynek 85%-át importálják 8 milliárd font értékben. Egyértelmű a cél, a hazai faellátás növelése. A brit erdők fahozama az 1970-es 4 millió m³-ről 9 millió m³-re nőtt, míg 2020-ra 15 millió m³-es fahozam várható.

A fafeldolgozó ipar él a felkínált befektetési lehetőséggel, így az elmúlt 15 évben 1,6 milliárd font (580 milliárd forint!) befektetés történt, míg 15 éven belül újabb 2 milliárd font (725 milliárd forint!) értékben várható fejlesztés.

Jelenleg 35 ezer embert foglalkoztat a brit erdő és a belőle kikerülő fa feldolgozása. Ebből kétezren dolgoznak az Államerdésznél, tizenkétezren a magán- és közösségi erdőkben, míg 11 ezer főt a fafeldolgozó ipar lát el munkával.

A természetvédelemmel megbízott szakember az Államerdészet munkatársaként dolgozik. Fő feladata a kihalással fenyegetett barna mókások, galambászhéjak és egyéb védett állatok és növényfajok megmentése, védelme. Ezenkívül feladatuk a közel négyszáz – 60 ezer ha területet felölelő – tudományos kutatási terület kezelése. Három fő természetes élőhely védelme fogalmazódik meg fokozottan: természetes pinus erdők, alföldi erdős puszták, mészkőpad-erdők. Az Államerdészet segít abban, hogy az erdészeti ismereteket beépítsék a Nemzeti Alaptantervbe, ezenkívül saját oktatótermeiben évente 150 ezer gyermeket fogad tanulmányi látogatásra. Az Államerdészet megfelelő szervező munkával aktívan segíti az évi több millió erdei turizmust igénylő embert. Erre külön szervezetei vannak az egyes tagországokban. Az erdőtelepítésekénél, felújításoknál döntő szempont a tájvédelem, a tervezéseknél elkészítik a hosszú távú tájképterveket.

Az erdészet irányítása miniszteri, illetve államtitkári szinten történik az Egyesült Királyságban, akik közül a skót államtitkárá a vezető szerep. Az Államerdészet egy kormányzati egység, amely tanácsadóként szolgál a döntéshozóknak az erdészeti politikában. Legfelsőbb vezető szerve a 11 tagú igazgatótanács.

A törvényi szabályozás főbb elemei a következők:

- erdészeti törvények (1967, 1979, 1981),
- növény-egészségügyi törvény (1967),
- tájvédelmi törvény (1967, 1968),
- vad- és tájvédelmi törvény (1985),
- környezetvédelmi törvény (1995).

Az erdőgazdálkodás szabályozása elsősorban a véghasználatok kitermelésének és felújításának engedélyezését jelenti. Nagy-Britanniában szinte minden fa kitermelése az Államerdészet ellenőrzése alatt áll. Fő cél a természet szerű lombos erdők létrehozása, valamint az őshonos fajokkal történő erdőfelújítások támogatása. Nagyon ügyelnek a növény-egészségügyi rendszabályok (peszticidek – kórokozók) és az erdészeti szaporítóanyagokra vonatkozó előírások betartására.

Évente 15 ezer ha erdő telepítését támogatják, amiből 8 ezer ha az új lomberdő, 2 ezer ha az őshonos erdeifenyő újratelepítés és 1 ezer ha az új közösségi erdő. A támogatás

Skót Felföld a skót zászlóval

mértéke: fenyők esetében 700 Font/ha-tól (250 E Ft/ha), a lombos erdőknél 1350 Font/ha-ig (480 E Ft/ha) terjed. Azok a farmerek, akik földjükön erdőt telepítenek, a fentiekben kívül jövedelemkiesést kompenzáló éves juttatásban is részesülnek.

Az erdőgazdálkodást kivonták a jövedelem- és társasági adó hatálya alól. Így a termelési célú erdők bevétele után nem kell sem jövedelem-, sem társasági adót fizetni, de ezen területek költségei sem írhatók le az adóból. (Az erdőgazdálkodás kezelése a tőkeadóztatás területén is egyedi.)

Összefoglalva: a tanulmányút során betekintést nyerhetünk a brit (skót-angol) erdőgazdálkodás és faipar mindennapjaiba. Egy rendkívül hatékony, monokultúra jellegű erdőgazdálkodást ismerhettünk meg, ahol két fő cél fogalmazódott meg:

- sokszínű, gazdag élővilágú, vadban bővelkedő erdőt kell létrehozni a nagyközönség számára,
- eredményes, nyereséges gazdálkodást kell folytatni.

Ezenkívül minden tevékenység alá van rendelve a következő gondolatnak: „Az erdő a nemzet tulajdona!”

Kép és szöveg: Bakó Csaba

Sajnálatos névcseré történt a júniusi lapszámban

A Közgyűlésen kitüntetetteknek Frankó János Bedő Albert Emlékérmes a Kaán Károly Emlékérmel kitüntetett Szőőr Leventével lett felcserélve. A cserében nem a nyomda ördöge, hanem a szerkesztő figyelmetlensége a hibás.

Kívánom, hogy az Alapszabály szerint 10 év múlva nekik adható Bedő, illetve Kaán Emlékérmeket kapják meg, s a majdani tudósításánál is hasonló baki történjen. S akkor helyreáll a rend. Addig is röstelkedve kérem elnézések.

A szerkesztő

Bedő Albert emlékérmes
Frankó János

Kaán Károly emlékérmes
Szőőr Levente

Gépesítési tanulmányút Dél-Tirolban

Az Országos Erdészeti Egyesület Gépesítési Szakosztálya 1999. június 27-30-a között olaszországi tanulmányúton vett részt. A Szakosztály az utat a Penda Kft. segítségével szervezte azzal a céllal, hogy a SEPMI M és a TERRMACCH cégek termékeivel ismerkedjen. Az út célja Észak-Olaszország, Bolzano térsége volt.

A SEPMI M cég központja a Bolzano mellett Caldaro helységben van. Az 1933-ban családi vállalkozásként indult mező- és erdőgazdasági gépgyártóhely ma már közel 100 embert foglalkoztat. Meghatározó termékei a vízszintes tengelyű szárzúzó, a rotációs kaszák és a komposztálógépek. A törzsgyár – számos beszállítóra építve – korszerű technológiával dolgozik, biztosítva ezzel a jó minőségű termékek kibocsátását. A gyártási folyamatból kiemelkedők a hegesztett szerkezeteket készítő hegesztő automaták, valamint az a tény, hogy a folyamat végén minden termékük még a gyáron belül bevizsgálásra kerül. Ezt korszerű, számítógéphez kapcsolt próbapad biztosítja.

A gyár erdészeti gépei közül a MIDIFORST és a FORST típusú gépek emelhetők ki. A MIDIFORST típusú gépek vízszintes tengelyű, lengőkéses szárzúzó, melyek 1,2+2,5 m-es munkaszélességű változatban készülnek. Alkalmasak a vágáshulladék aprítására, valamint bozótirtásra. 15 cm átmérőig biztonságosan aprítják a fás szárú növényeket. Jó minőségű munkájukhoz, a felaprítandó anyag tömeg függ-

vényében megválasztott, általában mászósebesség szükséges.

A bemutatóra a Bolzanótól északnyugatra, kb. 30 km-re fekvő Tesimo helység közelében került sor, ahol a résztvevők a térség magánerdő-gazdálkodásának problémáival is megismerkedhettek.

A FORST típusú gépek, merev késes, vízszintes tengelyű marók, melyek a méretesebb vágáshulladék és a tuskók felső részének eltávolítására alkalmasak.

A TERRMACCH cég fő termékei a rakodó- és az anyagmozgató gépek. A rakodógépek között különböző teherbírású hidraulikus daruk és magajáró rakodógépek is találhatóak. Hidraulikus darukat – kívánság szerint – különböző megoldásokkal szerelik, nevezetesen:

- univerzális traktorra, hordozottként,
- univerzális traktorra, függesztettként,
- tehergépkocsira,
- kihordóra.

Itt egy SAME traktorra épülő kihordó működik, amely összerakékhajtású univerzális traktorból, a traktorra szerelt hidraulikus daruból és kéttengelyes, összerakékhajtású pótkocsiból áll

A rendezvényért köszönet illeti a szervezésben közreműködő Penda Kft., a Hunduna Bt., valamint az olasz fogadó felek szakembereit.

*Kép és szöveg: dr. Horváth Béla
szakosztály-elnök*

**A MIDIFORST-175 munka közben
(előtérben egy hasonló hulladékhalmazból készített aprítéksor)**

A VADEX Mezőföldi Rt. a Sárosdi Erdészetről a kishantosi kastélynál tartotta hagyományos juniálisát július 2-án.

A jó hangulatú rendezvényt különböző vetélkedők színesítették.

Koronglövészetben a soponyai erdészet csapata és *Buza Norbert*, légpuska céllövésben a soponyai vadfeldolgozó üzem csapata, kispályás fociban a sárosdi és a székesfehérvári erdészet csapata, kosárlabdában a központ csapata, szellemi totóban a balinkai fűrészüzem csapata, horgászversenyben a mecséri erdészet csapata és Mitsubishi húzóversenyben a műszaki üzem csapata diadalmaskodott.

Fair play díjat *Maár Gyula* kapott.

A rendezvény keretében tartotta az OEE Vadex Székesfehérvári Csoportja a küldött választó közgyűlését, ahol *Balsay Miklós* vez. ig. és *Kisteleki Péter* term. vez. ig. h. nyerte el a tagság bizalmát.

Bognár Miklós

Példaképeink

Dr. Firbás Oszkár

Kedves Barátaim!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy az Erdészbecsület Tanszék katedrájára felléphetek. A katedra bennem kitörölhetetlen emlékeket ébreszt. Édesapám, aki maga is tanárember volt, figyelmeztetett többször is, hogy az a 16-18 cm-es magasságkülönbség, amelyet a katedra jelent, igen nagy felelősséget követel. Aki fellép a katedrára, annak lennie kell valakinek! Azért nagyon meg kell küzdeni, hogy onnan valaki maradandót mondhasson, példát mutathasson. Ez vezérelt nevelő-oktató munkámban több mint 50 esztendőn keresztül.

Szüleim, volt tanárain és a – hibáival együtt is az egyre több vonatkozásban elismert – Horthy-társadalom tanította nemzedékek számára Vörösmarty örökérvényű szavait: „Mi dolgunk e világon? Küzdeni erőnk szerint a legnemesbékért!” Ez itt, a Kárpát-medencében, Szent István királyunk óta, csak keresztény erkölcsi alapon lehetséges.

Sokszor éreztem nagy felelősséget egy-egy osztályfőnöki vagy egyéb óráimon, gyakorlataimon, amikor a tanulók kis radarenyői kíváncsian fordultak felém, befogadásra készen. Ezekben a pillanatokban minden gondolat, mondat, példa, minden hangsúly, gesztus, mozdulat élesen vetődhet a felfogó képernyők fókuszára, hogy aztán oda beleégve egész életre elraktározódjanak.

Évszázadok óta értelmiségi, köztisztviselői család az enyém. Az utolsó 250 évben gyógyszerészek, erdőmérnökök, tanárok követték egymást. Nagyon biztos alapokra építették az életemet. A család ősrégi bajor származása, az onnan eredeztethető keresztény katolikus világnézet igen erős erkölcsi alapot, egyben meleg családi légkört hagyományozott. 150 évvel ezelőtt Coburg herceg dédapámat erdőmesterként magyarországi, felvidéki erdőbirtokaira helyezte. A család a felvidéki magyarság hatására, amelyben benne volt az 1848/49-es szabadságharc idején Görgey honvédhadseregének a Felvidéken, a családunk szempontjából fontos lőcsei tartózkodása is, lépésről lépésre kialakuló erős magyarságtudatot hagyományozott rám. Ehhez párosult a családban a természethez, az erdőhöz való igen erős kötődés. Ezek összeforrtak életemben széttephetetlenül. Ezekben sohasem csalódtam, életem legnehezebb pillanataiban is erős, biztos fogódzókat jelentettek.

Csodálatos gyermekkort éltem meg. Otthon 16 éves koromig nem nagyon volt demokrácia, de ősz fejjel mondhatom, hogy így volt ez jó. Édesanyám és édesapám egyénisége meghatározó volt személyiségem kifejlődésében. Édesapám racionális, szigorú, kemény, megalkuvás nélküli hatásai mellett édesanyám maga volt a szelídség, az önfeláldozás, a szeretet. Az ő csodálatos nevelésüket sikerült továbbadnom három gyermekemnek, akik tovább adják ezt az örökséget a tíz unokámnak.

Beleszülettem a trianoni nyomorúságba, a háborús jóvátételek miatti köztisztviselői fizetések éveken keresztül való csökkenésébe, de egyúttal beleszülettem a megalkuvás nélküli magyarságú Horthy-érába.

A középiskolában nagy tudású tanáraink voltak, akiket egész életemben példaképnek tekintettem. Édesapám mellett, aki 6 éven át tanított a gimnáziumban történelemre és földrajzra, dr. Vajtay István volt a magyartanárom, akinek hatására évtizedekkel később Katona József Bánk bánját betanítottam és tanítványaimmal elő is adtuk a soproni színházban. Dr. Takács Endre hittanáromhoz kötődik katolikus hitemben való megerősödésem, aki magával ragadó egyéniség volt, s aki később Baja

polgármestereként az oroszok bejövetelekor az aláírásra eléje tett listán a 27 fő számára szóló halálos ítéletet csak úgy volt hajlandó láttatni, hogy a listára legelsőnek odaírta a saját nevét. Az orosz katonai parancsnok dühében ordítva tépte szét a papírt, így 27 magyar embert mentett meg az értelmetlen haláltól. Czögler Kálmán volt a felejthetetlen biológiatanárom, akinek közvetlen hatására lettem erdőmérnök.

Érettségi után, 1941-ben Sopronban a Kárpát-medence minden tájáról, a Felvidékről, Kárpátaljáról, a Délvidékről és Erdélyből felvett erdőmérnökhallgatókkal együtt az egyetemi Ifjúsági Körben egységes, erős magyar öntudatot vallottunk. A magyar hazáért való áldozathozatal, önfeláldozás akkor természetes volt, hiszen Kölcsey Ferenc Parainéziséből minden magyar ifjú ezt tanulta akkor. Mint ahogy természetes volt az is, hogy 20 évvel korábban, 1921-ben, a Selmecbányáról éppen csak megérkezett bányászati és erdészeti akadémiai hallgatók harcoltak a magyar határokon Sopronért, s közülük Szecsányi Elemér bányamérnök-hallgató és Mahacsek Gyula erdőmérnök-hallgató életét áldozta az ágfalvi csatában a magyar hazáért.

A németek bevonulása, majd később az ország orosz katonai megszállása után a párturalom diktatúrája megdöbbentő élményeket hozott. A hazánkat rajongásig szerető és a németeknek is keményen ellenálló egyetemistákat fasiszta csöcseléknek nevezték. A gátlástalan ostobaság és műveletlenség orgiákat ült az értelem felett, a kegyetlenség a szeretet felett. De ezek sem tudtak alapjamban soha megingatni. Akkor vizsgázott jól a neveltetésem.

A nyílt őszinteséget a hatalom nem respektálta. Kijelentéseimet népellenesnek, engem az úgynevezett „demokratikus” Magyarország ellenségének, „aggályos egyén”-nek nyilvánítottak. Két évre rendőri felügyelet alá helyeztek, majd népbíróság elé állítottak. Volt egyetemi hallgatóból lett rendőrfőhadnagy-nak köszönhetem, hogy nem indítottak azonnal útnak egy takaróval Kistarcsára. Rendőri felügyelet mellett Sopronban maradhattam. A népbírósági tárgyaláson a józan esküdtek és az igazi selmeci szellem jegyében felvonuló évfolyamtársaim álltak ki mellettem és mentettek meg. Egyetemi tanulmányaim folytatását a nagyhírű Fehér Dániel professzornak köszönhetem, aki az igazolóbizottság elnöke volt, és aki a népbírósági felmentő ítéletre hivatkozva nem is engedte az ezzel kapcsolatos vitát megindítani sem, igazoltnak nyilvánított, pedig ott ült a bizottságban a feljelentőm is.

Erdőmérnöki oklevéllel hónapokon keresztül munkanélküli voltam, majd Szegeden csemetekerti napszámosként dolgozhattam. 1947-ben az esztergomi erdész iskolánál váratlanul megüresedett egy tanári állás. Odakerültem. Amikor 1948-ban az orosz tankok védelmében a kommunisták átvették a hatalmat, tisztában voltam azzal, hogy felfogásommal teljesen elmentéses világ kezdődik. Az esztergomi erdész iskolát áthelyezték Sopronba. Én voltam itt az egyetlen tanár, aki már Esztergomban is tanított. Magammal hozhattam az összetartó erejű, még Erdélyből származó erdész hagyományokat. Szerencsére a soproni iskolához azonos világnézetű, jól képzett erdőmérnökök kerültek a tantestületbe.

A testület példát akart mutatni a tanulóifjúságnak magatartásban, munkában, felelősségvállalásban, a tanulásban, hogy mit kell tenni az elnyomatásban. Mi erdőmérnökök erőteljes szakmai kutatásokba kezdünk és ezekbe bevontuk tanulóinkat is. Tuskó igazgató úr a vörösfenyővel, Jereb tanár úr a lucfe-

nyővel, Kondor tanár úr a cserrel, majd a gombatenyésztéssel foglalkoztak, magam a hegyvidéki források hőmérsékleti és vízhozammérési vizsgálataival. A legendás Gál tanár úr a földmérőkkel színtezett a szakköri foglalkozásokon, ahol csendben elhangozhatott egy-egy irányító mondat. Magam vezettem a színjátszó csoportot, később a természettudományi szakkört, ahol a tankönyvek és a médiák marxista hatásai ellensúlyozása volt a célom. Diákötusa-versenyeket rendeztem, amelyek szavaló, előadó és műveltségi versenyszámokból, továbbá célbalövési versenyből és terepfutásból állottak. Vezettem a gombaszakkört. Sok tanuló volt a segítségemre. Ezzel az igen sokféle munkálkodással, a tanárok keresztény erkölcsű magatartásával igyekeztünk a magyarságtudatot erősíteni, az erdő megszeretettését, az erdőhöz való szoros kapcsolódást biztosítani.

Az 1959-es Bánk bán előadásán – 3 évvel az 1956-os szabadságharc leverése után! – a soproni színház színpadáról hangozott el a Petúr bánt játszó tanulóm – Rosenberger Ferenc – szájából: „Sokáig éljen a magyar szabadság!”

A tantestület állandóan továbbképezte magát. Tuskó igazgató úr megszerezte a kandidátusi fokozatot, Jereb, Kondor tanár urak és jómagam az egyetemi műszaki doktori fokozatot, majd a tantestület erdőmérnökeinek legnagyobb része a mérnök-tanári oklevelet. Végül néhányan megszereztük harmadik egyetemi oklevelünket is. A tantestület erdőmérnökei írták szinte az összes erdésztechnikumi tankönyvet. A felsoroltak mögött hatalmas mennyiségű munka húzódott meg.

A tanulókkal való sokoldalú foglalkozás meghozta a gyümölcsöt. Minden versenyen az elsők között voltunk. Az országos szakmai tanulmányi versenyeken, a nyári ifjúsági építőtáborok versenyein, szinte mindenhol elhoztuk az akkor szokásos vándorzászlót. Az Ikva-árvíz mentési munkásai között is elsőként emlegették a soproni erdésztechnikusokat. Még a május elseji felvonulás legfegyelmesebb iskolája címet is elnyertük több ízben. A soproni Roth Gyula Erdészeti Technikum lassan országos hírű iskola lett.

A hansági építőtáborok KISZ vándorzászlóinak negyedszeri megnyerésére Budapesten is felfigyeltek. Telefonáltak a KISZ Központi Bizottságtól, hogy országos kitüntetést kap az iskola. Telefonhoz kérték az iskola párttitkárát. Nagy volt az elképedés, amikor megtudták, hogy az iskolánál nincs párttitkár, de még pártsejt sem működik. Az iskola ezek nélkül éri el eredményeit. A központi kitüntetés ünnepélyes budapesti átadása helyett a kupát és a díszes oklevelet postán elküldték ugyan, de Tuskó igazgatónak előírták, hogy ezentúl csak párttag tanárokat vehet fel a tantestületbe.

A gátlástalan diktatúra ellen eleinte az emberek is védekeztek. Végeredményben mindenkinek el kellett foglalnia helyét a kommunista társadalomban, a tudomásulvételtől kezdve, a

passzív magatartáson át, a kényszeredett együttműködésen keresztül a párt melletti nyílt fellépésig, mindenféle magatartásforma előfordult. Hogy hol kezdődik a megalkuvás, hol a külföldre előnyökért a rendszer segítése vagy elvtelen támogatása, és hol az egyéni bosszú kielégítésének lehetősége? *Minden eset egyedi elbírálást igényel!*

A kommunisták az igazi értékrendet teljesen szétzilálták. Ennek eredményeként napjainkban egy egyetemi tanárt, tudóst sokan lesajnálják alacsony fizetése miatt. Elismerése és híre van viszont az új milliárdoséknak, egy-egy hírhedt labdarúgónak, meg a kétes értékű, alacsony színvonalú, ripacszkodó színpadi szereplőknek, akiket a „közszolgálati” TV még külön is népszerűsít.

Az 1948-as Rákosi-féle diktatúra óta felnőtt 45 évfolyam Lenin, Sztálin, Hruscsov, Brezsnyev, Rákosi és Kádár bálványozásával, erkölcs és Isten nélkül. 50 évesek azok, akiket már óvodás koruktól kezdve marxista szövegekkel neveltek, elzárva őket mindenféle más információtól. Ezt csak a szülői ház tudta bizonyos mértékig ellensúlyozni. A lakosság 90%-a papíron keresztény, de a valóságban a fele teljesen közömbös, alapjában materialista, marxista vagy extrém liberális gondolkodású. Nem is képes arra, hogy különválassa e beidegződéseket a nagyszülőknél még itt-ott fellelhető keresztény gondolkodástól. Ezért vitatkozik jónéhányuk sokszor dühödten, félműveltségével, a Holdnak csak az innenső oldalát ismerve. Kétségtelen, hogy a kádári idők vége felé már enyhülhetett a diktatúra, mert az ateista nevelés már megtette a magáét. A jelenleg hangoskodók legtöbbje karrierista, gazdasági hatalmát, pénzét féltő, nekik valóban a létük határozza meg a tudatukat.

Az 1990-es úgynevezett rendszerváltáskor az erkölcsileg már teljesen szétzilált nemzetet felkészületlenül érte a nyugati kozmopolita, neoliberalista roham, amely a maradék erkölcsi fenntartásokat is elsöpörte. Soha ilyen gátlástalanul, ilyen ocsmány, trágár módon nem szóltak még filmről, képernyőről, szinkronizált szöveggel a magyar nézőkhöz. Napjainkban igen erős a szellemi diktatúra a médiákban, az újságokban. A blöffként bedobott „semleges világnézet” voltaképpen a rendszerezett materializmust jelenti. Különösen a „nemzeti”-nek mondott alaptantervben. Ugyanez a helyzet az állandóan hangoztatott „másság”-gal, amellyel a hangoskodó kisebbség rá akarja erőszakolni akarátát a nagy többségre.

A materializmusban, marxizmusban, de legfőképpen a neoliberalizmusban a pénz az isten. Az emberi életet azonban nem lehet pénzzel méricskélteni. Ha egy kórház élére egy ateista-materialista értékrendű közigazdást neveznek ki – ilyeneket ezerszám képeztek a kádári időkben mindenhová vezetőnek –, aki meghatározza, hogy mennyi ideig tarthat egy hasnyálmirigy operáció, mennyi vért használhatnak el, hányan segídezhet-

Tisztelt Szerkesztőség!

A segítségüket kérem, mert eddigi próbálkozásaim sajnos nem jártak sikerrel.

Déli Csaba vagyok (szül. 1975. okt. 2. Bp.) 1998-ban erdésztechnikusi képesítést szereztem Mátrafüreden. Ugyanebben az évben felvételt nyertem a GATE Gyöngyösi Főiskolai Karának mezőgazdasági mérnöki szakára, levelező tagozaton. Az első év sikeres befejezése után átkértem magam Szarvasra, a DATE Mezőgazdasági Víz- és Környezetgazdálkodási Karára szintén levelező tagozatra.

Jelenleg a DALERD Rt. Gyulai Erdészeténél dolgozom mint erdészgyakornok, de sajnos létszámcsökkenés miatt augusztus 1-jével munkaviszonyom megszűnik. Nagyon szeretnék a szakmámon belül elhelyezkedni és további tanulmányaimat önerőből finanszírozni!

Elhhez kérem az Önök segítségét!

Köszönettel és tisztelettel:

Déli Csaba

Cím: 5830 Battonya, Táncsics M. u. 48.

Telefon: 68/456-474.

Helyreigazító

**A
KÜLÖNSZÁM-ban**

**tévesen jelent
meg
dr. Bach István
főosztályvezető
neve.**

Elnézést kérünk!

nek, megjósolható a beavatkozások eredménye. Egyesek el akarták adni egy millió dollárért a hévízi tó körüli mélységben található bauxitot, azon az áron is, hogy a tó megsemmisülhet. Mennyi a hévízi tó ára? Lehet pénzben meghatározni? A marxizmus szerint minden állandóan változik. A legfontosabb emberi értékek: a becsület, a tisztesség, a hazaszeretet, a másokon segítés és sok más emberi tulajdonság örök, ezek sohasem avulhatnak el.

A marxizmusnak és a neoliberalizmusnak mennyiségi elképzelései vannak. Már a II. világháborúban is ez volt. Sztálin csak akkor támadott, ha megvolt a tízszeres túlerő. A diktatúrákat csak nagy erővel és csak ideig-óráig lehet fenntartani. A hangosan hirdetett marxista alaptétel, hogy a lét határozza meg a tudatot, ugyan hogyan érvényesült 1456-ban, a nádorfehérvári vár fokán, amikor Dugovics Titusz a majd kétakkora törököt lófarkas zászlójával együtt a mélybe rántotta. Ott a tudat határozta meg a léte, ahogyan Kölcsey Ferenc 400 évvel később meg is fogalmazta a hazával szembeni mindenkori kötelességünket: „Minden áldozat kicsiny azokhoz képest, miket a hazának kívánni joga van!” A materialista alapokon álló kommunizmus nem ismeri el a szellem fölényét az anyag felett. Ezért is bukott el lényegében a XX. század végére. Szókratész, amikor Krisztus előtt 399-ben, a népszerűségére féltékeny bírák halála ítélték, ezzel a mondattal itta ki az eléje tett mérgegpoharat: „Jobb az igazságtalanságot elszenvedni, mint elkövetni!” Hol van ez a majd 2500 éves szellemi, műveltségi és magas erkölcsi színvonal a XX. századi bolsevik és benne a magyar kommunista vezetők szellemi színvonalától?

A neoliberalistákra jellemző, kicsit sarkítva, hogy ha pirosat mutat a lámpa, gátlástalanul belépnek a tilos területre, mert úgy gondolják, hogy az az ő személyes szabadságuk. Nem érdeklő őket, hogy az azzal esetleg másokat veszélyeztethetnek. Ha pedig rajtakapják őket, magukból kikelve vitakoznak, támadnak. A tisztességes embereknek mindig csak korlátozott szabadsága lehet, mert minden tevékenységükben figyelniük kell a közösségi érdekekre, a családjukra, a szeretteikre.

Az erdőségek az életet biztosítják a Földön. Sajnos a Föld erdőségeinek rohamos területcsökkenése, a minőségromlásról nem is beszélve, katasztrófát ígér. Hazánkban az erdők magánosítását nagyon rosszul készítették elő és még rosszabbul hajtották végre. Nem az az alapprobléma, hogy az erdő állami tulajdonú-e vagy magántulajdonú, hanem hogyan kezelik az erdőt, ahol a közérdek és magánérdek összehangolásától függ mindannyiunk jövője.

Ady, a XX. század nagy magyarja az 1919-es anarchia idején süvítette bele a magyar éjszakába, hogy a „percemberkék dárídója” tart. A XX. század második felében bontakozott ki csak igazán a permemberkék dárídója, amely a magyar nép nyomorúságára közel fél évszázadon át tartott. Idegen parancsra, idegen érdekekért, egyéni hatalomvágyból gondolkodás nélkül feláldozták egész Magyarországot. Erdeink helyzete is alapjában romlott meg, központi parancsra hozzányúltak az erdőtükhöz. A permemberkék garázdálkodásától milyen messze áll az erdők évszázadokra nyúló állandó gyarapító értéktermelése!

A sors megadta nekem, hogy 70 évesen mehettem nyugdíjba. Egy erdőmérnök-tanár elsődleges feladata a szakmai oktatás. Számomra bebizonyosodott, hogy az igaz emberről nevelés és a szakmai oktatás elválaszthatatlan egymástól. Az Erdészbecsület Tanszék katedrjáról el lehet mondanom, hogy amikor szigorúan tilos volt, minden évben a szakmai órákon megtartottuk a március tizenötödikét és az október hatodikát, a pislákoló nemzeti érzés fennmaradása érdekében. 1967. március 10-én temette az ország egyik nagy fiát, Kodály Zoltánt. A kommunisták célja az agyonhallgatás volt. Az egyházi te-

metés időpontját csak délelőttre engedélyezték, hogy akik dolgoznak, ne tudjanak jelen lenni. Az úgynevezett közszolgálati magyar rádió pedig a temetés ideje alatt kabarészíndarabot közvetített. A szertartás órájában az erdőhasználati órán felállva búcsúztunk a nagy magyar zeneköltőtől, a zenei oktatás világhírű megalkotójától. Óráimon sokszor harcoltam a pártiktatúra ellen, tanítványaim azonban sohasem jelentettek fel, pedig könnyen megtehették volna. Megérezték, hogy hol az erkölcsi igazság. Egy tanár életében a legnagyobb dolog, ha munkájának leghitelesebb tanúi, elbírálói ismerik el. A múlt évek, évtizedek alatt egyértelművé válik, letisztult, hogy az ember életében melyek voltak a maradandó, meghatározó események, élmények. Meghívásotok az Erdészbecsület Tanszék katedrjáról nekem azt jelzi, hogy a valamikori szakmai oktatói, de még inkább nevelési munkám nem ment veszendőbe, bennetek él. Köszönöm Nektek, hogy ezt a számomra felbecsülhetetlen értékű visszacsatolást megadtátok nekem. Köszönöm, hogy iskolánkra, 50 éves erdésztanári munkámra előttek emlékezhettem. A sors különös kegyének tartom, hogy nyugdíjas éveimben az erdészszakma még igényt tart munkámra és a leendő erdőmérnök-tanárok képzésében a soproni Erdészeti Egyetem Tanárképző Intézetében részt vehetek. Talán most ott használhatok legjobban a magyar erdésznek.

Idősezerű lenne megírni a soproni Roth Gyula Erdészeti Technikum igaz történetét, mert tárgyilagos megközelítésről eddig szó sem lehetett. A Soproni Erdészeti Technikum a legádázabb diktatúra idején is a szellemi ellenállás egyik kis szigete volt, ahol Tuskó igazgató úr vezetésével pontosan éreztük, hogy meddig mehetünk el az ellenállás vonalán. Nálunk sohasem volt „tanár elvtárs”, mint más iskolánál. 1956-ban is jól vizsgázott az iskola tanári kara. A testület egységes volt abban, hogy a ránk bízott gyerekeket minden áron meg kell menteni, a szülők helyett felelősek vagyunk értük. Ezért nem engedjük kiskorú tanulóinkat tüntetni, felfegyverkezni, harci csoportokat alkotni. Ezt a kádári hatalom utólag az ő rendszerük melletti állásfoglalásnak vélte.

A pártállam évtizedei alatt igazgatóim, tanítványaim, de legfőképpen a Gondviselés megvédtek és végül is mintegy 6500 erdész képzésében vehettem részt.

Innen, az Erdészbecsület Tanszék katedrjáról jelentenem kell volt tanítványaimnak, hogy az erdészszakma elismerte az erdészifjúság nevelése és oktatása terén kifejtett munkámat. Az Országos Erdészeti Egyesület 1987-ben Kaán Károly-emlékérmet, 1995-ben a Bedő Albert-díjat adományozta számomra. A rendszerváltás utáni első kormány is elismerte öt évtizedes munkám eredményeit az 1991-ben adományozott Apáczai Csere János-díjjal, amely megítélesem szerint a középfokú erdészeti oktatás egészének szólt. A Magyar Szabadságharcos Szövetség Kuratóriuma 1996-ban Kossuth Lajos-emlékéremmel tüntetett ki „Az erdészifjúság évtizedeken keresztül magyar identitástudatra való neveléséért.”

Költőink megírták, hogy ennek a nemzetnek a nagy világon e kívül nincsen helye. A hamis propaganda ellenében igenis hiszünk Magyarország feltámadásában, hisszük a költővel, hogy megbűnhődte már e nép a múltját és jövődjét.

Azt üzenem az Erdészbecsület Tanszék katedrjáról, hogy ragaszkodjatok keresztény világnézetetekhez, ne szégyelljétek magyarságotokat, büszkén vállaljátok szakmátokat, hiszen a miénk a legszebb hivatás, melegséggel kötődjétek családotokhoz. Munkálkodjunk életünk végéig e sokat szenvedett nemzetért, a csodálatos magyar erdőért!

Üdv az erdésznek!

Dr. Firtás Oszkár

Az évtized erdészettörténeti kiadványa

Bizonyára sokan vannak a kedves olvasók között, akiket olykor igencsak megvisel a különféle fronthatás. Leesik a vérnyomás és bágyadt, álomszerű lelassulás vesz erőt az emberen. Nos, bevallom, ötven fölött egyre gyakrabban fordul elő ilyesmi velem.

Egy ilyen délelőtti kaptam kézhez *Kádár Zsombor: Székelyföldi erdészeti arcképcsarnok* című munkáját, mely az Erdészettörténeti Közlemények XXXIX. köteteként jelent meg.

Fotó: dr. Szikra Dezső

Ahogy belelapoztam, úgy tűnt el fokozatosan a fronthatás, mígnem a kiadvány hevenyészett átlapozása után már-már enyhe csillapítót kellett vennem, annyira izgatott lettem.

Mert *Kádár Zsombor* – s nem utolsósorban *Oroszi Sándor* szerkesztő profi munkát végeztek.

A szerző írja előszavában:

Műkedvelő erdészeti- és faipartörténészek közé sorolom magamat, ki három évtizedes szak- és szótárírói tevékeny-

ségemre támaszkodva – többnyire társtalanul, egy belső kötelezettségnek engedve, a „magad uram!”-elvet alkalmazva –, a hasznos és főleg időben megírt szakkönyv fontosságát felismerve, többnek tartom és tartottam az elfogadható fogymatékosságokkal létrejött munkát, mint a bírálók-fanyalgók nemlétező, tévedésmentes „alkotásait”.

E sorok írója annak is tudatában van, hogy már *Oroszhegyi Mihály*, zetelaki poeta is ismerte az erdészeti-faipari szakirodalom termékeinek lassú kelendőségét, mikor az 1656-ban megjelent „A’ Fenyő fának hasznos voltáról, és a’ Sendely tősnálóknak kellemetes és hasznos munkájokról való História”-ját az alábbi versszakkal megtoldotta:

„Jó akaró Uram hát ez könyvet meg vedd
Ha az szép újságra vagyon ugyan kedved,
Ha által olvasod tudom meg szereted,
Hasznát Fenyőfának meg mutatja néked.”

A bőséges idézet eszközeivel élve, munkám egy szép- és szakirodalmi szövegyűjtemény jellegét öleli fel, melyből nem hiányzik az egykori publicisztikára jellemző, az olvasó eseményiségének kielégítését szolgáló hírlapi anyag sem. Ezért is, az idézetek sokasága nemhogy nehézkességet jelentene, hanem ellenkezőleg, vonzóvá, olvasmányossá tesz a könyvet, mert a megjelenített szöveg – reprezentatív szép-, köz- vagy szakíróknak sokszor az eszmei áramlatokban tájékoztató, irányt mutató gondolatai – az olvasó érdeklődését fel kell, hogy keltsék.

Adva van háromszázhetven évnnyi korszak (kezdeté az erdészeti irodalmunk megszületését jelző 1578-as év), a hozzávetőlegesen meghatározott kutatási terület és a cél: értelmezett szöveg segítségével megismerkedni olyan erdészeti-faipari eseményekkel és adatokkal, melyek a nagyközönség érdeklődésére is igényt tarthatnak, miáltal az olvasó az évszázados ember-erdő viszonyba is betekinthez.

„Az erdészeti író feladata csak a népszerűsítés lehet.” E sort a Nagyajtáról elszármazott Fekete család polihistor tagja, *Fekete Lajos* erdészprofesszor 1880-ban írta le. A jelmondat érvényessége azóta sem csökkent: az erdészeti-faipari kultúra terjesztése, a kutatott területen megvalósult egykori szakmai létesítmények felelevenítése – melyekről *Orbán Balázs*, *Kozma Ferenc*, *Benedek Elek*, *Vitos Mózes*, *Kemény János* és sokan mások elismerőleg írtak – ma is szükséges.

Megjelent a TILIA VII. kötete

A Soproni Egyetem Növénytani Tanszékének periodikája, a TILIA VII. kötete látott napvilágot a napokban. A kötetet *Bartha Dénes*, *Böloni János* és *Király Gergely* szerkesztette, címe: Magyarország ritka fa- és cserjefajai I.

Ebbe a műbe azon fás növényfajok kismonográfiái kerültek, amelyek védettek/veszélyeztetettek vagy egyre jobban ritkuló állományokban találhatók meg nálunk. Huszonnégy, zömében erdőmérnök végzettségű szerző tollából 34 faj, illetve a lisztesfonákú berkenyénél további 21 taxon részletes morfológiai ismertetését, hazai előfordulásuk bemutatását találjuk. Ezekon kívül a veszélyeztetett tényezőket, a védelem lehetőségeit is taglalják a kismonográfiák. A kötetet ajánljuk mindazon kollégáinknak, akik aggódnak természeti környezetünk pusztítása miatt, s valamit tenni is akarnak ez ellen.

(Megrendelhető a Soproni Egyetem Növénytani Tanszékén, 9401 Sopron, Pf.: 132.)

Dr. Bartha Dénes

A Soproni Egyetem Erdészeti Géptani Tanszéke ún. piros könyvecskéiből újabb négy kötetet kapott a szerkesztőség. A 11-től 14-ig sorszámozott kiadványokban az alábbi témák szerepelnek:

- JAVO-MINI töltőgép (konténerezőgép)
- JAVO-STANDARD töltőgép (konténerezőgép)
- RÁBA FA 27.235-6-6-000 LOGLIFT F 60S erdészeti tehérgépkocsi
- ÉTS-Z ERDÉSZETI SORKÖZMŰVELŐ TÁRCSA

Az 1848-as Szabadságharc 150. évfordulója tiszteletére az „Ember az erdőért” Alapítvány által kiírt irodalmi pályázat első három pályaműve

„Az ozorai erdősz és más emlékek 1848-49-ből” címen jelent meg.

A színes füzetecske igényelhető az FVM Erdészeti Hivatalánál OSVÁTH GYÖRGYNE kuratóriumi titkártól.

Néhány idézet a könyvből:

„Addig pedig a fával kíméletesen kell bánni kedves atyafiak, hogy a jövőnek kamatozó tőkéje ne legyen idő előtt elfecsérelve.” (Orbán Balázs: A Székelyföld leírása, III. 65.)

„Az erdőtörvény határt vetett az erdőben eddig folytatott úgynevezett rabló gazdaságnak, új korszakot nyitott azok kezelésében...” (Jakab Elek, 1884.)

Jakab Elek legjelentősebb erdészettörténeti dolgozata *Az erdélyi törvényhozás és közigazgatás erdőügyi intézkedéseinek rövid története* címmel jelent meg. A 1878-ban közölt tanulmány 1867-ig foglalta össze az erdészeti jog és közigazgatás fontosabb eseményeit, hat korszakot különböztetve meg:

I. A magyar királyság korszakát, mely tartott 1526-ig;

II. A nemzeti fejedelmek korszakát, lezárult 1690-ben;

III. Az 1690-1791 között terjedő századot, mely az 1791. XXX. tc.-nek, Erdély első erdészeti törvényének kiadásával végződött;

IV. Az 1791. és 1848. évek által határolt „ugy nevezett renaissance kor”-t;

V. Az 1849-1860 közötti időt;

VI. Az 1861-től 1867-ig terjedő éveket.

„Miután felemlíteném, hogy erdőt ültetni akaró gazda társamhoz első tanácsom, hogy a roszt akarata s tudatlanság ellen fegyverezze fel magát kiapadhatatlan béketűréssel [...]” (Tisza László: Gyakorlati észrevételek az erdőültetés körül. Kolozsvári nagy naptár 1866-dik évre. 161.)

„Szükséges az erdőgazdasági ismeretek népszerűsítése és terjesztése.” (Kozma Ferenc, 1879.)

„Az erdők rendezése és az erdőgazdaság mai tevékenysége alig egyéb, mint a nagyapáink hibáinak az unokák érdekében való helyreigazítása.” (Csíkmezei Füzetek, 572. Szerkeszti: Vitos Mózes)

„Amilyen mértékben pusztul a fa, változik az életforma, a kivészó erdővel kivész a fagegmunkálás számos ősi megnyilvánulása, hogy helyet adjon az új anyagokkal kapcsolatos új életformának.” (Fél Edit, 1942.)

Zárógondolat

Munkám utolsó, befejező eszméjét, alapvető elvét – ahogy néha megtörténik – maga az élet, a mindennapi gyakorlat is igazolja.

Ma reggel a Kossuth-adó hírműsora, beszámolva az évszázad Felső-Tisza menti árvízről, annak okát a vandál erdőkitermeléseknek tulajdonította, melyek napjainkban még féktelenebbül tombolnak.

A bemondó szavaira figyelve önkéntelenül az immár megjelenés előtt álló kézirat szereplőire gondoltam, azokra az erdőmérnökökre, erdészekre, köz- és szépírókra, valamint más természetvédőkre, kik ismerték és vallották *Fekete Lajos* mottóként választott szavait: „Az erdészeti író feladata csak a népszerűsítés lehet” (1880).

Ahhoz, hogy elrontott világunk visszatérhessen *Fekete* mondatának eszmevilágához, a szó, az írás és a tett fegyverével kell küzdenünk. A türelem rózsát terem. Tizenkét évig tartó Csipkerózsika-álmából írásom felébredt.

Köszönet mindazoknak, akik ebben támogattak!

Marosvásárhely, 1998. nov. 10.

A szerző

AZ ERDEI ISKOLÁSOK ÚJ KÖNYVE

Dr. Nárai Magda: „Vigyázz rájuk erdőn, réten!”

A megszokott iskolai keretből új, sajátos környezetbe kerülő gyermekek és bármilyen szakos vezetőik részére hiánypótló kiadvány készül. Valószínű sok fenti problémát megold. Elsősorban *akisiskolásokat* segíti. Tartalma középut az erdészeti szakismeret és az iskolai tananyag között. Az előbbinél kevesebb és a korosztályhoz illő, az utóbbit illetően kiegészítő és alkalmazó jellegű. **Gyakorlati kézikönyve lesz az erdőben szemfülesen barangoló és az élményeket játékos keretben felidézni, megerősíteni kívánó természetbarátoknak.** Két részből áll. Az egyik füzet *csupa színes oldallal* mutatja be az erdei társulások évszakonkénti képét, a várhatóan szem elé kerülő növényekkel, állatokkal, feliratozva, minimális szöveggel. Szinte feleslegessé teszi a többféle határozókönyv egyidejű cipelését. A magyar-, fizika- vagy matekszakos vezető, de a nagybacska gyermek is biztonsággal megválaszolhatja az „ez mi lehet”? kérdést. S ha a pontos fajnév esetleg homályban is marad – mert egy oldalra minden ott lakó élőlény képe nem fér el –, magabiztossá tesz (sikerélményt ad!) ha kitérő, de helytálló választ adunk a csoportnévvel. Például: harkály, cincér, éjjeli lepke, sáska, szöcske, tölgy, juhar, pillangós virágú stb. A másik füzet *„Társas felderítések és játékok”* címmel gyakorlati tanácsokat, módszertani leírásokat, sokféle szórakozást tartalmaz. Magyarázó ábrák gazdagítják.

A kettős kiadvány előnye, hogy *nem munkafüzet*, tehát turnusra kölcsönözhető. Így a 25-30 darabos ajánlott alappéldányszám az intézmény birtokában marad és az év folyamán többször felhasználható. Bizonyára sokuknak megtetszik. Ők a Kiadóban megvásárolhatják. Ebben az esetben *acsaládi kirándulásuk* sikerét, örömét növeli.

Az erdei iskolások kettős füzetű új kiadványának tartalma jól illeszthető a *tanév környezeti nevelési programjába*.

A kiadvány megjelenése – kellő számú előzetes megrendelés esetén – 1999. szeptember elejére várható.

Önköltségi, kedvezményes ára: 600 forint + 12% áfa = 672 forint.

Ilyen összegért csupán két helyen és személyesen vásárolható meg:

- a Codex Print Kiadóban: 1063 Budapest, Bajnok u. 1. (a Kodály körönd közelében, Aradi u. sarok),
- a Környezetvédelmi Minisztérium Zöld boltjában: 1011 Budapest, Fő u. 44-50. (Batthyány tér közelében).

ROVATVEZETŐ: ORMOS BALÁZS

Az Országos Erdészeti Egyesület
felújított irodáinak és
klubhelyiségének átadása

Az Országos Erdészeti Egyesület 1998-2002. évi programjában szereplő klubélet beindítása, támogatóink és partnereink, valamint tagságunk megfelelő színvonalú kiszolgálása és fogadása érdekében felújításra került Fő utcai központunk. Az átadásra 1999. június 30-án 14 órakor került sor ünnepélyes keretek között. A rendezvényt megtisztelte Bebes István országgyűlési képviselő, a Parlament Mezőgazdasági Bizottsága alelnöke, a frissen alakult Erdészeti Albizottság vezetője.

A kötetlen, baráti összejövetelen több erdőgazdasági vezető, a partner szervezetek néhány vezetője és az Egyesület vezetői is jelen voltak.

Káldy József, Egyesületünk elnöke méltatta az esemény jelentőségét, megköszönte a támogatóknak az önzetlen segítségét. A felújított egyesületi központ a továbbképzések otthona lehet, egy szellemi műhely kialakulásának biztosít helyet, a nyugdíjas kollégák összejöveteleinek adhat otthont, a külső partnereinkkel való kommunikáció helyszíne, a támogatóink tárgyalásainak adhat kellő környezetben helyet, összességében a szakmánk kis szellemi központjának kialakításának tere lehet, ha kihasználjuk az adottságokat.

Bebes István képviselő köszönte a meghívást, köszöntötte a megjelenteket. Kifejezte szándékát, hogy az erdészeti ágazatnak lehetősége szerint támogatást biztosít. A feladatokról szólva kiemelte az erdőszültség növelésének szükségességét az EU szintjére (24-25%) és a költségvetési támogatások összegének és támogatási körének bővítését. Jó lehetőséget lát az Erdészeti Albizottság megalakulásával céljaink hathatósabb képviselésére. Kérte az Egyesület támogatását és szakmai segítségét. Az eredményes munka érdekében együtt kíván dolgozni a többi érintett hatósággal és szervezettel is. Erre éppen jó példa a 2000. évi költségvetés kedvező irányú módosítására tett mai közös megbeszélés is, mely az átadási ünnepség előtt került megtartásra a „Fehér házban”.

Kérdésre válaszolva kijelentette, hogy szükség van nemzeti erdőstratégia kidolgozására, mely téma az Erdészeti Albizottság első ülésein kerül terítékre. A közvetlen hang, az együttműködés fontos számára, melyet a közös alma mater és a művelt csapat sportszelleme alapoz meg.

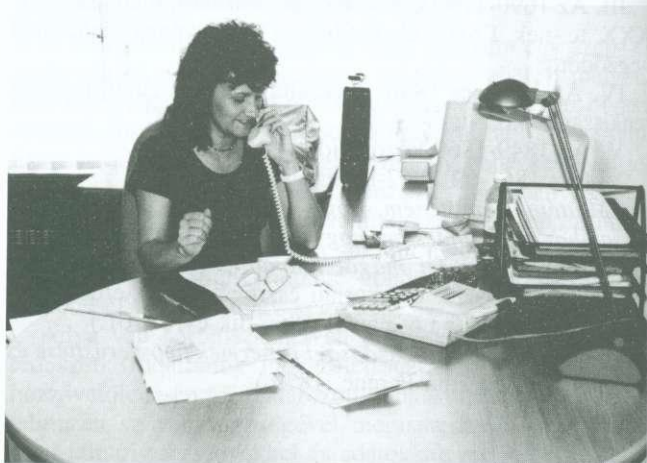

Főtitkári beszámoló (1999. június 21. – augusztus 31.)

Június 29-én Káldy József elnök és Ormos Balázs főtitkár a Fehér Házban előzetes tájékoztató tárgyalást folytatott Bebes István országgyűlési képviselővel, a Mezőgazdasági Bizottság alelnökével, valamint a PM és ÁPV Rt. képviselőivel a 2000. évi erdészeti érintő költségvetési támogatás növelésének lehetőségéről.

Június 29-én az OEE elnöke és főtitkára tárgyalásokat folytatott az E.K.F.M. Kft. vezetőjével és a MATÁV Rt. képviselőjével az együttműködés kialakítása érdekében.

Június 30-án dr. Szikra Dezső szerkesztőbizottsági elnök, Pápai Gábor főszerkesztő és Egyesületünk elnöke és

főtitkára megbeszélést tartottak az Erdészeti Lapok értékelése tárgyában. A résztvevők kiértékelték a beérkezett észrevételeket és meghatározták a jövő tennivalóit.

Június 30-án átadásra kerültek a felújított Fő utcai egyesületi irodák és a klubhelyiség. Az ünnepségen megjelent Bebes István országgyűlési képviselő, a Parlament Erdészeti Albizottságának elnöke, aki baráti beszélgetés keretében tájékozódott a megjelent erdészeti vezetőktől a szakmánkat leginkább foglalkoztató kérdésekről (részletes beszámoló készül).

Június 30-án elnökségünk ülést tartott, mely keretében megtekintette a felújított egyesületi helyiségeket. Délutántól a Pílisi Parkerdő Rt. vadászházában folytatódott a kötetlen, a Közgyűlést követő évet értékelő megbeszélés, melyen jelen volt a teljes vezetés és alkalmazotti állomány. Az őszinte hangvétellű, kritikus megszólalások, az éves tevékenység és a Vándorgyűlés értékelése, az elnökség munkájának további összehangolt és egységes munkáját segíthetik a jövőt illetően.

Július 1. Egyesületünk életében személyi változásra került sor. E napon lépett munkába új ügyvezető titkárunk, dr. Sárvári János, aki korábban az ERTI kutatójaként, egy ideig pedig főigazgató-helyetteseként dolgozott. Kívánjuk, hogy az egyesületi életben találja meg helyét és tudásával, emberi tartásával szolgálja szakmánk és tagságunk ügyét. Mester Gézáné, Juci, kiemelkedő irodai és szervező munkája elismerésül, titkárságvezetői megbízást kapott.

Július 8-9. Az Erdésznők II. Országos Találkozója Pápan, a BEFAG Rt. támogatásával az OEE Helyi Csoportja, Horváth Iván titkár vezetésével került megrendezésre (külön beszámoló készül).

Július 29-én rendkívüli elnökségi ülésre került sor. A téma a 2000. évi költségvetési támogatások javaslatának előkészítése volt. Az ülésre meghívást kaptak az érintett szakosztályok vezetői is. Az ülésen a következő határozatok születtek:

8/ 1999. júl. 29. sz. határozat: Az elnökség megbízza a főtitkárt a 2000. évi erdészeti költségvetési támogatások módosítására vonatkozó megbeszélések folytatására.

9/ 1999. júl. 29. sz. határozat: Az Egyesület 2000. évi költségvetési módosító javaslatait küldje meg dr. Kósa Ferenc h. államtitkár úrnak, akinek az elmúlt év végén levélben erre ígéretet tettünk.

10/ 1999. júl. 29. sz. határozat: Az Egyesület szervezzen vitát az erdészeti ágazatot érintő költségvetési támogatási rendszer korszerűsítése érdekében (E.L., szakosztályok, H.Cs.-ok, klub).

Augusztus. Az elnökségi határozatnak megfelelően főtitkárunk folyamatos tárgyalásokat folytatott a PM és FVM illetékeseivel a 2000. évi ágazati költségvetés tételeinek bővítése és a támogatási összegek megemlése tárgyában.

Augusztus. A közgyűlési határozatnak megfelelően a módosított Alapszabály a bíróságra beadásra került.

Augusztus 12. Solymos Rezső akadémikus, az MTA Agrártudományok Osztálya elnökhelyettese Egyesületünkbe tett látogatást, ahol főtitkárunk és ügyvezető titkárunk fogadta. Az MTA és az OEE több területen kíván együtt fellépni, mint az Erdők Hete rendezvénysorozat megtartásában, a Tudomány Hete megrendezésében, az erdészeti támogatási rendszer korszerűsítésében, a jövő évi költségvetés módosítási javaslatainak összehangolásában. Mindkét fél kívánatosnak tartja a rendszeres egyeztető megbeszéléseket a jövőben is.

Augusztus 17-22. Egyesületünk thaiföldi szakemberekből álló delegációt fogadott. A vendégek részére többek között a Pílisi Parkerdő Rt., a HM Budapesti Erdőgazdasági Rt., az Eger Erdőgazdasági Rt. szervezett programot, a delegációt fogadta dr. Torgyán József miniszter úr is. Egyesületünk részéről Marghescu Tamás és Mester Gézáné voltak a főszervezők és igyekeztek rendezett körülményeket és emlékezetes napokat szerezni a vendégeknek.

Augusztus 25-28. Egyesületünk először volt főszervezője a Sopronban immár hetedik alkalommal megrendezésre kerülő WOOD TECH Erdészeti Szakvásárnak és Szakmai Fórumnak. A Gépesítési Szakosztály hathatós közreműködésével a korábbiaknál kétszer nagyobb kiállítói kört sikerült megnyerni a kiállítás számára. Pályázaton nyert pénz segítségével a kísérő rendezvényeket a vásár helyszínén sikerült megtartani. A kezdeti hibák tanulságait levonva a jövőben a rendezvényt bővíteni szeretnénk (külön beszámoló készül).

Augusztus 30-31. A Mecseki Erdészeti Rt. fogadta az MTA Agrártudományok Osztályának majd ötven fős tagságát, az osztály fennállásának ötven éves évfordulója alkalmából. A rendezvényre meghívást kapott főtitkárunk is. A rendezvény igazi hírverése volt szakmánknak, különösen nagy elismerést váltva ki a résztvevőkből (külön beszámoló készül).

BNV NAGYDÍJAS TERMÉK

A négyütemű motoros

Andreas Stihl növényzetsztító

BNV Nagydíjas termék lett.

Az **FS 25- 4 R** különösen környezetbarát terméke ennek a világcégnek, amely négyütemű motorja révén csökkenti a káros anyag kibocsátását.

Az alkalmazható vágóeszközök a következők: supercut nyírófej, polymatic nyírófej, trimcut nyírófej, polycut nyírófej, autucut nyírófej, bozótvégőkes, 2 élű fűvágólap, 4 élű fűvágólap, 8 élű fűvágólap.

Az **FS 25- 4 R** nemcsak a fenti vágóeszközökkel szerelhető, hanem számos új kiegészítő tartozékkal is, sőt **néhány mozdulattal ez a gép magassági gallyazófűrészé, és 0-tól 90 fokig állítható sövényvágóvá alakítható át.**

A gépet importáló és forgalmazó: A. Stihl Kft. Kiépített kereskedelmi hálózattal mintegy 180 üzlettel és ezekhez tartozó 110 jól felszerelt szervizzel és műszaki vevőszolgálattal is rendelkezik.

És megint a nyugdíjasok

Gyorsan repül az idő Kecskeméten a KEFAG Rt.-nél. A tavaly szeptemberi rendezvény után most júniusban találkozott újra közel száz nyugdíjasunk, akiken meg sem látszott az eltelt közel egy esztendő.

Ezúttal a Kiskunhalasi és Harkakötönyi Erdészet közös rendezésében sétáltak a halasi Sóstó alföldi viszonylatban pazar fafaj-gazdagságú parkerdejében, és tekintették meg munka közben a műszakiaknak is meglepő újdonságot jelentő CASE 1288 NL tuskózógépet.

A hangulat forróságát a találkozás öröme kívül a harmincfokos napsütés és sóstói csárda ebéd után kínált remekül hűtött gyümölcslevei, borai és sörei is fokozták.

A szakmai kirándulás előtt a vállalati, szakszervezeti és egyesületi élet újdonságairól adott tájékoztatást Nagy Béla gazdasági vezérigazgató-helyettes, Szűcs Dezső szakszervezeti elnök és Bognár Gábor, az egyesület kecskeméti csoportjának titkára.

A vendéglátó erdészetek tevékenységét Kocsis Vilmos és Fodor Mihály erdészetvezetők ismertették.

Szeverényi István nyugdíjas erdészetvezető nemcsak a napi rendezvényért üzent köszönetet Sódar Pál vezérigazgatónak. Megköszönte azt is, hogy a tavalyi nagy sikerű tűzifa-akcióval ez évben is élni lehet. 30 ezer forint nyugdíj alatt névleges 100 Ft-ért, felette 50%-os árkedvezménnyel vásárolható személyenként 3 köbméter tűzifa.

Aki tavaly megjárta társaival Besztercebánya környékét, most bizonyára benevez 6000 Ft-ért arra az ötnapos kirándulásra, melyen Sopron és Bécs város kulturális programját szakmaiak is színezik. Rövid betekintés az osztrák magánerdőgazdálkodásba, látogatás a Soproni Egyetem botanikus kertjében, a Fertő-Hanság Nemzeti Parkban és a KEFAG rajkai raklapgyártó üzemében.

Nyugdíjasaink jórésztben a század huszas-harmincas éveiben születtek. Jó lenne mindenkivel legalább ilyen egészségben találkozni 2000-ben ugyanitt.

Várkonyi Vilmos

A Baranya Megyei Helyi Csoport 1999. június 17-18-án szakmai tanulmányút keretében a Nyírerdő Rt.-t és a Hortobágyi Kht.-t kereste fel.

A kirándulás első napját a Szatmár-Beregben folytatott tölgygazdálkodásra szántuk. Hajdú Lajos, a Fehérgyarmati Erdészet igazgatója kalauzolt bennünket a súlyos hernyórágástól meggyőitört szép tölgyesek között. Sem az időjárás szorongatása, sem a hosszú utazás fáradalmi nem tudták megakadályozni az élénk érdeklődésű csoportot abban, hogy az itteni

gazdálkodás kulisszatitkait kivesézze. A házigazda gondoskodott arról is, hogy az érdekes szakmai program mellett a vidék kultúrtörténeti emlékeiből is maradandó emlékeket gyűjtsünk.

A Hortobágyi Közhasznú Társaságnál *Gencsi Zoltán* fogadta a csoportot. A „Pusztá” élményén kívül megismerkedhettünk e sajátos helyzetben lévő gazdálkodói egységgel, bepillantást nyertünk a természetvédelem és a gazdálkodás kapcsán felmerülő problémákba, a problémák megoldására adott válaszokba.

Köszönjük a kirándulás lebonyolításában közreműködő kollégáknak a baráti fogadtatást és az érdekes programokat, hiszen mindannyian egy nagyszerű élménnyel és értékes tapasztalatokkal gazdagabban tértünk haza!

Ripszám István

A Fakereskedelmi Szakosztály éves munkaprogramjának keretében 1999. június 10-én a KEFAG Rt. Bugaci Erdészeténél tartotta meg idei első összejövetelét.

Mézes Lajos ker. irodavezető átfogó tájékoztatást adott a KEFAG Rt. tevékenységéről. 59 000 ha erdőterületen gazdálkodnak, többségében ültetvényeszerű állományokat használnak, az erdőnek mindössze 2,87 az átlagos aranykorona tartalma.

Központosított árrendszerrel dolgoznak, az erdészetek csak készpénz-értékesítést folytatnak.

Meghatározó nagyságrendet képvisel a tudatos fűrészipari kapacitás bővítése. A három üzemben (Jánoshalma, Bugac, Rajka) évi 140-160 ezer m³ alapanyagot kívánnak feldolgozni szinte kizárólag raklap, göngyöleg céljára (1,6-1,8 millió db EUR raklap).

A megváltozott tulajdonviszonyok között teljes vertikumot vállalnak fel a magánerdő-gazdálkodóknál. Cél a teljes területi integráció, a felvásárlások fokozása, a nagy vevőkörök kialakítása. Növelni szeretnék a román importot is, ami ma már 4-5 ezer m³.

Bognár Gábor ov. (ÁESZ Kecskeméti Igazgatóság) előadásában átfogó tájékoztatást adott az igazgatóságok munkájáról. A műszaki és személyi feltételek lényeges kedvező javulása nélkül hihetetlen mértékben megnövekedtek feladataik. A felügyeletük alatt lévő területen a korábbi 130 tulajdonossal (kezelővel) szemben 22 500 új erdőtulajdon alakult, s ennek mindössze 1/3-a van nevesítve.

A saját területükön az engedély nélküli fakitermelés 10-12 000 m³, nagyon sok a kistélelű falopás.

Sajnos a magánerdő-gazdálkodás számtalan szakmai hiányossággal párosul (elmaradt felújítások, kezeletlen fiatalosok, sok hátralék, sok a gyenge sarj stb.).

Közlemény

az Erdészeti, Faipari, Papíripari Nemzetközi Ösztöndíjas Alapítvány javára tett 1%-os személyi jövedelemadó felhasználásáról

Az 1997-ben befizetett jövedelemadó 1%-ának közérdekű célra történő felajánlása alapján 1998. szeptemberében az APEH 1 999 202 Ft-ot utalt át Alapítványunknak. A kutatórium döntése alapján ebből az összegből az alábbi pályázók kaptak támogatást:

1. Balekoltatás	(690 000 Ft)
2. II-III-IV. évf. erdő- és környezetmérnök-hallgatók külföldi tanulmányútja	(500 000 Ft)
3. Nemzetközi Erdészverseny szervezése	(328 000 Ft)
4. Nemzetközi hallgatócsere az IAESTE keretében	(300 000 Ft)
5. Magos Endre egyetemi adj., angliai konferencián részvétel	(200 000 Ft)

Köszönet mindazoknak, akik felajánlásukkal Alapítványunkat támogatták, amelyet a fenti név és az alábbi adószám: 19112855-1-08 feltüntetésével lehet megtenni.

Kérjük támogassák továbbra is és mind többen a Soproni Egyetem hallgatóinak és fiatal oktatóinak szakmai fejlődését.

a Kuratórium

FEKETE GYULA (1911-1998)

Elhúzódó betegség után végleg eltávozott körünkől Fekete Gyula okl. erdőmérnök, akire tisztelettel és szeretettel fog emlékezni a korszak erdésztársadalma.

A végső búcsú pillanataiban magunk elé idézve szakmai pályafutását, az Országos Erdészeti Egyesületben folytatott alkotó, szervező tevékenységét és az egész életét meghatározó, méltó keretbe foglaló szilárd, az erdészet iránt haláláig elkötelezett jellemét, akkor az utódok figyelmét a következő tanulságokra kell felhívni.

Kecskeméten született és ez rányomta bélyegét életére. Az Alföldön kezdte meg szakmai pályafutását, szülőföldjének szeretete végigkísérte egész életútján. Szakmai indulásának nehéz körülményei között nem keresett más szakmai területet, esetleg anyagilag jobb elhelyezkedési lehetőséget. Szívvel-lélekkel állt be azok sorába, akik megértették Kaán Károly messze tekintő elgondolását, hogy az Alföld fásítása nemcsak erdészeti ügy, hanem népünk anyagi felemelkedésének, egészségügyének, kulturális haladásának is az egyik legfontosabb tényezője. Még a háborús korszakban a Földművelésügyi Minisztériumba került, innen is ment nyugdíjba; itteni beosztásában apostolává vált az Alföldet behálózó, különböző célú és típusú fásításoknak, mint a vízügy csatornafásításai, a vasutak és utak mentén telepített közlekedési fásítások, a mezőgazdasági nagyüzemek tábláit szegélyező mezővédő erdősávok vagy a kisebb-nagyobb csoportos fásítások. Jelentős része volt abban, hogy az erdők államosításakor kialakult hegy- és dombvidéki erdőkben folyó nagyüzemi erdőgazdálkodás nem szorította háttérbe a fásítások ügyét, és az megtartotta a méltó helyét a magyar erdőgazdálkodásban.

A magyar erdészet történetében azonban a legjelentősebb működési területe az Országos Erdészeti Egyesületben kifejtett tevékenysége volt. Már az ötvenes években aktívan bekapcsolódott az Egyesület munkájába; 1963-ban az OEE főtitkárának választották, ezt a tisztséget két cikluson át töltötte be, 1971-ig. Ezt követően, már nyugdíjasként, főtitkárhelyetesként dolgozott, amíg az ereje engedte.

Nagy munkabírásu, tevékeny egyesületi vezető volt. Helesen ismerte fel, hogy az adott rendszer korlátai között is tág tere van a társadalmi tevékenységnek, amit az erdészet érdekében ki kell használni, főleg azokon a területeken, amelyeken az állami szervezetek, főhatóságok nehézsége, sűrűsége, vagy egyszerűen érdektelensége miatt a társadalmi kapcsolatokban hézagok támadnak. Ilyen terület volt például a rokonszakmákkal, mindenekelőtt a faiparral való szoros társadalmi kapcsolat kiépítése és fenntartása a Faipari Tudományos Egyesülettel, ami – különböző okok miatt – akadozott a két illetékes minisztérium között. De megemlíthetjük a gazdasági reform nyomán megindult demokratizálási folyamatban való aktív részvételt, sőt úttörő egyesületi példamutatást, ami megmutatkozott az erdészet legfontosabb szakmai kérdéseiben szervezett széles körű szakmai vitáitól az egyesületi választások gondos előkészítéséig az egyesületi élet minden területén. Mindezekben a kérdésekben a főtítkári beosztólaktól a helyi csoportokkal tartott szoros kapcsolatokig fáradhatatlanul szervezte a tevékeny egyesületi életet.

A hatvanas évek közepétől az Egyesület Elnöksége megkezdte a széles körű nemzetközi kapcsolatok kiépítését. Ebben tevékeny részt vállalt: az ő érdeme – többek között – a szlovén erdészekkel történt példamutatóan szoros, baráti kapcsolatok létesítése.

Több állami kitüntetés mellett az Egyesület a legmagasabb elismeréssel fejezte ki háláját munkásságáért: 1968-ban Bedő Albert Emlékéremmel, 1996-ban pedig a legmagasabb egyesületi kitüntetéssel, az „OEE tiszteletbeli tagja” címmel tüntették ki.

Magatartását az erdészet iránt érzett, sűrű tartó elkötelezettség, szakmai szeretet, fegyelmezett kötelességteljesítés jellemezte. Mindenkiel szemben udvarias volt, de elveihez szilárdan ragaszkodott. Kiemelkedően értékes, meghatározó egyénisége volt a korszak erdésztársadalmának.

Dr. Madas András

Meg kell jegyezni, a közel 1800-2200 ha új magánerdőtelepítéshez nagyon jó a tulajdonosok hozzáállása.

Szalkay György kérdésként, részben tájékoztatóként említette az idei évben kialakult *nyárpiai helyzetet*.

Az elmúlt ősztől kezdődően az igen kedvezőtlen időjárási körülmények nehezítik az egyébként is lecsökkent alapanyag-termelést és -szállítást.

A hazai elsődleges faipari kapacitás közel 50%-át kitevő nyárfeldolgozás és -értékesítés területén a jelenleginél nagyobb összhangra lenne szükség, különösen annak tudatában, hogy nagy a kínálat az osztrák, cseh, orosz, lengyel fenyőelemekből, a nyáráknál alacsonyabb áron az olasz piacon.

Horváth László a Bugaci Erdészeti vezetője és *Palotai Péter* faipari ágazatvezető ismertették és bemutatták az erdészet munkáját. Rendkívül nagyra értékeltük, hogy a nehezebben feldolgozható hazai nyár alapanyagból, a fejlesztéseik eredményeként az elmúlt év során termelésüket megduplázták.

Az 52 résztvevő köszöntötte *Szabó Előd* kollégát, aki a nyár folyamán nyugdíjba készül. A jövőben is szeretettel látjuk köreinkben.

Horváth Ferenc, Imre Ferenc, Kisteleki Péter, Erdős László, Mőcsényi Miklós, Szabó Győző, Hegyi István és sokan mások kérdéseit, hozzászólásait ezúttal is megköszönjük.

Szalkay György,
a Szakosztály elnöke

ÁDÁM PÉTER (1943-1999)

Kedves Péter!

Erdész kollégáid, barátaid, ismerőseid és azok családtagjai közül sokan kísértünk utolsó utadra. A gyász közepette nehezen tudjuk magunkat túltenni hirtelen haláladon.

Az életút számára 12 gyermeket szülők egyik gyermekeként indult el Gödöllőn. A középiskolai tanulmányok befejezése után 1966-ban szerzett erdőmérnöki diplomát a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen. Okleveles erdőmérnöként, még ugyanabban az évben helyezkedett el a Budapesti Erdőrendezőszéknél erdőrendezői munkakörben.

1968-ban megalakult a MÉM Szegedi Állami Erdőrendezőszéke, ahol csoportvezető mérnökként dolgozott erdőrendezői munkakörben egészen 1979-ig. Az 1979-es átszervezést követően megalakult az FM Erdőrendezői Szolgálat Szegedi Üzemtervezési Irodája, ahol továbbra is tervezőként, később igazgatóhelyettesként majd igazgatóként dolgozott 1992-ig. Munkáját továbbra is itt folytatta önálló tervező mérnökként 1994-ig. Ezt követően megvált az Állami Erdészeti Szolgálattól, de továbbra is a szakmában dolgozott, felkarolva a magánerdő-gazdálkodás szakmai és tervezési kérdéseit, melyet halálának bekövetkeztéig folytatott.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek több mint 34 évet volt tagja. Az OEE Csongrád megyei Helyi Csoportjának több cikluson

át volt vezetőségi tagja és 1989-től 1991-ig titkára. Tagja volt az OEE Erdőrendezési Szakosztályának. Erdőmérnökként növényvédelmi szakmérnöki diplomát szerzett. Alapító tagja volt a Szegedi Ökológiai Társaságnak. Társadalmi munkásként aktív szakszervezeti tag, rövid ideig helyi titkár, majd az FM Erdőrendezési Szolgálatnál az SZB elnöke volt. Szeretett vadászni, de nem szenvedélyesen. A vadászatot mint ágazatot azonban mindvégig támogatta. Munkásságát kétszeri kiváló dolgozó kitüntetéssel, miniszteri dicséző oklevéllel ismerték el hivatali felettesei.

Kedves Péter! Most, hogy utolsó utadra kísérünk, azzal a reményben búcsúzunk Tőled, hogy a túlvilági életed könnyebb lesz számadra. Minden egyes erdész kolléga, ismerős és barát nevében abban a hitben búcsúzunk Tőled, hogy az erdők rengetegében találj magadnak örök nyugalomat.

Isten veled!

Hajdú András
erdésztechnikus

SZULYOVSZKY LÁSZLÓ (1944-1999) emlékére

A fenyő úgy látta

*A fenyő úgy látta, hogy a nap
külendül helyéből: föl-le-föl-
lódul néhányszor, majd elszáll,
mint egy parittyakő, rést ütve
a végtelen ég falán; még hallotta,
amint recsegve-ropogva beomlik
a magasság; fölsuhanh előtte a
széinközi sziklafal, mint a liftakna
oldalán az egymásba torlódó,
kivilágított emeletek;
egy madár riadt röpte,
egy bokor ijedt arca,
és valószínűtlen hosszúra nyúlt
fűszálakkal; a föld, a föld.
A döntülést már nem is hallotta.
Fekszik a maga rontotta csapáson, s a
holtak nyugalomával tűri, hogy ágait
lecsapdossák, hogy valódi nagyságát
lemérhessék a hűledező fejszések, akik
maguk sem gondolták ekkorának.*

Kányádi Sándor

A hozzátartozók száma mellett többszáz barát, kolléga, tisztelő búcsúzott Szulyovszky Lászlótól, a KEFAG Rt. erdésztechnikusától a Nyíri erdőben. Emlékét úgy őrizhetjük meg leginkább, ha tovább ápoljuk magateremtette gyűjteményét, és ünnepi hagyományait.

D. Nagy Júlianna erdőmérnök emékeére

Nagy Júlianna – Julika – 1939. április 25-én született Debrecenben. Édesapja Nagy Elemér, édesanyja J. Szabó Júlianna. Az általános iskolát Tiszadobon végezte, ezután a Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumba iratkozott be, melyet 1957-ben végzett el jeles eredménnyel.

Édesapja korán elhagyta a családot, igazi szeretetet és az erdő iránti vonzódást nevelőapjától, Szőke Lajos erdésztől kapott. Ezért nem véletlen, hogy 1957-ben az Erdőmérnöki Főiskolára jelentkezett. Felejthetetlen egyetemi évek után, 1962. július 1. óta dolgozott az erdészeti gyakorlatban.

Gyakornokként a Hajdúsági Állami Erdőgazdaságnál volt fél évig, majd 1963. január 1-től kinevezik az Erdőgazdaság Fásítási Csoportjához előadónak. 1964. június 15-től önálló munkakörbe kerül, a Debreceni Erdészethez helyezik erdőmérnöki munkakörbe. Fiatal, pályakezdő mérnökként nagyon szép szakmai feladatokat kap, irányítja a Nagyerdő tölgyrekonstrukciós munkáit, er-

dősávokat, majorfásításokat tervez és kivitelez, út és vasút menti fasorokat telepít. Munkájának eredményei még ma is hirdetik szakmaszeretetét, szorgalmát.

1968. április 15-től az FM Erdészeti Hivatal vezetője kinevezi a Debreceni Állami Erdőrendezőszeg fásítási felügyelőjének, mely munkakör és munkahely többszöri elnevezésének módosítása után erdőfőtanácsosként innen vonult nyugdíjba 1995. július 1-jén.

Hosszú erdőfelügyeleti évei során ellenőrizte a Homoki Erdőtársaság gazdálkodását, a nyírábrányi és fülöpi nagyarányú erdőtelepítéseket, a hajdúhadházi és hajdúböszörményi SZÓVÁLL munkáját, a Guthi és Hajdúhadházi Erdészet tevékenységét.

Széles körű szakmai tevékenysége során a Debrecen környéki közjóléti fejlesztésekben is közreműködött. Az erdőpuszták átalakítása, berendezése, a jóléti tavak megépítése és a munkák átvétele komoly kihívás volt számára, de szakmai tisztességgel becsületesen helyt állt a sokszor férfi számára is megpróbáltatást nyújtó helyzetekben. Szakmaszeretete, egyenes, a kritikát sem nélkülöző nyílt véleménye nagyon sok embert meggyőzött, tekintélyét elismerték, véleményére hallgattak, ítéletét elfogadták. Munkáját három alkalommal kiváló dolgozó kitüntetéssel, vezetői dicsérlettel és jutalmakkal ismerték el.

Magánéletében zárkózott volt, de munkatársaként, kollégaként nagyon nyílt, őszinte embernek ismerte mindenki. Nyugdíjasként rendszeresen járt tovább dolgozni, és a számára kedves hadházi erdőkben segített az erdőgazdálkodás felügyeleti munkájában. Hosszú pályafutása emlékét megőrzi a nyírábrányi, fülöpi erdősítések, a nánási erdősávok, a böszörményi és újvárosi úti fasorok, a Nagyerdő tölgyfialosai és a megye nagyon sok szegletében születt erdőtömbök.

Az elmúlt évben, 1998. augusztus 3-án, nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra a Nagyerdei Köztemetőben.

Sipos Géza

Tanulmányúti gondolatok a református templom szószékénél *Nomen est omen*

Látjátok feleim szem'ekkel, mik vagyunk: bizony por és hamu vagyunk!

Míves dobozkában várják a búcsúnkat vérünk hamvai. Régen és messze sodorta őt innen életében a történelem, a szellemi áramlatok vihara. Már akkor sziklaként emelkedett ki a közösségből, holott csak 1908-ban látta meg a napvilágot, gyönyörű Pátriájában. Századnyi élete ellenére, nagyon sokan nem ismerték és ma sem ismerjük. Akik mégis, azok hívnak búcsúzni tőle, azok ajkán zeng a hang, mint a lélekharangé: **Wass Albertre** emlékezzünk! Az Erdélyi Szépmíves Céh tagjára, a huszonhat évesen Baumgarten-díjjal elismert, anyanyelvünk hű napszámosára. Akiről a kifejezetten pártos irodalmár is hangsúlyozni kényszerült negyedszázada: az Amerikai Magyar Szépmíves Céh alapítójaként nem tudott és nem is akart elszakadni szűkebb hazájától, „minden jelentősebb írásában Erdéllyel foglalkozott, ezt tartotta frői hivatásának”.

Ötvenöt éve, hogy a szirtté magasodott sziklát elsodorta innen a dúló orkán. Duplára edzett atyai neve talán megszabta az útjának az irányát is: West, Wien, Washington, azaz előbb 1952-ig Németország, majd Amerika, a végtelen államok, és az örökkévalóság. Közben az eltelt életét egy erdész sorsán keresztül, társadalmi méretben értékelő, összefoglaló regénye: az *Ember az országút szélén* (1950), búcsúztatja Európától. És mert nem volt lehetetlen, talán ő is gondolt rá, mi történik, ha egyszerűen, szimplán írt név vezérli sorsát a világban: Vosztor, Visszarionovics, Vlagyivosztk ... A XX. század végeletei! Elporladt hát a dönthetetlenek hitt orom! Pihen egy rövidet még a végső álma előtt itt, Holt-Maroson, az Istentiszteletek meghitt, felemelő ringatásában. Vérei immár meglelik, megadják neki a hosszú élet csatáján megvívott, diadallal kiérdemelt földi és szellemi nyughelyet.

Holt-Maros – Budakeszi, 1999. június 19.

Apatóczy István
erdész

A fakitermelés, erdőgazdálkodás területén már több mint 50 éve jelenlévő világhírű dán **FRANSGÁRD** gyár termékeinek kizárólagos magyarországi forgalmazását kezdte meg ez évben az **AGROKO KFT, MOSONMAGYARÓVÁR**.

9200 Mosonmagyaróvár, Bartók Béla u. 7. Tel./fax: 96/206-490.

Kínáljuk Önöknek a gyár különböző vonókapacitású csörlőit 2800 kg-tól 9000 kg-ig bezárólag. Erőgépszükséglet 25 LE-től 100 LE-ig.

Típusválaszték és kapacitás	LE szükséglet
V-2800	25 kg
V-3000 és S	40
V-4000 és S	40
V-6000 és S	80
V-6500	80
V-9000 és S	100
TW-3500 (2x3500)	70

Az S típusú gépek speciális kézfékkal vannak felszerelve.

A gépekhez különböző átmérőjű (8-12 mm) és hosszúságú (40-70 m) láncokat, kampókat, behúzókat is forgalmazunk.

A HZ-2300 típusú rönkfogó hidraulikus szögbeállítással működik

Szállítási határidő a gépekre, megrendelés-től számítva 2-3 hét.

Folyamatos szervíz és alkatrészellátás.

A V-3000 és V-6500 típusú gép telepelyünkön megtekinthető és azonnal megvásárolható.

Fenti gépeken kívül kizárólagos forgalmazói vagyunk a svájci Hürlimann traktoroknak 30-190 LE tartományban.

Bővebb felvilágosításért forduljon irodánkhoz az alábbi címen és telefonon, illetve fax vonalon:

AGROKO KFT

9200 MOSONMAGYARÓVÁR, Bartók Béla u. 7.

Telefon/fax: 96/206-490

mobil: 20-944-0936

Kocsis Éva

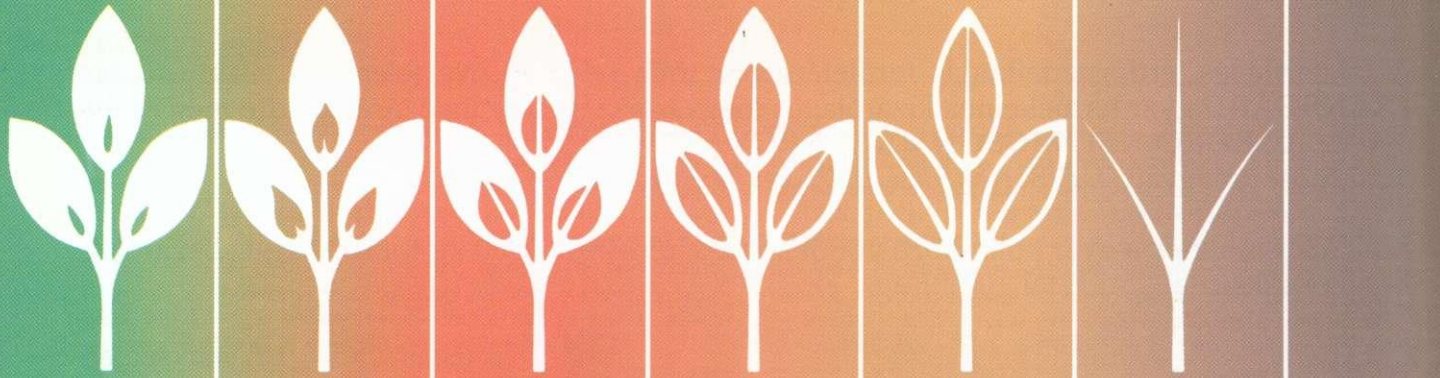
Telefon/fax: 34/331-731

mobil: 30-927-9746

Kocsis Imre

Szeptember 16-17-18-án találkozunk a Bábolnai Kiállításon.

ARSENAL

Erdőterületek totális gyomirtószere

1

Rugalmas alkalmazhatóság

A gyomnövények az ARSENAL-t mind gyökéren, mind levélen keresztül gyorsan felveszik. A kikelt gyomok permetezése esetén a kezelést követően 2-4 órával lehullott csapadék a szer hatékonyságát már nem csökkenti.

2

Hosszú hatástartam

Egyetlen tavaszi kezelés megfelelő védelmet nyújt az egész vegetációs időszakra.

3

Alacsony környezetterhelés

Az ARSENAL hatóanyaga, szakszerű felhasználás mellett csak csekély mértékben terheli a környezetet. A szer olyan növényi aminosavak képződését gátolja, melyek melegvérű állatokban nem képződnek. A készítmény halakra, méhekre és földigilisztákra nem veszélyes!

4

Kimagasló költséghatékonyság

Az ARSENAL rugalmas alkalmazhatóságának, hosszú hatástartalmának és alacsony környezetterhelésének köszönhetően a felhasználó számos olyan költségtől mentesülhet, amelyek a kezelés elhagyásából adódóan egyébként felmerülnének. (Például az évenként ismétlődő mechanikai cserje- és gyomirtás.)

További információk: Cyanamid Hungary Kft., Budapest, Váci út 110. – Partali Zoltán • Telefon 30/202-9480